

Izdaja upravni odbor
 Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor

 Jože Delalut, Franc Fale,
 Alojz Janežič, Ivo Kohlen-
 brand, Marjan Kolar, Fran-
 čiška Korošec, Jože Sater

Odgovorni urednik:

Marjan Kolar

Tel. 86 030, int. 304

 Tisk: CP Mariborski tisk
 Maribor

Uspešen zaključek prve polovice leta

Kako gospodarimo letos?

Na vprašanje, kako smo gospodarili v letošnjih prvih šestih mesecih, je težko odgovoriti z eno samo besedo. Kljub temu da je finančni rezultat — kot edino pravilni kazalec — razmeroma dober, smo le imeli na posameznih področjih naše dejavnosti spodrseljaje ter težave, ki jih moramo v tem polletnem raportu delovni skupnosti med naštevanjem uspehov tudi omeniti.

Proizvodnja in realizacija v glavnem doseženi

Čeprav smo planirano proizvodno obveznost za podjetje kot celoto dosegli in s tem obseg celotne proizvodnje povečali v primerjavi s tistim iz I. polletja 1969 za 23,6 %, razen valjarne in kovačnice plana skupne proizvodnje drugi obrati v letošnjih prvih šestih mesecih niso dosegli. Podobna je situacija pri doseganju blagovne proizvodnje, to je proizvodnje, namenjene prodaji: tu smo se planu približali le na 92,4 %, pa čeprav smo tudi te naredili za 18,5 % več kot v primerjalnem lanskem I. polletju. Razen kovačnice, ki je edina presegla plan blagovne proizvodnje (za 11,5 %) in livarne, ki je skoraj na planu (99,2 %), noben obrat ni dosegel sprejete planirane obveznosti.

Vzroki: livarna bi plan sigurno prekoračila, če ji manjanje asortimenta ne bi povzročilo ozkega grla v kaluparnici in čistilnici.

V valjarni je bila predvidena prodaja 13.250 t gredic, ki pa je bila zaradi pomanjkanja naročil realizirana le s 1351 tonami. Na drugi strani pa je bil pritisk tržišča na paličasto jeklo tolikšen, da je ta proizvodnja močno presežena.

V jeklovleku so zlasti na začetku leta obstajale težave pri oskrbi z vložkom, na drugi strani pa je na višjo proizvodnjo vplivalo tudi pomanjkanje naročil za vlečeno jeklo. Podobne težave je imela tudi vzmetarna, le da zaradi tujega vložka in nezadostnih naročil za vzmetne palice.

Zaostanek v mehanični je povzročila določena sprememba še drobnejšega asortimenta; zaradi novega izdelka — stiskalnic — pa je zaradi daljšega proizvodnega ci-

klusa narasla zaloga nedokončane proizvodnje.

Ob takšni proizvodnji smo dosegli 200.111.873 din realizacije in s tem presegli plan le za 1,1 %, čeprav smo realizirali za 18,5 % več kot lani v enakem obdobju. Delno je k temu pripomogla regulacija cen za izdelke 114. panoge (črna metalurgija), ki pa zaradi povečanega deleža izvoza valjanega jekla ni prišla do večjega izraza.

Posamezni obrati so dosegli v letošnjem I. polletju naslednjo prodajo:

(Glej tabelo na 2. str.)

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZ VSEBINE

Franc Fale — novi direktor Železarne Ravne — Položaj črne metalurgije v našem gospodarskem sistemu — Združeno podjetje v I. polletju obstoja — Zasedanja delavskega sveta tovarne — Utrjevanje proizvodnega organizma — Sklepi poslovnega odbora — Sklepi odbora za splošne zadeve — Konstituiranje naših organov upravljanja — Priprave za uveljavitev novega zakona o zdravstvenem zavarovanju — Forma viva 1970 — Za vroče dni — Športne vesti — Anton Strah — Ciril Podojšček

V parku

Franc Fale — novi direktor Železarne Ravne

Na zasedanju delavskega sveta tovarne dne 24. julija 1970 je bil izvoljen za novega direktorja železarne Ravne tov. Franc Fale. Čeprav tovariša Faleta vsi poznamo, vendarle objavljamo njegovo kratko delovno biografijo.

Franc Fale se je rodil 10. novembra 1921. leta v Pustem polju v zgornji Savinjski dolini gozdnemu delavcu. V stari Jugoslaviji se je izučil kovaško-ključavničarske obrti.

Z NOB je začel sodelovati maja 1942, novembra pa je odšel k partizanom. Bil je vojaški funkcionar v VDV, trikrat ranjen in večkrat odlikovan. Leta 1946 je bil kot 40-odst. vojaški vojni invalid demobiliziran iz JLA.

V začetku leta 1947 je bil izvoljen za sodnika okrajnega sodišča v Gornjem gradu, pozneje pa je bil še na sodiščih v Šoštanju in Slovenjem Gradcu, kjer je bil predsednik okrajnega sodišča. Od 1. maja 1954 do 31. oktobra 1962 je bil zaposlen v železarni Ravne kot sekretar podjetja, 1. novembra 1962 pa izvoljen za predsednika občinskega ljudskega odbora Ravne na Koroškem.

Ves čas službovanja je tovariš Fale izredno študiral in se izobraževal, po poteku mandatne dobe predsednika občine pa je diplomiral na Višji pravni šoli v Mariboru ter se vrnil v železarno Ravne na delovno mesto sekretarja podjetja. Po izvolitvi direktorja Klančnika za generalnega direktorja Združenega podjetja slovenske železarne je bil tovariš Fale izvoljen za v. d. direktorja železarne Ravne, dne 24. julija 1970 na zasedanju DST pa za direktorja.

V vseh krajih, kjer je tovariš Fale služboval, je delal tudi v družbenopolitičnih organizacijah, predvsem v občinskih komitejih ZK.

Od svojega prihoda na Ravne do danes je opravljal vrsto pomembnih funkcij. Bil je sekretar občinskega komiteja ZK, predsednik občinskega odbora SZDL, član okrajnega komiteja ZK ter republiški in zvezni poslanec. V železarni je bil več let sekretar tovarniškega komiteja ZK. S svojimi pravičnimi političnimi stališči je veliko prispeval k utrditvi ZK v podjetju. Zmeraj je bil vesten in požrtvovalen ter dober organizator, s svojim delom zgled sodelavcem.

Kot predsednik občinske skupščine je pokazal vse svoje delovne in organizacijske sposobnosti. V tem času je bila v naši občini urejena vrsta vprašanj na področju zdravstva, komunalne ureditve in drugih družbenih služb. Tovariš Fale se je intenzivno ukvarjal tudi z gospodarskim razvojem občine in s pogoji zaposlovanja v posameznih delovnih organizacijah. S svojim neposrednim pristopom k občanom ter delavcem si je pridobil ugled pri odbornikih in občanih, predvsem pa pri sodelavcih železarne Ravne.

Za svoj delež v NOB, pri obnovi domovine ter za nesebično družbenopolitično delo je doslej prejel naslednja odlikovanja:

medaljo zasluge za narod, medaljo za hrabrost, orden zasluge za narod III. stopnje, orden bratstva in enotnosti II. stop-

nje, red zasluge za narod s srebrnimi žarki ter red dela z zlatim vencem.

Dejavnost tovariša Faleta pa presega celo te tako široke okvire poklicnega in družbenopolitičnega dela.

Franc Fale

Vrsto let je bil namreč tudi predsednik Koroškega aerokluba in upravnega odbora Delavskega muzeja na Ravnah. Prav posebno pa se zavzema za kulturna vprašanja kraja. Bil je med pobudniki letošnje Forme vive ter je dal idejo za slikarsko kolonijo, ki je letos prvič na Ravnah.

Ko mu čestitamo k izvolitvi, želimo, da bi bil na novem delovnem mestu enako uspešen kot na vseh dosedanjih.

M. K.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Konjunktura ne znamo prav izkoristiti

Omejitev uvoza določenih proizvodov črne metalurgije ob splošni oživitvi celotnega jugoslovanskega gospodarstva je ugodno vplivala tudi na prodajo naših izdelkov, po katerih se je povpraševanje povečalo že lani in se je letos iz meseca v mesec stopnjevalo, tako da je zasedenost z naročili ob

koncu junija letos večja od zasedenosti ob pričetku letošnjega leta za 40 %. Sprejem tako velikih naročil pa je imel za posledico, da noben obrat ni v popolnosti izdelal naročenih količin v pogodbeno določenem roku. Le delno lahko opravičimo porast zaostankov z občasnim pomanjkanjem nekaterih reprodukcijskih materialov.

Čeprav so si kupci v pogodbah z nami postavili pravico zaračunavati penale v primeru nedoslednega izvrševanja pogodbenih obveznosti, te svoje pravice niso v polni meri izkoristili, saj smo jim v letošnjem I. polletju morali priznati le 38.161 dinarjev, medtem ko smo teh kazni plačali v 1969. letu 351.930 din. S tem pa še ni rečeno, da se nam ni treba bati penalov za neizdobe v naslednjih mesecih. Več domačih (IKL, »14. oktober«) in tudi tujih kupcev (izvoz za Kitajsko) nam namreč že grozi z zaračunavanjem penalov. To pa bi pomenilo izgubo tudi do več milijonov din.

Porast zaostankov, ki je znašal na začetku letošnjega leta 3308 t, se je do konca junija dvignil že na 7388 t neizdobiljene robe, torej za 123 %.

Posamezni obrati imajo pri tem naslednje »zasluge«:

	t	več kot 1. junija 1970 — v %
livarna	756	23,5
valjarna	5.044	240,5
kovačnica	330	16,0
mehanična	501	48,0
vzmetarna	244	65,0
jeklovlek	493	12,0

Izplen in izmeček sta kriva, da ni produktivnost še večja

Izplen držimo, če gledamo podjetje kot celoto, na nivoju lanskega leta. Lani je znašal naš poprečni izplen 82,2, letos pa 82,1 %. Povečanje izplena je registrirano v topilnici, livarni in mehanični, medtem ko se je v valjarni zaradi težav pri prehodu na nov format ingota znižal. V vzmetarni in jeklovleku pa je na znižanje odločilno vplivala sprememba asortimenta.

Izmeček kaže porast, in sicer od 1,13 % v lanskem letu na 1,79 % letos. Zaradi že omenjenega uvajanja in začetnih težav pri proizvodnji na bločni progi ter novih formatov ingotov je porast sicer bil pričakovano, vendar ne v takšni višini.

Oba omenjena elementa, izplen in izmeček, pa sta prispevala svoj delež tudi k doseženi produktivnosti, ki je sicer narasla za 16,9 %, merjeno po količini, vendar bi lahko bila ob boljših izpleni in manjšem izmečku znatno večja.

Obrat	din	% doseganja nasproti	
		planu	I. poll. 69
topilnica	2.711.169	—	57,0
livarna	24.859.687	112,0	137,6
valjarna	65.858.751	92,9	122,5
kovačnica	32.942.300	131,8	121,6
jeklovlek	14.591.082	89,9	140,9
vzmetarna	12.206.357	94,0	101,6
mehanična obdelava	44.993.416	90,3	109,6
pomožna dejavnost	1.969.634	218,7	113,1
kassaskonto	19.523	—	92,9
S k u p a j	200.111.873	101,1	118,5

Tudi reklamacije nam zbijajo ugled

Ob prodaji ne smemo pozabiti omeniti reklamacij, ki smo jih morali priznati našim kupcem za neustrezne izdobe. Teh je bilo letos že za 14,9 % več kot lani v enakem obdobju, gledano po količini. Po vrednosti predstavljajo te reklamacije letos 0,8 % od realizacije, medtem ko so lani v enakem obdobju znašale še 0,7 %.

Od skupno reklamiranih 784 t v letošnjih šestih mesecih odpade na posamezne izdelke:

— jeklolitina	40,6 %
— valjano blago	21,8 %
— kovano blago	2,1 %
— meh. obd. blago	6,4 %
— vzmeti	0,2 %
— vlečeno, luščeno in brušeno jeklo	6,3 %
— ingoti	22,6 %

Kljub temu da gre del reklamirane robe v popravilo (46,3 %), del v izmeček, torej za pretopitev (36,3 %) in del na zalogo gotovih izdelkov (17,4 %), nam naraščajoče reklamacije samo zbijajo ugled.

Različna gledanja na izvoz

Povpraševanja za izvoz našega jekla še naprej naraščajo. Čeravno je notranja konjunktura naših proizvodov še vedno visoka, pa izvoz ne le držimo na lanskoletnem obsegu, ampak ga celo povečujemo.

Res je, da z izvozom ne dosegamo takšnih cen kot v prodaji na domačem trgu in da marsikdo ne razume, zakaj pri takšnem domačem povpraševanju in ugodnejših domicilnih cenah še forsiramo izvoz. Odgovor za to je takoj tu: pri splošnem pomanjkanju obratnih sredstev nam zaključeni izvozni aranžmaji omogočajo, da dobimo dinarske kredite, brez katerih si nemotnega poslovanja ne moremo zamišljati. Razen tega nam inozemski kupci plačajo izvoženo blago v razmeroma kratkem času, kar pri domačih odjemalcih ni primer. In končno je treba omeniti tudi to, da si z izvozom naših proizvodov zadržimo mesto in položaj na inozemskih tržiščih v primeru recesije na domačem trgu ipd.

Sicer pa smo v zadnjem času zaradi omejenih kapacitet in velikega domačega povpraševanja več zanimivih poslov za izvoz morali odkloniti, opustili pa smo tudi izvoz izdelkov, ki zaradi neprimernih cen ali neugodnega asortimenta niso bili zanimivi.

Letošnja cena izvoženega blaga je nekoliko nižja od lanske, kar je pripisati predvsem nizki ceni valjanega paličastega jekla, ki smo ga reeksportirali prek Zahodne Nemčije na Kitajsko samo še zaradi ugodnih specifikacij, ker nam je to omogočalo visoko produktivnost v valjarni.

V bodoče, tako kažejo sedanji posli, bomo ta reeksport opustili in izvažali tudi na Kitajsko direktno, in to ob ugodnejših pogojih.

97 % izvoza na zahodna tržišča

Delež izvoza v skupni realizaciji še naprej raste in predstavlja v letošnjih šestih mesecih s svojimi 40,5 milijona dinarjev ali 2.848,614 že 20 % vseh naših prodanih proizvodov. Ob tem naj omenim še to, da plaširamo kar 97 % izvoza na zahodnih po-

Na zasedanju v Štorah

Foto: S. Arzenšek

dročjih, to je v deželah s konvertibilno valuto, in le 3 % v vzhodno-evropskih deželah in ostalem svetu.

Tak devizni priliv pa nam je neobhodno, lahko rečem, celo življenjsko potreben za oskrbovanje naših proizvodnih kapacitet z osnovnim reprodukcijskim materialom.

Pa pogledjmo še, koliko in katere proizvode smo izvažali v letošnjem I. polletju (vse v tonah!):

valjano	13.005
kovano	639
vlečeno, luščeno, brušeno	1.015
litina	892
odkovki	457
sidra	83
vzmeti	214
rezilno orodje	46
pnevmatično orodje	54
ostali izdelki	31
Skupaj:	16.436

Obratna sredstva — akuten problem

Čeprav so doseženi razmeroma dobri proizvodni in prodajni rezultati, bi bil lahko napredek v naši donosnosti še znatno višji, če bi bolj organizirano uporabljali razpoložljiva obratna sredstva. Tako pa smo z ogromnim povečanjem zalog in nadaljnjim zvišanjem dolžnikov ob koncu I. polletja vezali toliko našega obratnega kapitala, da je situacija že zaskrbljujoča. Samo z vsemi dolžniki in zalogami smo vezali 242 milijonov din, kar predstavlja ob doseženi šestmesečni realizaciji v višini 200 milijonov din, celih 21 % več!

Tega nas je lahko strah, če se zavedamo, koliko imamo v tem zakopanega dohodka. Direkcija združenega podjetja slovenske železarne je s svojim cirkularjem z dne 23. julija 1970 opozorila na ta akutni problem, ki je značilen za vse tri železarne. Team direktorjev direkcije in tovarn je že sprejel sklep, da se takoj izdela akcijski program za sanacijo te sodobne jugoslovanske bolezni, ki se je lahko znebimo le s hitrejšo mobilizacijo lastnih obratnih sredstev, v prvi vrsti tistih, ki ležijo v naših ogromnih zalogah medfazne proizvodnje in v dolžnikih.

Zaloge znatno nad normativom

Skupne zaloge obratnih sredstev, to je zaloge nabavljenih surovin in materialov, nedokončane proizvodnje in polproizvodov ter zaloge gotovih izdelkov so za 24,5 % večje od normativa, postavljenega za sedanji volumen proizvodnje.

Medtem ko so za nabavljene surovine zaloge v stalnem nihanju, je za zaloge medfazne proizvodnje ugotovljen velik porast in so že za 50 % večje od normativnih. Nasprotno pa smo rapidno uspeli znižati zaloge gotovih izdelkov, ki so padle že celo na 55 % normativnih.

Z našimi kupci smo preveč galantni

Čeprav kaže letošnji trend dolžnikov zniževanje v primerjavi z lanskim letom (lani so nam kupci dolgovali povprečno 103 dni, letos 98 dni), nam še vedno velike terjatve povzročajo težave zlasti pri oskrbi potrebnih finančnih sredstev za nabavo reprodukcijskega materiala, predvsem pa za vsakomesečno izplačilo osebnih dohodkov.

Terjatve so se gibale v letošnjih mesecih takole:

1. januar	122,6 milj. din
31. januar	117,7 milj. din
28. februar	113,8 milj. din
31. marec	102,3 milj. din
30. april	98,6 milj. din
31. maj	99,2 milj. din
30. junij	101,9 milj. din
Od I. do VI. 1970	107,3 milj. din

Od vseh dolžnikov, to je 101,9 milj. din, kolikor smo jih imeli ob koncu junija, letos odpade na dolžnike v Sloveniji 40,0 milijona din, 9,7 milj. na inozemske dolžnike, vse ostalo pa na dolžnike v ostalih republikah.

Naši upniki z nami nimajo takih težav

Naše obveznosti do dobaviteljev smo zniževali še hitreje. Medtem ko smo še lani obveznosti do naših dobaviteljev poravnali v 60 dneh, smo jih letos uspeli poravnati

poprečno že v 36 dnevih. Gibanje naših obveznosti je bilo letos tako:

1. januar	49,3 milj. din
31. januar	47,7 milj. din
28. februar	45,7 milj. din
31. marec	36,9 milj. din
30. april	22,3 milj. din
31. maj	19,0 milj. din
30. junij	22,4 milj. din
Od I. do VI. 1970	34,6 milj. din

Pomanjkanje obratnih sredstev krijemo s stalnim najemanjem kratkoročnih kreditov

Manjkajoča obratna sredstva pokrivamo s kratkoročnimi krediti, katerih uživamo sedaj že za 85,8 milj. din, kar je 30,0 milj. din več kot lani. Povečanje gre predvsem na račun uvoznih kreditov za potrebe uvoza legur ter starega železa. Za vsak uvoz moramo namreč vnaprej položiti dinarska sredstva, katera pa v tako velikem obsegu lahko oskrbimo le s pomočjo kreditnih sredstev.

Položaj črne metalurgije v našem gospodarskem sistemu

Objavljamo referat Franca Faleta, ki ga je imel 15. junija 1970 na konferenci ZK Železarne Ravne.

Po gospodarski reformi avgusta 1965 se je položaj jugoslovanske črne metalurgije spremenil. Administrativno določene cene so tiščale k tlom bazično industrijo, medtem ko je predelovalna industrija imela sproščene, svobodne cene. Znašli smo se pravzaprav v čudni situaciji. V enotnem jugoslovanskem gospodarskem sistemu sta nastala dva tržna režima:

- režim administrativno določenih cen in
- režim prostih, svobodnih cen.

Nikoli v povojnem času pri nas niso cene igrale tako pomembne vloge kot prav danes. V njih je zajeta rentabiliteta poslovanja, višina osebnih dohodkov ter sredstva za razširjeno reprodukcijo in družbeni standard. Končno pa so prave cene tudi pogoj za vključitev v mednarodno delitev dela in za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov. In v tem je globoko vprašanje, ki posega v družbene in politične odnose, saj nestabilne cene pogojujejo nezaupanje proizvajalcev in potrošnikov — obeh hkrati.

Položaj črne metalurgije v Jugoslaviji bi moral biti pogojen s stabilnostjo cen in trga. Žal pa ni tako. Cene divjajo tam, kjer so proste, močno pa zaostajajo tam, kjer so uradno določene.

Stabilnost cen in tržišča so najpomembnejši celoviti problem, ki ga doslej v Jugoslaviji nismo dobro reševali. Lahko bi rekli, slabo nam gre obvladovanje tržnih zakonitosti naše nacionalne ekonomije.

Dva glavna vzroka sta kriva za našo gospodarsko situacijo.

Prvi vzrok je v zelo počasnem izgrajevanju našega celotnega gospodarskega sistema in vodenju ustrezne ekonomske poli-

Finančni rezultat — ogledalo našega dela v I. polletju

Naša tovarna je v teh šestih mesecih dosegla celotni dohodek, ki znaša 262,7 milj. din. Če od tega odštejemo porabljena sredstva, ugotovimo dohodek, ki se kaže v višini 65,0 milj. din. Ko pa iz tega dohodka pokrijemo še pogodbene in zakonske obveznosti ter osebne dohodke, nam ostane presežek dohodka, ki znaša 12,3 milj. din. Ta ostanek dohodka bo naši delovni skupnosti ob vsaj enakih poslovnih uspehih v drugi polovici leta spet omogočil odvajanje sredstev v poslovni sklad ter sklad skupne porabe.

S prizadevanjem slehernega člana kolektiva moramo odpraviti čim več slabosti. Če bomo v tem uspeli, potem lahko ob dejstvu, da smo tik pred odobritvijo mehanizma za realnejše oblikovanje prodajnih cen jekla, z optimizmom pričakujemo končno bilanco celotnega poslovanja naše železarne za 1970. leto.

Ivo Kohlenbrand

tike. Drugi vzrok pa je odvisen od cen na svetovnem tržišču in vpliva teh na naš domači trg.

Medtem ko pri prvem vzroku ugotavljamo pretirano potrošnjo na vseh nivojih, ki zmanjšuje akumulativno sposobnost gospodarstva, pa nam drugi vzrok pokaže visok skok cen na svetovnem tržišču. Spomnimo se npr. cen za ferolegure, kako so se dvignile v zadnjem času.

V takih okoliščinah se dogajajo primeri, da posamezne gospodarske grupacije, zlasti bazična industrija in med njimi je 114. panoga — črna metalurgija, komaj živijo. Ne pomaga jim ne asortiman ne cene in ne produktivnost, čeprav je vse skupaj lahko blizu evropskega poprečja razvitih dežel.

Na drugi strani pa so gospodarske dejavnosti s prostimi cenami, z visoko akumulativnostjo in visokimi osebnimi dohodki. Lahko bi rekli: privilegirani del gospodarstva, ki svobodno navija cene svojim proizvodom in do kraja izkorišča visoko konjunkturo. Toda kaj bo jutri, ko bo povpraševanje manjše? Na to nihče noče računati, vsi se zanašajo na to, da jih bo pač v težavah reševal nekdo drugi — družba.

Kot sem že omenil, imamo pri nas dva tržna režima in dvoje tržišč. Kontroliranega z limitiranimi cenami in svobodnega s prostimi cenami. Črna metalurgija v našem gospodarskem sistemu je od reforme sem pod kontrolo cen. Za proizvajalce jekla je tako stanje še posebej neugodno. Cene jekla po gospodarski reformi bi morale biti urejene tako, da bi povečale akumulativnost bazične industrije, hkrati tudi črne metalurgije.

Cene jekel so do julija 1969 bile na ravni cen ob gospodarski reformi. Potem so se povečale za 3 odst. in kasneje še za 5 odst., skupaj za 8 odst. Za legirana je-

kla pa se od junija 1970 dalje lahko uporablja drsna lestvica, tako da se nekaterim proizvodom z večjo vsebino dragih legur ustrezno zvišajo cene. Cene se bodo zviševale ali zniževale, odvisno od nabavnih cen ferolegur. Tabele cen tangiranih vrst jekla bo objavljalo Združenje jugoslovanskih železarn v Beogradu enotno za vse železarne v državi. Pri poviševanju cen na podlagi tabel drsne lestvice moramo voditi pošteno dolgoročno politiko. Posebej pa moramo paziti na dobropise takrat, kadar cene uvoženim leguram znatno padejo, kot se je npr. zgodilo z niklom v zadnjih dnevih. Skratka, energično moramo zahtevati poslovno poštenost.

Ko govorimo danes o položaju črne metalurgije v našem gospodarskem sistemu, moram poudariti, da proizvodnja črne metalurgije v železarni Ravne obsega le nekaj čez 50 odst. naše realizacije, zato težav ne občutimo tako hudo kot druge jugoslovanske železarne, med njimi železarni Jesenice in Store, ki sta v našem združenem podjetju.

In kaj danes pomeni jeklo v svetu? Napačne so trditve, da lahko živimo brez jeklarstva, čeprav se to v Sloveniji verjetno ne bo več ekstenzivno širilo. Leta 1965 je znašala jugoslovanska proizvodnja jekla 1,769.000 t, plan pa je predvideval, da bomo dosegli leta 1970 3,200.00 t. Dejansko smo dosegli le 2,170.000 t oz. 1,030.000 t manj, kot se je planiralo. Vse socialistične dežele v vzhodni Evropi proizvajajo veliko več jekla na glavo prebivalca, kot ga proizvajamo pri nas. Leta 1969 je prišlo na glavo prebivalca v Jugoslaviji le 106 kg jekla.

Atomske dobe ne more biti brez jekla. Nekateri substituti — nadomestki ga lahko le delno zamenjajo in nadomestijo. Kljub temu pa potrošnja fantastično raste. Jeklo je še vedno glavni kriterij za gospodarsko moč neke države in za napredek sploh. Pa ne samo gospodarsko moč ter industrijsko razvitost, temveč tudi nacionalno neodvisnost proizvodnja jekla pogojuje bolj kot katerikoli drugi proizvod. Mislim, da vse to dovolj argumentirano dokazuje potrebo večje pozornosti do stanja v jugoslovanski in slovenski črni metalurgiji ter njenem nadaljnjem razvoju.

V črni metalurgiji zaposleni zahtevamo od družbe take spremembe, ki bodo dale tej panogi gospodarske dejavnosti pravo mesto v našem sistemu in enakopravne materialne pogoje v samoupravnih pravicah. Ne bi bilo pošteno, če bi trdili, da se ničesar ni napravilo, toda žal še ne dovolj. Argumentirano se je zahtevalo 12-odst. povečanje cen, odobrilo pa se je le 8-odst. povišanje.

Sedem mesecev se je reševalo cene proizvodov črne metalurgije na podlagi dogovarjanja s predelovalno industrijo. Za isto mizo sta sedela dva neenaka partnerja: eni s prostimi cenami in visoko carinsko zaščito, drugi pa z limitiranimi cenami in nizko carinsko zaščito.

V sklepih 5. konference predsedstva ZK je jasno in nedvoumno rečeno, da se morajo ukiniti vsi privilegiji in uveljaviti paritetni odnosi v duhu gospodarske reforme. Toda tržna stihija gre svojo pot. Povišanju cenam jekla za 8 odst. je sledilo povišanje cen železniških uslug v poprečju za 9 odst. Podražil so se tudi razni

drugi reprodukcijski materiali za višje zneske. Skratka, verižna reakcija. Ker se prosto formirajo cene več kot 70 odst. vseh surovin in reprodukcijskih materialov, proizvodom črne metalurgije pa so ostale limitirane, zahtevamo tak družbeno politični sistem in uvajanje takih metod, ki bodo odklanjale tržne nepravilnosti in delovale v duhu gospodarske reforme. Enakopravno se mora obravnavati črna metalurgija z drugimi panogami gospodarstva. Tu so v bistvu sistemska vprašanja širšega značaja. Pri njihovem reševanju pa moramo strpno in preudarno pomagati zlasti člani Zveze komunistov, tako da pristojnim organom posredujemo dovolj argumentirane dokumente. Le na tak način bo položaj črne metalurgije v našem gospodarskem sistemu dobil tisto mesto, ki mu pripada. To naj bodo tudi naša prizadevanja navzven in priznati moramo, da so združene slovenske železarnice s svojim vodstvom k razreševanju položaja črne metalurgije že dale svoj tehtni prispevek in da se stanje premika na boljše.

Delavski svet Združenega podjetja slovenske železarnice je 12. junija 1970 v Štoreh obravnaval med drugim rentabilnito poslovanja vseh treh podjetij do leta 1970, torej položaj v slovenski črni metalurgiji. Ob integraciji 1. septembra 1969 smo lahko za vse tri slovenske železarnice Jesenice, Ravne in Štore ugotovili:

- slabo rentabilnost poslovanja in
- nelikvidnost v vseh treh podjetjih.

V bodočem programu poslovne politike je v okviru združenega podjetja za reševanje ekonomskega položaja bila sprejeta naslednja strategija:

— v letu 1970 moramo doseči vsaj maksimalno akumulativnost ter solventnost tovarn in združenega podjetja;

— po sklenitvi prvega kroga integralne uskladitve in ureditve poslovnosti je treba do leta 1973 v vseh treh tovarnah doseči lastno reproduktivno sposobnost;

— po izpeljavi srednjeročnega načrta gospodarskega razvoja in sklenitvi drugega kroga integralne povezanosti v obdobju od 1971 do 1975 pa moramo doseči zdravo podjetnost za naslednje 10-letno obdobje.

Združeno podjetje in tovarne si pri tem morajo prizadevati v tehle smereh:

— Znotraj delovnih organizacij s prilaganjem tržišča, s povečanjem produktivnosti dela in z rentabilnostjo poslovanja. Pri predstavnih organih pravičnejši odnos do črne metalurgije, pri denarnih zavodih pa primerne kredite.

Kljub težavam pri oskrbovanju ob vstopu v letošnje leto po petih mesecih poslovanja lahko ugotovimo, da bomo prvi cilj dosegli. V prvih petih mesecih letošnjega leta so vse tri tovarne poslovale s skromnim presežkom dohodka, ki je bil za prve tri mesece ugotovljen v višini 12 milijonov din.

Vodstvo Združenega podjetja slovenskih železarn je 5. maja 1970 poslalo izvršnemu svetu SR Slovenije obširno in argumentirano vlogo, kjer se za ureditev položaja v slovenski črni metalurgiji predlaga:

1. črtanje interkalarnih obresti iz deleža kredita JIB (jugoslovanske investicijske banke) po 47. natečaju;

2. povečanje trajnih obratnih sredstev — za tekoče poslovanje v višini 232 milijonov in

— za povečanje proizvodnje 102 milijona;

oz. skupaj za obratna sredstva 334 milijonov;

3. odobritev kredita in realizacijo investiranja — dopolnitev osnovnih sredstev v višini 153 milijonov din;

4. bonifikacijo obresti vseh dolgoročnih kreditov, ki presegajo 4-odst. obrestno mero;

5. črtanje obresti poslovnih skladov.

Za del teh predlogov je že izdelan osnutek zakona, od skupščine SRS, izvršnega sveta in KB (kreditne banke) Ljubljana pa pričakujemo razumevanje pri razreševanju nadaljnjih predlogov za ureditev položaja slovenske črne metalurgije. Vodstvo združenega podjetja je poleg tega poslalo pristojnim organom še več dokumentov, ki se nanašajo na urejanje ekonomskega položaja slovenskega železarnstva. Lahko bi rekli, da so prizadevanja navzven velika in da se situacija, čeprav počasi, vendarle popravlja, zato moramo biti optimisti.

Na današnji konferenci pa moramo spregovoriti tudi o naših prizadevanjih navznoter — znotraj podjetja, o naši orientaciji danes in jutri. O položaju črne metalurgije v jugoslovanskem gospodarskem sistemu sem govoril zato, da se seznanimo s problematiko na splošno in še posebej s težavami, ki tarejo drugi dve železarni Združenega podjetja slovenskih železarn — Jesenice in Štore.

Zaradi specifične proizvodnje v železarni Ravne nismo toliko prizadeti. Skoraj 50 odst. naše realizacije spada v področje 117. panoge, ki prosto formira svoje cene, poleg tega pa imamo veliko naročil. To je pravzaprav naša sreča.

Spričo že navedenih sistemskih slabosti moramo pošteno in samokritično ugotoviti

tudi svoje lastne slabosti, ki zavirajo naš napredek in boljše poslovne uspehe. Teh pa ni malo. Prepočasi jih odpravljamo. Nimamo pravice izsiljevati vse od zunaj ali privilegije, čeprav črna metalurgija predstavlja bazično industrijo. V enakopravne ekonomske odnose, ki jih zahtevamo s sistemsko ureditvijo, moramo vpreči več lastne energije in prizadevnosti vse naše delovne skupnosti. To je velika in pomembna naloga vseh organizatorjev proizvodnje in še zlasti komunistov v železarni Ravne.

Že dolgo je znano, da so naši izpleni premajhni, da je potrošnja materiala in energije prevelika in da organizacija ter tehnologija zaostajata, zaradi česar je produktivnost nižja kot drugod v svetu. To so dejstva, s katerimi se moramo odločneje spoprijeti, če hočemo, da bodo poslovni rezultati dobri, da bodo osebni dohodki rasli, da se bo razvijala in krepila naša tovarna in da bomo tudi v bodoče lahko dali svoj delež k splošnemu napredku kraja, kjer delamo in živimo.

Zanašanje na tradicijo je nevarno. To lahko prej škoduje kot koristi. Dovolj imamo primerov mladih, vitalnih gospodarskih organizacij, ki so brez tradicije, kljub temu pa dosegajo sijajne poslovne rezultate tako po kvaliteti, kvantiteti in cenah svojih izdelkov. Doseganje boljših proizvodnih rezultatov mora biti naše prizadevanje in naš stalni pritisk navznoter. To je v cilju konsolidacije podjetja in splošnega napredka tovarne zahtevna naloga.

V tovarni moramo zahtevati maksimalno izkoriščanje vseh proizvodnih naprav. Osebni dohodki bi lahko bili še boljši, če bi bolj racionalno izkoriščali delovni čas in vse drage naprave.

Proizvodnja plemenitih jekel zahteva več reda in čistoče po podjetju in obratih. Pa tudi boljše in hitrejše medobratno oskrbovanje in odgovornost za sinhrono in učinkovito delo vsega podjetja. Tudi tu

Naš paviljon na letošnjem sejmu tehnike v Beogradu

imamo še mnogo napraviti. Naši odnosi do kupcev niso taki, kot bi morali biti. Zaradi velike konjunkturo in mnogih naročil zamujamo roke. Med proizvodnjo in prodajo mora biti več usklajenosti v zvezi z naročili in roki. Do naših kupcev pa moramo gojiti take poslovne odnose, ki jih zahtevajo sodobno tržišče in dobri poslovni običaji.

Selekcija kupcev postaja zaradi velike nelikvidnosti — izredno slabega plačevanja — nujna. Odgovorni tovariši komunisti morajo pri sklepanju pogodb za leto 1971 dati prednost tistim, ki hitro plačajo. Ker predelava jekla v finalne proizvode daje boljši kos kruha kot pa sama proizvodnja, moramo na tem področju iskati nove rešitve. To je odgovorna naloga, hkrati pa za našo tovarno in njen nadaljnji razvoj edina alternativa. Srečo imamo, da smo na Ravnah, kar se tega

tiče, daleč pred drugima dvema železarnama.

Velika naročila in ugodne cene finalnih proizvodov železarne Ravne nam narekujejo nove pogumne odločitve. (Kardelj na zboru slovenskih aktivistov v Dolenjskih toplicah: »Stopicanje na mestu nikamor ne vodi, potrebne so smeje odločitve«.) Z gospodarskimi organizacijami, ki predeleujejo jeklo na območju koroške regije, moramo najti tesnejše stike. Še bolj izrabimo konjunkturo in pogumneje pojdemo v gospodarsko ekspanzijo tudi izven meja naše občine.

»Pogumnim sreča pomaga«, pravi pregovor. Brez tveganj ni uspehov.

K tem ciljem in v takih prizadevanjih mora biti usmerjeno naše delo, delo komunistov železarne Ravne za boljši položaj naše delovne skupnosti.

Gregor Klančnik, generalni direktor slovenskih železarn

Združeno podjetje v I. polletju obstoja

Na seji delavskega sveta našega podjetja v Štorah dne 12. junija 1970 sta Kobentar in Kejžar rekla, da jeseniški delavci sprašujejo, zakaj ni večjega učinka direkcije in kaj ta sploh dela. Menim, da bi se vprašanje pravilnejše glasilo, kako dela celotno združeno podjetje, ki ga sestavljajo tri tovarne s skupno 11.500 zaposlenimi in ena direkcija v formiranju, ki jo zaenkrat predstavljata dva neposredna delavca. Samo če se bomo zavedali, da vsi zaposleni tvorimo združeno podjetje, v katerem mora vsak izvršiti svoje, bomo dosegli višjo produktivnost, primerne osebne dohodke, boljšo gospodarnost in potrebno donosnost naše podjetniške dejavnosti.

Združeno podjetje slovenske železarne se je rodilo v posebno težkih pogojih. To ni otrok bogatih aristokratskih staršev, temveč garaške družine, brez zibelke in potrebne higienske nege. To ni generalno dete, zato je njegova življenjska pot trnova. Samo trdo delo krepi organizem, zato bi tudi učinki naše prizadevnosti morali pomeniti zdravo podjetnost slovenskega železarstva.

Ob ustanovitvi združenega podjetja smo dobili naslednjo dediščino:

- visoko iztrošenost proizvodnih sredstev; 45 odst. je bilo amortiziranih;
- visoko zadolženost; več kot polovica vseh sredstev, s katerimi upravljamo, je tujih;
- nizko substanco lastnega obratnega kapitala;
- nepokrito izgubo iz let 1967 in 1968, ki z razmejitvijo vred samo na Jesenicah znaša blizu sto milij. din;
- nedonosnost proizvodne dejavnosti, saj tovarne iz poslovanja l. 1969 ob relativno skromnih povprečnih osebnih dohodkih in splošne potrošnje ter ob obračunu le minimalne amortizacije niso iz dohodka odvojile nobenih sredstev za poslovni sklad in povečanje lastnega kapitala;
- globoko nelikvidnost; žiro računi so bili ob vstopu v leto 1970 blokirani za

182 milij. din, od tega samo železarne Jesenice 168 milijonov din;

— investicijske naložbe po konceptu, ki je že pred realizacijo pretrpel spremembe. Zasnova Jesenic kot integralne železarne od rude do končnih izdelkov je zaradi previsokih transportnih stroškov postala nerealna in s tem problematično amortiziranje del že zgrajenih kapacitet.

Kaj je mogla direkcija združenega podjetja v prvem polletju svojega obstanka velikega napraviti? Kljub dejstvu, da še nima v pogodbi predvidenega števila svojih strokovnih delavcev, pa so ob sodelovanju delavcev tovarn rezultati vendar vidni, in to na področjih:

- kratkoročnih posegov,
- srednjega in dolgoročnega usmerjanja.

Med kratkoročnimi posegi je letni gospodarski načrt za leto 1970. Ta nas zadržuje:

- za večjo solventnost,
- za vsaj minimalno akumulativnost.

Po petih mesecih lahko ugotovimo, da ta stremljenja v glavnem dosegamo. Naši dolgovi pri dobaviteljih so se od 1. januarja 1970 do 31. maja znižali od 297 milij. din na 133 milij. din ali za 166 odst. Uglad tovarn se je s tem dvignil, blokada žiro računov se je znižala na polovico. Ta rezultat je bil dosežen v glavnem s pomočjo srednje in dolgoročnih kreditov, ki jih je oskrbelo v višini 56 in 51 milij. din združeno podjetje.

Tudi pogoj minimalne akumulativnosti oziroma rentabilnost bomo, računano po rezultatih 5-mesečnega poslovanja, dosegli. Res je, da presežek dohodka po periodičnem obračunu prvega četrtletja, ki je relativno ugoden za vse tovarne in s tem za celotno združeno podjetje, še ne more biti osnova za prognoziranje celoletnega dobička. Cene reprodukcijskega materiala so tako nestabilne, da se rezultati poslovanja iz meseca v mesec menjajo.

Ni podjetniške dejavnosti, če ni dobička, je osnovno načelo, ki mora veljati tudi za naše podjetje in za vse organizacije

združenega dela. Donosnost proizvodno poslovne dejavnosti je le takrat popolna, če je dosežena ob primernih prejemkih delavcev in zadostnih sredstvih za enostavno reprodukcijo. Ta stremljenja naj bi slovenske železarne dosegle na dva načina:

— znotraj organizacij združenega dela z učinkovitejšo prizadevnostjo za povečanja izplena, znižanje proizvodnih stroškov in izboljšanje produktivnosti;

— pri zunanjih faktorjih za odpravo neenakopravnega položaja podjetij črne metalurgije.

Obe strani te naloge sta medsebojno pogojeni. Prvi del je izključno v naših rokah, drugi del pa je rešljiv z notnim nastopom v predstavniških organih, asociacijah in denarnih zavodih.

Pomudimo se nekoliko več pri sebi. Na splošno se npr. ve, da sedanji povprečni osebni dohodki niso spodbudni in da imamo za doseženo proizvodnjo vsaj 15 odst. zaposlenih preveč, pa vendar je prizadevnost povečanja povprečnih OD z zmanjševanjem zaposlenih ali povečanjem proizvodnje slabo prisotna. V tem je tudi eden od razlogov, da se še nadaljuje proces, v katerem sposobni odhajajo, slabih in malo produktivnih pa se ne moremo otresti. S tem smo v začaranem krogu. Zboljševanje strukture zaposlenih in doseganje večje produktivnosti sta medsebojno pogojena, oba pa odvisna od višine osebnih dohodkov. Primerni prejemki so torej pogoj plodnejšega dela, večje delovne in tehnološke discipline in boljše poslovnosti. Uporno in brezkompromisno delo strokovno vodstvenega sestava je edina metoda, ki nas lahko izvleče iz začaranega kroga in na podlagi večje produktivnosti do večjih osebnih dohodkov ter večjega zadovoljstva v delovnih organizacijah. Oziroma se na letošnjih 5 mesecev poslovanja in ugotovili bomo, da s takimi dosežki ne moremo biti zadovoljni.

Od januarja pa do maja je združeno podjetje dalo 215.932 t blagovne proizvodnje, od tega

železarna Jesenice	144.721 t
železarna Ravne	39.517 t in
železarna Štore	31.694 t.

Ker je ta dosežek le za 0,3 odst. nad povprečno blagovno proizvodnjo preteklega leta, je to naše prvo opozorilo in simptom, da znotraj združenega podjetja nismo izvršili vsega, kar pogojuje višje globalne osebne dohodkov in donosnost proizvodne dejavnosti. Upoštevati je namreč treba, da smo dosegli vrh jugoslovanske in svetovne konjunkturo jekla in dodatno tudi dejstvo, da zaključujemo obdobje velikih investicijskih del in da stalno vključujemo nove proizvodne naprave.

Blagovne proizvodnje so povprečno mesečno posamezne železarne dosegle: Jesenice 28.944 t, kar je v primerjavi s povprečjem lanskega leta 2,9 odst. manj, Ravne 7.903 t, kar je proti povprečju lanskega leta 3,8 odst. več in Štore 6.338 t, kar je proti povprečju lanskega leta 11,8 odst. več.

Da bi realnejše lahko ocenili te dosežke, moramo upoštevati tudi število zaposlenih. Na Jesenicah je padlo na 5.892 ali za 5,4 odst., na Ravnah se je dvignilo na 3.528 ali za 3,7 odst., v Štorah pa je zopet padec na 2.146 ali za 2,1 odst.

Iz tega sledi, da je večja produktivnost v blagovni proizvodnji dosežena v Štorah in na Jesenicah, na Ravnah pa stagnira. V realizaciji, tj. v vrednosti proizvedenega in prodanega blaga, so rezultati boljši. V petih mesecih je realizacija združenega podjetja znašala 606,252.850 din, od tega je prispevala

železarna Jesenice 372,182.000 din ali 61,5 odst.,

železarna Ravne 164,867.000 din ali 21,7 odst.,

železarna Štore 69,203.850 din ali 11,4 odst.

Na zaposlenega so železarne dosegle mesečne realizacije:

— Jesenice 12.634 din ali 15,6 odst. več kot lani,

— Ravne 9.345 din ali 8,5 odst. več kot lani,

— Štore 6.450 din ali 16,9 odst. več kot lani.

Celotno podjetje je tako doseglo 10.483 din na zaposlenega mesečno ali 13,2 odst. več od poprečja leta 1969.

Ti dosežki pa nas ne smejo zavesti, saj se moramo zavedati povišanja cen valjanega in vlečenega jekla ter drugih izdelkov. Poprečni osebni dohodki so v petih mesecih letošnjega leta znašali za celo podjetje 1.262,5 din, kar je 11,2 odst. več kot lansko leto, posamezne železarne pa so jih izplačale:

— Jesenice 1.252 din ali 10,5 odst. nad poprečjem lanskega leta,

— Ravne 1.289 din ali 10,5 odst. nad poprečjem lanskega leta,

— Štore 1.248 din ali 14,2 odst. nad poprečjem lanskega leta.

Iz navedenega se vidi, da so naši poprečni osebni dohodki rastli hitreje od povečevanja produktivnosti dela, izračunane iz dosežene blagovne proizvodnje na zaposlenega. Ta premik je razumljiv, boljše pa bi bilo, da bi blagovne proizvodnje dosegli 10 odst. več in za tak odstotek tudi dodatno povečane mesečne prejemke. S takim dosežkom bi zavrli odhajanje kvalificiranih delavcev in gradili osnovo za nove, višje proizvodno poslovne dosežke.

Ko govorimo o dosežkih prvih petih mesecev, ne smemo pozabiti na gospodarnost z obratnimi sredstvi. Kupci, ki vežejo znatna naša sredstva, so se v tem času popravili, terjatve so na dan 31. maja znašale 300 milij. din, kar je 43,5 milij. ali 2,7 odst. manj od začetka leta. Najbolj so znižale kupce Štore na 72,4 odst., Ravne na 75,8 odst., na Jesenicah pa je pri tej prizadevnosti dosežek skromen, s stanjem 177,2 milij. din terjatev so le za 1,4 odst. nižje od začetka leta.

Znatno večji dosežek je pri naših dolgovih do dobaviteljev. Na Jesenicah so ti padli za 45,4 odst., na Ravnah za 63,8 odst. in v Štorah za 53,4 odst.

Kot je bilo že uvodoma rečeno, so se dolgovi znižali predvsem s pomočjo dodatnih kreditov in delno s pomočjo medsebojnih poravnjav.

Zaloge materialov so naslednje važno merilo gospodarnosti in produktivnosti kapitala. V primerjavi z začetkom leta so se skupne zaloge združenega podjetja dvignile po stanju 31. maja za 1,6 odst. in znašajo 431,5 milij. din, kar je 3,62 mesečnih realizacij. Tako stanje je sigurno previsoko, razdeljene pa so: 53,4 odst.

tvorijo surovine in pomožni material, tj. razred III, 41 odst. polizdelki, tj. razred V, 5,5 odst. pa tvorijo zaloge gotovih izdelkov.

Po obsegu in strukturi te zaloge niso ugodne. Količina kvalitetnih gotovih izdelkov na skladiščih je relativno skromna. V posameznih železarnah so konec maja imeli v primerjavi s poprečjem lanskega leta:

— Jesenice	95,4 odst. zalog,
— Ravne	113,3 odst. zalog in
— Štore	109,6 odst. zalog.

Ravne zakonito rastejo v zalogah tudi v letošnjem letu in s stanjem 133,2 milij. din vežejo 4,4 mesečno realizacijo. Posebno problematična v tej železarni je nedovršena proizvodnja, ki tvori 58,5 odst. vseh zalog te železarne, kar je 16 odst. več od lanskega leta. Zaradi večstopenjske predelave je večja zaloga nedovršene proizvodnje na Ravnah razumljiva, na splošno pa lahko ugotovimo, da so v vseh železarnah zaloge previsoke, saj so npr. kljub težavam z nabavami v razredu III 6,7 odst. višje zaloge od poprečja lanskega leta. Tako visoko stanje pa nam kljub temu ne omogoča nemoteno proizvodnjo, ker imamo nekaterih materialov na pretek, drugih pa primanjkuje. Enotna evidenca vseh zalog bo ena od važnih nalog, ki jo mora združeno podjetje doseči že v letošnjem letu. Sem spada tudi centralizacija nabave, in sicer tako, da se bo ta razdelila med posamezne organizacije združenega dela, pogodbe pa sklepale za potrebe celotnega podjetja.

Direkcija združenega podjetja se je v prvem polletju svojega obstanka, zvezana z velikimi težavami, začela oblikovati v svoj v ustanovni pogodbi predvideni obseg. Pri tem sta dva osnovna problema:

- prostor in
- kader.

Vsi poskusi pri občinskih organih, asociacijah, delovnih organizacijah in privatnikih, da bi direkcija dobila v Ljubljani lokacijsko primeren prostor, so do pred kratkim bili neuspešni. Tudi zadosti realna možnost, dosežena z dogovorom v Kreditni banki in Metalki, da se po izselitvi

banke v nove prostore vselimo v stavbo stare Metalke, je ostala brez uspeha, potem ko se je gradnja objekta na Trgu revolucije zavlekla do jeseni. Z razumevanjem Metalurškega inštituta pa se nam je pred kratkim odprla možnost, da v stavbi te naše osrednje raziskovalne dejavnosti do konca avgusta dobimo 5 poslovnih prostorov. Prednost te rešitve, za katero se zahvaljujemo vodstvu in samoupravnim organom inštituta, je velika:

— integralnost raziskovalne dejavnosti celotnega slovenskega železarstva bo bolj prisotna;

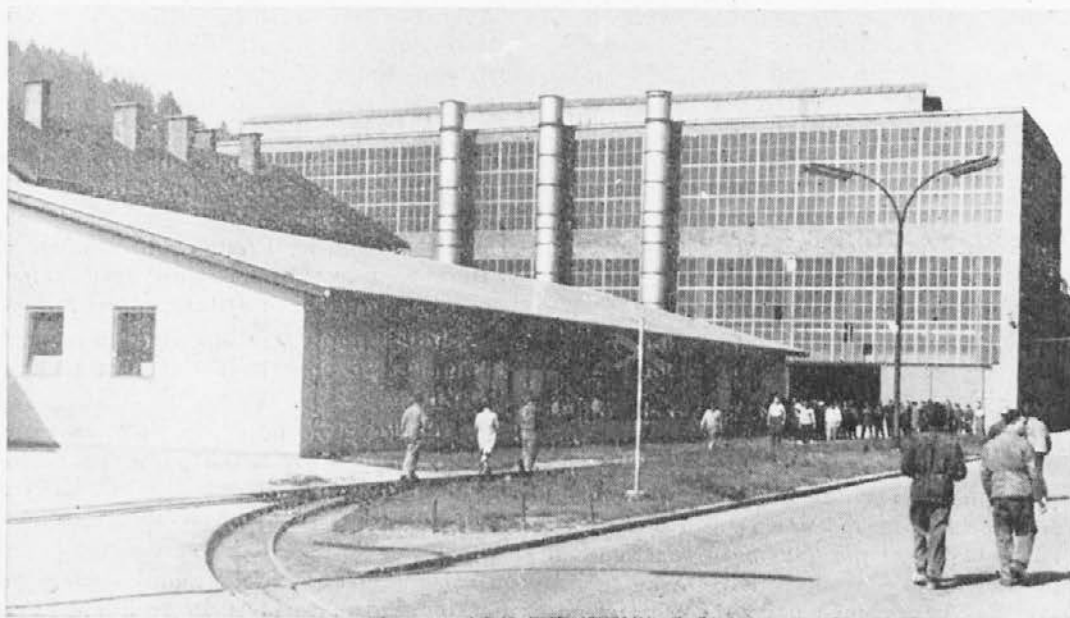
— direkcija ne bo imela skrbi za vzdrževanje prostorov, lahko pa se bo posluževala tudi knjigovodskih storitev, kar pomeni, da bo sestavljena samo iz strokovnih delavcev.

Težje je na področju kadra. Poleg generalnega direktorja je za področje računovodstva, evidenc in drugih del že zaposlen dipl. ek. Albin Črnač, vodstvo sektorja proizvodnje in razvoja bo 1. julija prevzel dipl. metalurški inž. Milan Marolt. V dogovoru smo z dipl. pravnikom Mihom Potočnikom ml., da se 1. septembra vključi v naše podjetje in konkurira za mesto sekretarja podjetja, kjer bo delal na samoupravni zakonodaji ter pripravljanju pogodb za poslovne in druge aranžmaje. Poleg stalnih imamo tudi dva honorarna strokovna delavca za finance in ekonomiko, ki kot konzulenta pomagata direkciji.

Težave pri sestavi direkcije so delno posledica težkega ekonomskega položaja, problemov pri oblikovanju direkcije, predvsem pa ugodnih dohodkov, ki jih imajo sposobni delavci na dosedanjih delovnih mestih. Kljub težavam na podlagi dosedanjih razgovorov lahko pričakujemo, da bomo do konca letošnjega leta direkcijo imeli sestavljeno po predvidenem načrtu. Opreznost pri sprejemanju ljudi pa je razumljiva, saj je bolje čakati na sposobne, kot prehitro sprejemati neusrezne delavce. V svoji dosednji praksi se v smislu dogovora na delavskem svetu za izvrševanje svojih nalog direkcija poslužuje strokovnih delavcev iz organizacij

Dočakali smo sodobno urejeno jedilnico

K malici

združenega dela. Delo na načrtovanju, organizaciji, reševanju operativne problematike, proizvodnje in razvoja se v glavnem vrši v stalnih in občasnih grupah. Praksa teamskega dela bo tudi v prihodnje ostala glavna metoda usklajevanja in razvijanja slovenskega železarstva. Med temi je posebno treba omeniti team direktorjev — generalnega direktorja in glavnih direktorjev tovarn, ki se sestaja enkrat tedensko ter sprejema operativne posege in predloge za samoupravne odločitve.

Slovenija in s tem ZP slovenske železarne zaradi pomanjkanja kapitala ne more imeti ambicij za proizvodnjo surovega jekla prek lastnih potreb. V srednjeročnem načrtu zato ne predvidevamo gradnje nobenih novih talilniških kapacitet, temveč predvidoma z intenzifikacijo tehnološkega postopka doseči 800.000 t jekla letno, kar bi pomenilo 440 kg na prebivalca. Ker nimamo lastne surovinske osnove, tudi v obdobju do leta 1985 nimamo ambicij (razen tehnološkega obnavljanja in modernizacije) poleg že obstoječih graditi nove talilniške naprave.

Oskrbovanje s polizdelki, gredicami in slabi naj bi pri združenem podjetju v prihodnje postalo važno dopolnilo lastne proizvodnje jekla kot vložka tople in hladne plastične predelave v končne izdelke. Tudi železarna Sisak ima zasnovano podobno proizvodno poslovno politiko, zato smo pristopili k ožji povezavi severozahodnih železarn. Železarna Sisak in ZP sta 28. maja tl. že osnovali koordinacijski odbor, ki v svoj program vključuje:

- usklajevanje in aktivizacijo tržno raziskovalne dejavnosti,
- koordinacijo tehnoloških raziskav,
- usklajevanje srednjega in dolgoročnega razvojnega načrtovanja,
- enotnost v reševanju kratkoročne operativne problematike in pri oblikovanju stališč za jugoslovanske asociacije.

Poleg osrednjega odbora sta osnovana tudi dva teama:

1. za področje marketinga,
2. za področje tehnoloških raziskav.

Naslednja etapa povezave bo sklenitev pogodbe o medsebojnem poslovno tehničnem sodelovanju. Ožja povezava z železarno Sisak že daje rezultate. Ob sodelovanju osrednje raziskovalne inštitucije sloven-

skih železarn Metalurškega inštituta Ljubljana in Metalurškega inštituta Sisak ter projektantske organizacije te železarne je v izdelavi študija za najoptimalnejšo rešitev izgradnje koksarne na morski obali, ki bi pomenila pocenitev oskrbovanja s tem pomembnim materialom slovenskega in hrvaškega železarstva ter livarstva. Izdelujejo se komparativne rentabilnosti izgradnje koksarne v Splitu, Bakru, Plominu in Koprju. Vse te lokacije se delajo s predpostavkami, da bo:

- koks, dostavljen potrošnikom, cenejši od koks iz Lukavca,
- koksarna imela zmogljivosti za kritje sedanjih potreb okrog 400.000 ton letno,
- odprta možnost povečanja kapacitete za potrebe VOEST okrog 700.000 t letno, ki naj bi po dosedanjih razgovorih bil vključen kot soinvestitor,
- odprta možnost napravi za proizvodnjo metaliziranih pelet kot važnega vložka za proizvodnjo surovega jekla v prihodnosti,
- prostorno dana možnost gradnje naprave za proizvodnjo surovega železa — surovega jekla in ulivanja polizdelkov, gredic in slabov za obstoječe železarne.

Ta projekt je prvo večje delo, ki že pomeni oblikovanje enotnih stališč pri naslednjem 15-letnem razvoju jugoslovanske črne metalurgije. V njegov sestav spada tudi skupna prizadevnost, ki poteka prek Rudisa Trbovlje na področju oskrbovanja z bogato rudo iz Gvineje. Na tem terenu smo prisotni z vključitvijo v družbo Mifergui, ki bo gvinejsko železno rudo eksploatirala.

Z železarno Sisak smo oblikovali tudi enotno stališče do predloga, da se s pomočjo kredita mednarodne banke za obnovo in razvoj izdela posebna študija optimalnosti proizvodnje in razvoja črne metalurgije v Jugoslaviji. Menimo, da s pomočjo priznanih inozemskih konzulentov lahko pridemo do najobjektivnejših predlogov urejevanja in razvoja jugoslovanskega železarstva, zato smo od združenja jugoslovanskih železarn zahtevali pristonek sodelovanja v tej akciji, sprožen na pobudo Zveznega izvršnega sveta.

Naše podjetje se zaveda nakopičenih slabosti in navad naših delovnih organiza-

cij, ki so ovira dobremu gospodarstvu in revolucionarnim organizacijskim in tehnološkim spremembam. Za borbo proti tej starostni bolezni iščemo zdravnike izven podjetja. S pomočjo OECD smo angažirali norveško firmo IKO, specializirani konzulent g. Strugstad že izdeluje predlog makro organizacije direktorije in organizacij združenega dela. Donosnost, ki je osnovno izhodišče vsake podjetniške dejavnosti, je vodilo njegovega dela. Ta firma bo v naših tovarnah delala še na naslednjih področjih:

- uvajanje elektronske obdelave podatkov,
- uvajanje sistema neposrednih stroškov,
- organizacije marketinga in načrtovanja proizvodnje,
- organizacije materialnega poslovanja.

S pomočjo strokovnjakov firme IKO želi naše podjetje pospešiti proces modernizacije poslovanja v organizacijah združenega dela, da bi na sodobnejših osnovah lahko v prihodnje vodili zdravo podjetniško politiko.

Zavedamo se, da je za doseg prave konkurenčne sposobnosti in proizvodnih rezultatov podobnih tovarn v inozemstvu potrebna velika angažiranost in prizadevnost vsega številčno skromnega strokovno vodstvenega sestava. To pa seveda ne bo dovolj, če se ob tem ne bo uredila tudi vrsta pogojev, ki so izven domene delovnih skupnosti. Program povečanja rentabilnosti za obdobje do leta 1973, izdelan v delovni organizaciji, kaže, da bi združeno podjetje v tem obdobju kljub visokim anuitetam lahko doseglo skromno rentabilno sposobnost, in to s predpostavko, da se:

- poveča sklad obratnih sredstev in zboljša struktura razpoložljivih obratnih sredstev,
- odpravi ozka grla in medsebojna integralna uskladitev doseže s kreditiranjem nabave dodatnih proizvodnih naprav,
- bonificira obresti, ki presegajo 4-odst. obrestno mero za vse dolgoročne kredite,
- črta interkalarnе obresti JIB,
- odpravi obveznost plačevanja obresti od poslovnega sklada.

Skromen presežek vseh sredstev amortizacijskega sklada in dobička:

- 1971. leta 16 milijonov din,
- 1972. leta 30 milijonov din in
- 1973. leta 31 milijonov din

bi služil kot udeležba za nadaljnje investiranje v železarne. Na žalost pa moramo pri tem priznati, da je tak presežek dosežen le s tem, da je skoraj 80 odst. predpisane amortizacije uporabljene za plačilo anuitet, kar onemogoča zasledovanje hitrega napredka tehnologije na področju proizvodnje in predelave kovin. Prava rešitev slovenskega železarstva bi bila v občutnem podaljševanju odplačilnega roka ali v črtanju kreditov, danih iz OIF, oziroma v izdatnem povečanju prodajnih cen, ki ni dosegljivo.

Sedanje poprečje osebnih dohodkov; v ilustracijo navajam primer — Združeno podjetje slovenske železarne 1250 din, Metalka Ljubljana 1650 din, ki je odraz

ekonomskega stanja in ne ustvarjalnega dela, gotovo ni spodbudno za zaposlovanje mladih kvalificiranih in strokovnih ljudi v tej industrijski veji. Brez zboljšanja ekonomskega položaja z urejevanjem organizacije, zboljšanjem tehnologije znotraj delovnih organizacij, olajšanja kreditnih pogojev in uvedbe izjemnih sistemskih posegov ne bo možno dokončno realizirati 5-letne zasnove razvoja slovenskega železarstva, ki predvideva začetek in sklenitev svoje proizvodno poslovne dejavnosti pri potrošniku na teritorialno omejenem področju.

Potrošnja industrijskih izdelkov in razvoj kovinske predelave vodi v smeri velike porabe hladno valjanih trakov. Lani je uvoz tega materiala znašal 265.000 t, potrošnja pa bo z leti še rastla. Samo Gorenje, Tiki in Emo Celje za leto 1975 predvidevajo potrošnjo 120.000 t hladno valjanih trakov. Gradnja nove valjarne tega reprodukcijskega materiala na Jesenicah, kjer je vložek z novo zgrajeno valjarno toplo valjanih trakov že zagotovljen, bo največji investicijski poseg združenega podjetja v obdobju od 1971. do 1975. leta. V teku je že priprava za kredit Exim banke. Garancija bo prva ovira, ki jo bo treba preskočiti, ne bo pa edina. Pridružil se bo problem dinarskih sredstev in deviznega vračanja kredita.

Nova hladna valjarne na Jesenicah naj bi v začetku obratovanja dala predvsem sortiment za globoki vlek, pozneje elek-

tro pločevino in nerjavne vrste hladno valjanih trakov. Samo ta naložba bi zahtevala za zmogljivost do 150.000 ton 340 milij. din in za kompletni obrat do zmogljivosti 220.000 ton dodatnih 60 milij. din. Take obsežne investicije, ki bodo po zasnovi srednjeročnega načrta v celoti presegle 800 milij. din, namenjenih za osnovna sredstva, zahtevajo povezovanje denarnih zavodov, trgovine, neposrednih potrošnikov in združenega podjetja. V pripravi je sestanek KBHL, Jugobanke, Metalke in ZP slovenske železarne. Skupne naložbe, kjer bo nastopilo več vlagateljev, bodo edina metoda za izgradnjo hladne valjarne.

Poleg hladne valjarne si naše podjetje prizadeva za širjenje večstopenjske predelave jekla tudi na drugih področjih z zasnovo, da bo vsaka od organizacij združenega dela imela v svojem programu tudi končne mehansko obdelane izdelke. Šele po ureditvi proizvodnih zmogljivosti in tehnologije po srednjeročnem programu, kar naj bi dalo povečanje proizvodnje od 1.400 na 2.400 milij. din in produktivnosti za 50 odst., je možno pričakovati pravo podjetniško trdnost slovenskega železarstva.

Naše podjetje ima že zasnovane svoje cilje, ki pomenijo višje osebne odhodke in donosnost v vseh organizacijah združenega dela. Predvsem od tistih, ki so vdani razvoju in krepitvi slovenskega železarstva, je odvisno, če jih bomo končno tudi dosegli.

Zato sta kolektiv in vodstvo železarne tudi moralno povezana in nepisano zadolžena za splošni standard in razcvet kraja ter življenja v njem.

Prvi pogoj za vse to pa so, jasno, gospodarski uspehi podjetja, ti so zopet odvisni od prej naštetih faktorjev — sklenjen krog, noben člen ne sme odpovedati, najmanj pa vodstvo, ki je gonilna sila in vzgled vsem. Jasno je, da še tako genialen direktor ne more uspeti, če vse službe ne store svoje dolžnosti.

Ko se odločamo za novega direktorja, je rečeno v poročilu komisije, se moramo najprej odločiti, da bomo skušali odpraviti nekatere pomanjkljivosti. Na hitro to ne bo mogoče, pač pa vztrajno in potrpežljivo, predvsem pa načrtno.

V poročilu je bilo nadalje povedano, da ko so čakali na prijave razpisa glavnega direktorja železarne, je kazalo, da bomo ostali brez prijav. Edini prijavljeni, tov. Franc FALE, v. d. direktorja, je dolgo pomišljal, ali naj se te odgovorne naloge loti ali ne. Komisija razume njegove pomisleke in celo strah pred odgovornostjo te službe, za katero po naših merilih niti ne more biti nagrajen primerno. Če se je odločil za to delo, je dokazal visok entuziazem in pripravljenost, da se žrtvuje bolj, kot bi mu bilo v drugi službi to potrebno, pri tem pa se zaveda, da nosi kot glavni direktor vse breme na svojih ramah tudi takrat, ko se opore pričnejo šibiti.

Ko je predstavil kandidata za glavnega direktorja tov. Franca Faleta, je povedal, da izhaja iz proletarske družine, da je sodeloval v NOB in pozneje v pomembnih političnih funkcijah predvsem na sodiščih ter je tudi izredno končal prvo stopnjo prava. Poznamo ga tudi pri nas kot sekretarja podjetja, kot župana in sedaj kot v. d. direktorja. Njegova marljivost, neoporečna družbenopolitična preteklost in njegov ugled med ljudmi nam narekujejo zaupanje, ki mu ga lahko izrazimo, ko se odločamo za njegovo kandidaturu za mesto glavnega direktorja železarne.

Istočasno ko pozdravljamo njegovo kandidaturu, je nadaljeval tov. Mitja Šipek, pa mu moramo tudi obljubiti vsestransko pomoč vseh služb in vsakega posameznika. Le

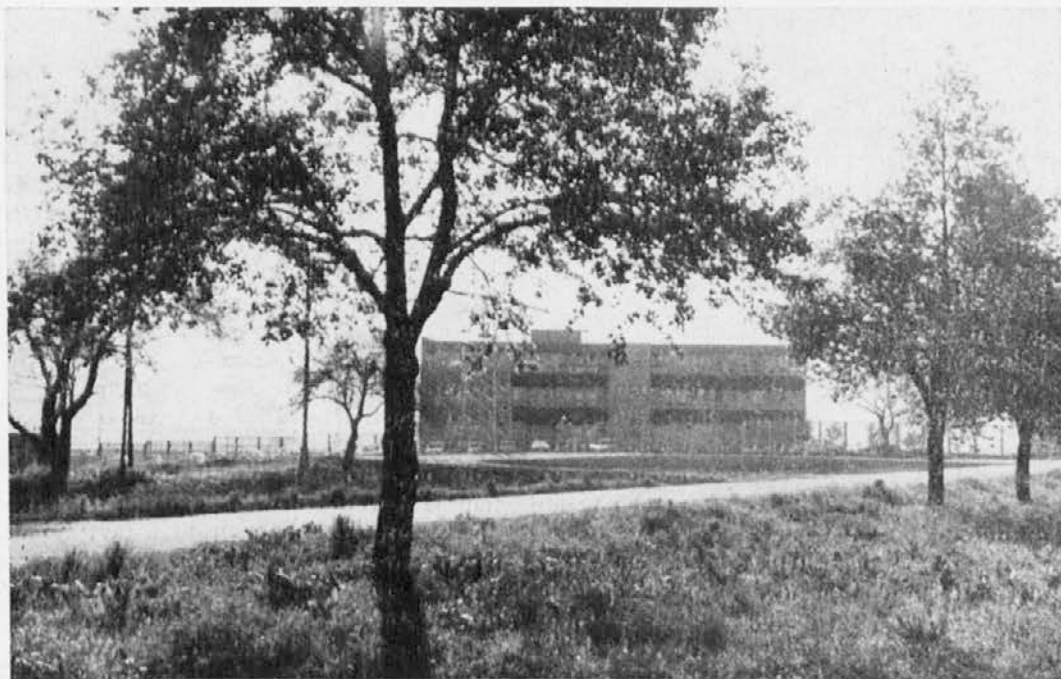
Z zasedanja delavskega sveta tovarne

Na tem dopustniško razpoloženem zasedanju delavskega sveta, ki ga je ob le 67-odst. navzočnosti članov in ob neznosni vročini ekspektivno vodil namestnik predsednika tov. Tone POLANC, so člani sprejeli pester in obširen dnevni red.

V uvodu je tov. Polanc prebral sklepe predhodnega zasedanja in ob tem pripomnil, da se mora v bodoče ta formalizem izboljšati, s tem da se ne bomo vedno zadovoljevali s samim čitanjem sklepov predhodnega zasedanja, ampak da se za vsak sklep ugotovi, kako je bil dejansko realiziran, in če ni bil, v kateri fazi se rešitev sklepa nahaja. Nato je pozval komisijo za imenovanje glavnega direktorja tovarne, da seznanijo delavski svet o sprejetih prijavih na razpisano mesto glavnega direktorja tovarne.

Ing. Mitja Šipek je kot predsednik te komisije zelo obširno poročal o delu in odločitvi komisije ter pri tem dejal, da so hitri ekonomski premiki v našem gospodarstvu v zadnjih letih narekovali tudi organizacijske in kadrovske spremembe. Ob tem je omenil fenomen združevanja več manjših podjetij v večja, ekonomsko, kadrovsko in organizacijsko močnejša. Primer je apliciral na slovenske železarne, kjer je integracija že uspela in je vodstvo prevzel dosednji glavni direktor železarne Ravne tov. Gregor Klančnik, ki je 25 let uspešno vodil naš kolektiv. Tako je nastala vrzel v naši železarni, ki jo je treba zapolniti, najti je treba vsaj enakovrednega, če že ne boljše nadomestilo za mesto glavnega direktorja.

V nadaljevanju obrazložitve predloga je orisal na široko dosednji razvoj naše železarne, omenil trenutno konjunkturo in spomnil na neizbežno recesijo, ki bo sledila. Dotaknil se je še posebej akutnega problema kadrov, katerih zaradi premajhne fleksibilnosti nismo znali pridobiti ali zadržati. In končno je omenil tudi dejstvo, da je železarna osrednja gonilna sila ter alfa in omega v kraju in velikem delu občine, ker je pač največji vir dohodkov.

Jutro

tako bo kos težki nalogi in le tako si tudi sami ne bomo očitali, da smo izbrali sebi neprimerne človeka, njemu pa naprtili neznosno breme. Prepričani smo, da bo dvajsetletna tradicija iskrenega sodelovanja tudi tokrat in v bodoče odlika našega kolektiva in tako složni ne moremo kloniti, temveč lahko gremo le novim uspehom naproti.

S tem je končal predsednik razpisne komisije svoje poročilo in dal predlog za kandidata tov. Franca Faleta za mesto glavnega direktorja železarne Ravne na glasovanje in izvolitev. Sledile so tajne volitve. Volilo je 35 članov delavskega sveta. 34 članov je glasovalo za, le eden pa je bil proti. S tem so bile volitve končane in tov. Polanc je razglasil, da je za glavnega direktorja železarne Ravne imenovan tov. Franc Fale.

Tovariš direktor Fale je nato stopil pred delavski svet z govorom, v katerem je med drugim dejal, da je bila njegova odločitev zelo težka, in da je šele po dolgem nagovarjanju predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in drugih vodstvenih tovarišev v podjetju pristal na to odgovorno funkcijo.

Dejal je tudi, da je sicer trenutno v črni metalurgiji dokaj problemov, da pa je pričakovati boljše čase. Prepričan je, da se bodo z združenimi močmi težavne zadeve prebrodile in da bo spet omogočen razvoj in progres tako železarne kot tudi kraja Ravne.

Ker ima že izdelan nov akcijski program, je prosil delavski svet, da bi ga že na prvem naslednjem zasedanju predložil v razpravo in sprejem.

Na koncu se je zahvalil za izkazano zaupanje in obljubil, da bo naredil, kar bo mogel in znal za prosperiteto železarne, pri čemer mu bo potrebna pomoč tako vseh članov delavskega sveta, kakor tudi vseh vodilnih sodelavcev.

Nato je govoril generalni direktor slovenskih železarn. (Njegov članek objavljamo posebej — op. ur.)

V naslednji točki dnevnega reda so člani delavskega sveta poslušali obširno poročilo predsednika centralne komisije za inventuro tov. Kohlenbranda. Ta je najprej seznanil delavski svet, da je o rezultatu inventure razpravljal že poslovni odbor, delavski svet pa v obdobju od 8. junija 1970, ko je bil rezultat inventure znan, do danes ni zasedal. Strokovni kolegi je že 30. marca letos ob razpravi o pričakovanem rezultatu poslovanja v 1970. letu odločil, da se naj med prvomajskimi prazniki izvrši izredna inventura zalog nedokončane proizvodnje, polproizvodov in gotovih izdelkov. Dokončen sklep o tem, da se izredna inventura izvrši po stanju na dan 30. aprila 1970, je sprejel upravni odbor na redni seji dne 9. aprila 1970.

V prvem delu svojega referiranja je tov. Kohlenbrand seznanil člane delavskega sveta o vseh pripravah na popis, v drugem delu je govoril o poteku popisa, pri čemer je ugotovil, da je bil popis izvršen solidno, ne pa tudi brez težav, predvsem zaradi ogromnih količin zalog na eni strani, na drugi pa zaradi istočasne odpreme gotovih izdelkov odjemalcem. V tretjem delu seznanjanja delavskega sveta z inventurnim elaboratom je podrobno nanižal številčni rezultat inventure. Ta se

namreč kaže v obliki skupnih viškov po količini 4,272.964 kg oz. 22,096.942 din po vrednosti, skupnih manjkov pa je bilo ugotovljenih po količini za 3,879.878 kg oz. 18,637,951,99 din po vrednosti. Saldo razlik predstavlja torej višek, ki se kaže po količini v 393.086 kg oz. 3,458.990,01 din po vrednosti, ki predstavlja za to obdobje ugotovljene izredne dohodke, kar se že odraža v obliki povečanega dohodka.

Na koncu je delavskemu svetu predložil še rezultat 1. in 2. turnusa kontinuiranega popisa zalog nabavljenih surovin in materialov, kjer je bilo v času od januarja do konca aprila popisanih za 3,086.457 din zalog in pri tem ugotovljenih 7.191,44 din viškov in 8.849,26 din manjkov. Nato je delavski svet odobril elaborat ter sprejel sklep o ustreznem knjiženju inventurnih razlik.

V nadaljevanju zasedanja je podpredsednik delavskega sveta pozval namestnika direktorja gospodarsko računskega sektorja tovariša Kohlenbranda, da seznanil delavski svet z rezultati poslovanja železarne oz. da razgrne periodični obračun za I. polletje letos. Ker je kompletno poročilo oz. rezultat polletnega poslovanja obdelano v uvodnem članku te dvojne številke »Informativnega fužinarja«, ga tu ne ponavljamo!

V diskusiji o periodičnem obračunu je najprej dobil besedo glavni direktor tovariš Fale, ki je povedal, da so na predzadnji seji poslovnega odbora in odbora za splošne zadeve sprejeli sklep, da se članom delavskega sveta tovarne posreduje čimveč podatkov o stanju za I. polletje, ki jih naj posredujejo na delavski svet sklopa, svete obratov, zvezo komunistov, mladinski organizaciji in vsem sodelavcem.

Letošnji polletni rezultat je ocenil z oceno »zadostno« ali mogoče tudi »dobro« in dejal, da imamo vse možnosti tudi za »prav dober« zaključek letošnjega leta. V nadaljevanju svoje diskusije je podčrtal glavne značilnosti poslovanja v letošnjih prvih šestih mesecih, ki so:

- povečanje zalog surovin in medfazne proizvodnje,
- slabo plačevanje dolžnikov,
- povečanje izmečka,
- velika nihanja v proizvodnji in
- visoko povečanje izvoza.

V zvezi z obveznostmi v II. polletju je dejal, da je postavka 420 milijonov dinarjev dosežene letne realizacije popolnoma realna in da moramo napeti vse sile, da se ta številka doseže. S tem v zvezi je zaključil, da bodo ob 12-odst. porastu življenjskih stroškov tudi osebni dohodki lahko dosegli 1.400,00 din v poprečju na zaposlenega.

V razpravo o periodičnem obračunu se je vključil nato komercialni direktor tov. Florjančič, ki je delavski svet nadrobno seznanil s komercialno problematiko in zlasti poudaril težave pri oskrbovanju z osnovnimi reprodukcijskimi materiali zaradi pomanjkanja obratnih sredstev. Pri tem je navedel primere, ko nam nekateri dobavitelji grozijo oz. celo ustavljajo dobave. Posebej je poudaril težave okrog nabave starega železa in pri tem očitil proizvodni operativi, da z nabavami starega železa niti ni zadovoljna. V zvezi s prodajno problematiko pa je omenil nevzdržno stanje zaradi zaostalih neizdobav in

opozoril na hude posledice, ki bodo neizbežno sledile v obliki penalov.

Razpravo o tej točki dnevnega reda je zaključil ing. Mitja Šipek, ki je komentiral prikazane podatke o izmečku v letošnjih šestih mesecih. Poročilo je dopolnil s tem, da porasta izmečka ne moremo gledati enostransko, pač pa moramo upoštevati na eni strani spremenjeno metodologijo njegovega zajemanja ter istočasno videti izplen, na drugi strani pa upoštevati začetne težave pri stavljanju v obratovanje novih kapacitet.

V nadaljevanju zasedanja so bili sprejeti še naslednji sklepi:

— Upoštevajoč število individualnih graditeljev stanovanj in z namenom, da bi naša tovarna njihovo gradnjo bolj uspešno podprla, se iz naslova plačila anuitet sproščena sredstva v znesku 186.176 din dodatno dodelijo za kreditiranje individualne gradnje stanovanj.

— Odobri se, da naša tovarna z zavarovalnico »Sava« v Ljubljani sklene za dobo 5 let dodatno pogodbo o kolektivnem nezgodnem zavarovanju, po kateri bomo plačevali mesečno zavarovalno premijo za vsakega zaposlenega v znesku 4 din.

Odobri se:

— montažno zavarovanje mačka na žerjavu 100 + 20 t × 23 m;

— izstavitev splošnega pooblastila pravnemu oddelku in oddelku za novogradnje za sklenitev montažnega zavarovanja za montažo strojev, naprav in instalacij;

— pri zavarovalnici »Sava« zavarovanje motornih vozil tovarne za rizike jamstva, kaska, nezgode in regresa.

— Odobri se menjalna pogodba za parcelo s posestnikom Ivanom Hermanom.

— Odobri se odkup parcele od posestnice Frančiške Paradiž.

— Odobri se prodaja stanovanja na Čevlju št. 4 pod pogoji, ki jih je določil delavski svet na zasedanju 4. septembra 1966.

Na koncu je delavski svet ob ugotovitvi, da niso izpolnjeni s sklepom določeni pogoji o prehodu na 42-urni delovni teden, sklenil, da se 42-urni delovni teden v tovarni uvede s 1. septembrom 1970. Do takrat je treba tudi v celoti izvesti ukrepe, ki jih je določil delavski svet na zasedanju 27. marca 1970 ob odločitvi, da se v tovarni postopno uvede skrajšani delovni teden.

V zadnji točki dnevnega reda je delavski svet sprejel tudi sklep o vročitvi 200.000 konvertibilnih § pri Jugobanki za dobo 13 mesecev ob 5-odst. obrestni meri.

Nato je še tov. Polanc kritično ocenil poslovanje našega Počitniškega doma v Portorožu, delavski svet pa je s tem v zvezi sprejel nekatere sklepe, ki jih tu ne ponavljamo, ker bo o njih še govor. Tudi o navezovanju ožjih poslovnih stikov z namenom morebitne priključitve MONTERJA iz Dravograda in tovarne FECRO iz Slovenj Gradca, o čemer je na zaključku zasedanja informiral delavski svet generalni direktor tov. Fale, bomo govorili v posebnem članku.

I. K.

»Šef mi je rekel, da sem popoln idiot.«

»In kaj si mu odgovoril?«

»Da na tem svetu ni nič popolnega.«

Utrjevanje proizvodnega organizma

Delavski svet železarn je na svoji seji 24. julija na predlog razpisne komisije izvolil novega glavnega direktorja tovarne tov. Franca Faleta. S tem se je dokončno sklenilo moje dvainpoldesetletno neposredno vodenje jeklarne na Ravnah in odprlo novo obdobje življenja, razvoja in rasti tovarne in kraja.

Na Ravnah se nam ni treba sramovati dosežane četrstoletne prehojene poti socialističnega napredka. Vse naokrog so sadovi ustvarjalnega dela, zgrajeno je sodobno naselje z gospodarskimi, prosvetnimi, zdravstvenimi, kulturnimi in športnimi objekti, kar pa je najvažnejše, zgrajena je tovarna, ki je temelj in nagradnja življenja za sedanjo in prihodnjo generacijo.

Od treh železarn združenega podjetja imajo Ravne tri bistvene prednosti:

— prve so se v zadnjem desetletju začele izgrajevati,

— svojega koncepta razvoja niso menjale, pokazal pa se je tudi po izgraditvi glavnih objektov kot popolnoma pravilen,

— imajo močno razvito predelavo jekla.

Sklenitev del po zasnovanem razvoju, dopolnitev nagradnje tovarne s potrebnimi dodatnimi stroji, napravami in aparati ter ustreznimi ljudmi bo naloga prvega bližnjega prihodnjega obdobja utrjevanja močno razširjenega proizvodnega organizma. V tem času naj bi se dosegli vrh izkoriščanja novo pridobljenih proizvodnih zmogljivosti, visoka rentabilnost poslovanja in ob ugodnih prejemkih zaposlenih dobra donosnost proizvodne ustvarjalnosti.

Sirjenje kroga obdelave na podlagi proizvodnega programa tovarne tako z neposrednimi naložbami železarn kot z integriranjem okoliških proizvodnih podjetij mora biti važna politika zaposlovanja in širjenja gospodarske dejavnosti koroškega kota v prihodnosti. Vključitev v Združeno podjetje slovenske železarn bo ta proces znatno pospešila.

Visoka zadolženost na osnovnih sredstvih in preskromna trajna obratna sredstva so glavna problematika, ki je železarna Ravne sama ne more razrešiti. Krediti za nove naložbe v naprave in tehnologijo so naslednja pobuda, ki samostojni železarni ni dosegljiva.

Prizadevnost našega podjetja je usmerjena v dveh smereh:

na zveznem področju:

— za urejevanje primernih prodajnih cen,

— za povečanje amortizacije v konvertibilnih devizah,

— za znižanje carine za opremo, ki se ne dela v državi,

— za povečanje retencijske kvote za izvoz,

— za izboljšanje pogojev izkoriščenih kreditov;

na republiški ravni:

— za prevzem dela bremen dolgoročnih kreditov na račun republiškega proračuna,

— za udeležbo pri novih naložbah in razvoju železarn.

Že dosedanji rezultati te skupne prizadevnosti niso majhni. Pred uveljavitvijo je predlog mehanizma za tekoče prilaganje prodajnih cen domicilnim cenam zahodnonemškega tržišča, isto velja za carine in devizno amortizacijo. Ravne so konkretno bile deležne 13 milij. din izredno ugodnega dolgoročnega kredita na trajna obratna sredstva in 8 milij. din kratkoročnega kredita, kar je omogočilo normalno poslovanje in izplačevanje osebnih dohodkov v I. polletju.

To je omogočilo vsem slovenskim železarnam, da niso bile med tistimi, ki prejemale 80 odst. osebnih dohodkov lanskega poprečja. Za pridobivanje pravic železarn si bo direkcija našega podjetja brezkompromisno prizadevala tako v predstavniških organih in asociacijah kot v denarnih zavodih. Brezkompromisni pa moramo biti tudi pri odpravljanju notranjih slabosti.

Kot velja za državo, republiko in občino, velja tudi za delovno skupnost železarn Ravne, da ima preveč in premalo delavcev. Nekateri poceni in brez truda pridejo do prejemkov, drugi pa z muko ne pridejo niti do proporcionalnega dela osebnih prejemkov. Vsi bi morali objektivno gledati na osrednje probleme ozkih pasov, ki se le delno dajo rešiti z novimi stroji in napravami. Glavni ključ rešitve je še vedno v spodbudnih prejemkih.

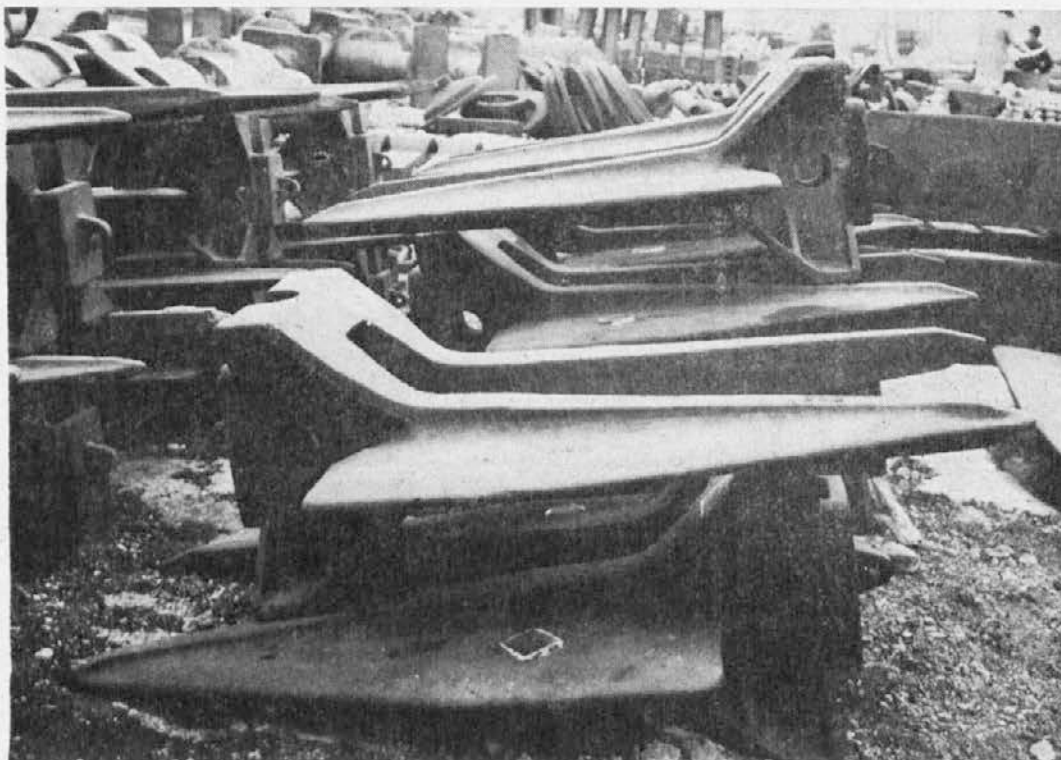
Železarna Ravne je v prvem polletju za 12,1 odst. zaostala za načrtovano blagovno proizvodnjo. Posebno žalostno je, da na predvideni količini niso obrati, ki so prek grla angažirani z naročili. Livarna je, namesto da bi vsaj za 200 t prekoračila načrtovano proizvodnjo in tako poslovno obravnavala kupce, celo za blizu 200 t pod zadolžitvijo. Zaostanek mehanske delavnice je celo 482 t, ob tem pa urgence za pnevmatične stroje dosegajo že zvezno vlado.

Logičen ni tudi zaostanek jeklovleka za 533 t in vzetarne za 452 t. V teh obratih so naprave, ki so premalo izkoriščene, pa zato toliko večje breme delovne skupnosti. Uporno si bomo morali vsi prizadevati, da ob načelno dobro izoblikovanem obratu podjetniško rešujemo tudi podrobnosti. Nihče, najmanj pa obratovodja, ne sme biti miren, če novo nabavljeni strojne služi svojemu namenu, pa naj bo to vakuumska naprava, naprava za kaljenje valjev ali peč custodis. Vsak privatnik bi znal urediti spodbudnejše prejemke v čistilnici jeklotitine, ki je ozko grlo tega obrata, pa tudi plačilo delavcev na drugih strojih, kot so vrtno rezkalne naprave in podobno. Znotraj tovarne je preveč prisotna miselnost, da mora premik v osebnih dohodkih proizvodno ustvarjalnih delavcev biti le sočasen z vsemi zaposlenimi. V tem je tudi razlog, da je propadel moj predlog, da je kvalificiranim delavcem pri strojih treba povečati stalnost za dodatnih 5 odst.

Zavedati se je treba, da noben uradnik ne bo prišel do boljših dohodkov, če ne bo primerne zasedbe na strojih in napravah in če delovna skupnost ne bo povečala števila kreativnih strokovnih delavcev in neposrednih proizvodnih ustvarjalcev. To predvsem velja za drage stroje, ki bi morali neprekinjeno biti v obratovanju.

Kar je posebno na Ravnah tudi letos problematično, je koeficient obratnih sredstev. Med kupci in v zalogah je na koncu junija imela železarna 246 milij. din, kar je 120 polletne realizacije. Zdrava pamet pove, da je to neposlovno in nevezdržno. Tudi Jesenice in Štore pri tem nista najboljši, pa vendar ima prva vezanega v kupcih in zalogah 95 odst., druga pa 86 odst. dosežene polletne realizacije. Združeno podjetje bo vsako novo kreditiranje pogojevalo z učinkom akcije na znižanju kupcev in dolžnikov.

Naloge na Ravnah niso tako zapletene, da jih ob večji prizadevnosti in ubranosti vseh zaposlenih, zlasti pa vodstvenih de-

lavcev, ne bi mogli rešiti. Predvidene organizacijske izboljšave bodo pri tem važno pomagale. Iskreno čestitam tovarišu Faletu k izvolitvi za glavnega direktorja, njemu in celotni delovni skupnosti pa želim čimveč uspeha.

Težko se mi je od takega delovno ustvarjalnega vzdušja posloviti. Ne sam, temveč drugi, med katerimi tudi predstavniki železarne Ravne, so želeli, da

prevzamem vodstveno zadolžitev v osrednji direkciji našega podjetja. Na tem mestu bom vključil vse svoje moči v dobro slovenskega železarstva, z velikim entuziazmom pa bom pomagal vodstvu železarne Ravne, da bo tovarna še naprej dobro delala v sklopu združenega podjetja.

Gregor Klančnik, generalni
direktor slovenskih železarn

SKLEPI POSLOVNEGA ODBORA

Na sejah meseca junija in julija je poslovni odbor razpravljal o rezultatih poslovanja in periodičnem obračunu za prvo polletje letošnjega leta, bil seznanjen z rezultati izredne inventure materiala razreda 5 in 6, razpravljal in obravnaval pa je tudi druge zadeve s področja poslovanja in dela tovarne.

Pri obravnavi poslovnih rezultatov je bilo ugotovljeno, da smo z doseženimi rezultati, čeprav so finančno gledano sicer pozitivni, lahko v sedanjem obdobju konjunktura samo za silo zadovoljni. Obseg skupne proizvodnje smo v primerjavi z letnim načrtom presegli samo za 0,4 odst., medtem ko je bil načrt blagovne proizvodnje dosežen samo z 92,4 odst. Realizacija je bila v tem obdobju presežena z 1,1 odst., pri čemer je treba povedati, da je na realizacijo vplivala tudi regulacija cen izdelkov 114. panoge, za katere so se cene v poprečju povišale za 8 odst. Če smo pri poslovnih rezultatih nekje na višini letnega načrta proizvodnje, pa ne dosegamo postavk, sprejetih z akcijskim programom, čeprav imamo za to po mnenju poslovnega odbora z boljšim delom in skupnim prizadevanjem vseh zaposlenih povsem realne pogoje. Število zaposlenih se je letos v primerjavi z lanskim letom povečalo za 5,7 odst. Zaradi povečanega obsega naročil se je število zaposlenih povečalo največ v jeklovleku in mehanski obdelovalnici. Tudi produktivnost, merjena na količino in vrednost ter na zaposlenega in mesec, se je v primerjavi z istim

obdobjem lanskega leta povečala za 15,3 odst., je pa istočano porasel skupni izmeček za 0,66 odst. Tudi reklamacije so v primerjavi z lanskim letom porasle za 14,9 odst. Kupci so skupno reklamirali 784 ton naših izdelkov. Od reklamirane količine smo morali 83,3 odst. vrniti v izmeček, 46 odst. je šlo v popravilo in bilo vrnjeno kupcu, na naše zaloge pa smo vrnili 17,4 odst. reklamiranih izdelkov. S prodajo naših izdelkov v sedanjem obdobju konjunktura, ki vlada tako na domačem tržišču kot v inozemstvu, nismo imeli težav. Težave nastopajo le zaradi kasnitve dobavnih rokov in neizpolnjevanja pogodbenih obveznosti. Ob zaključku 1. polletja dolgujemo kupcem 7.388 ton blaga, kar je za 23 odst. več kot v istem obdobju lanskega leta. Kar je poleg kasnitve dobavnih rokov in večanja obsega izmečka in reklamacij tudi zaskrbljujoče, je vprašanje našega nadaljnega kvalitetenega asortimenta. Če smo lani še izdelali od skupne količine 54,2 odst. plemenitega jekla, smo tega v 1. polletju letos izdelali samo še 47,11 odst. Razen drugih vzrokov za tako stanje na padec proizvodnega plemenitega jekla vpliva močen izvoz predvsem valjanega materiala. Izvoz je bil v prvem polletju po količini presežen za 93 odst., po vrednosti pa za 42 odst.

Problem za sebe v tovarni predstavlja jo zaloge surovin in materiala ter zaloge nedokončane proizvodnje in polizdelkov. Ob upoštevanju, da so zaloge gotovih izdelkov močno pod našim normativom, so

vse zaloge materialov porasle za 24,5 odst. Če je za zaloge surovin in materialov značilno nihanje iz meseca v mesec in pa dejstvo, da na zalogi nimamo dovolj naših osnovnih surovin — starega železa in ferolegur — in da se zato povečujejo samo zaloge drugega materiala, je za zaloge nedokončane proizvodnje in polizdelkov značilen njihov močni porast, saj so ob zaključku prvega polletja bile že za 50 odst. večje, kot je to, računano na naš obseg dosežene proizvodnje, še sploh dopustno. Pri teh zalogah je posebno problematično še dejstvo, da je med njimi verjetno tudi precej raznih nekurantnih izdelkov, ki za nadaljnjo predelavo niso več sposobni, kar vpliva in ima posledice na končni rezultat poslovanja. Če smo naše terjatve do dolžnikov predvsem v mesecu aprilu in maju uspeli v primerjavi s stanjem v začetku leta precej znižati, pa je nadaljnje zniževanje v mesecu juniju ne samo zastalo, ampak so terjatve ponovno porasle in zopet presegle 100 milijonov N din. Kakor so se zniževale naše terjatve do kupcev, tako smo tudi mi v nekoliko večjem obsegu uspeli zniževati naše obveznosti do dobaviteljev. V prvem polletju smo dosegli čiste realizacije proizvodov in storitev v višini 198.446.560,20 din. Po odbitku stroškov poslovanja, pogodbenih in zakonskih obveznosti, stanovanjskega prispevka in kritja OD periodični obračun kaže ostanek dohodka v znesku 12.322.810,86 din.

Poprečni izplačani OD na zaposlenega in mesec so bili v prvem polletju izplačani v višini 1.321,23 din, kar je v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta 16,7-odst. povečanje. Če pa k izplačanim osebnim dohodkom iz naslova poslovnih rezultatov prištejemo še izplačila iz sklada skupne prabe na račun dodatka za letni dopust, potem so poprečni osebni dohodki v prvem polletju bili izplačani v višini 1.348,22 din na zaposlenega in mesec, kar je za 16 odst. več kot v enakem obdobju lani.

Ob sprejemanju zaključnega računa za lansko leto je bilo ugotovljeno, da doseženi poslovni rezultat ni bil tak, kot smo ga pričakovali in da je bil ostanek dohodka celo nižji, kot je bil med letom ugotovljen ob periodičnem obračunu. O vzrokih so bili člani delovne skupnosti seznanjeni s posebnim obvestilom. Z namenom, da bi letos že prej odkrili morebitne napake in odpravili morebitne pomanjkljivosti, je bilo odločeno, da se s stanjem na dan 30. aprila 1970 opravi izredna inventura materiala razreda 5 in 6. Kot vedno so bili tudi ob tem popisu, do katerega v vseh obratih niso pristopili s potrebno resnostjo in odgovornostjo, ugotovljeni razni viški in manjki, ki jih je bilo treba pozneje z obrati med seboj razčiščevati in urejati. Razlike še vedno nastopajo zaradi zamenjave kvalitet, obračunavanja materiala po obračunskih in ne stvarnih težah in podobno. Zanimivo je, da ni bilo ugotovljenih večjih razlik na področju nedokončane proizvodnje, da pa je bil ugotovljen precejšen višek materiala v skladišču gotovega blaga, kamor naj bi se material predajal samo z ustrežno dokumentacijo. Čeprav so bili vzroki posameznih razlik podrobno pojasnjeni in dokumentirani, je bilo v razpravi izrečenih

Počitek

precej kritičnih pripomb. Osnovna ugotovitev je bila, da nas podatki opozarjajo na nered, ki ga imamo na tem področju v naši tovarni. Razlike v skladišču gotovega blaga naj bi, tako je bilo pojasnjeno, nastale zaradi tega, ker obrati kljub nalogu še vedno dostavljajo material brez potrebnih dobavnic in druge dokumentacije. Na razlike pa vplivajo tudi zakasnele fakture, neenakomerna odprema in nazadnje tudi pomanjkanje skladiščnega prostora, saj je v posameznih primerih skladišče gotovih izdelkov kar v obratu, zaradi česar prihaja tudi do zamenjave materiala. V razpravi pa so bili načeti tudi nekateri drugi problemi. Nakazan je bil problem pomanjkanja starega železa, problem našega premajhnega prizadevanja pri raziskavah tržišča in potrebe po večji načrtnosti pri nabavi novih agregatov. Rečeno je bilo, da se v tovarni včasih odločimo za nabavo novega agregata, za katerega izdelke ne vemo niti kam niti komu jih bomo lahko prodali. Diskutanti so se strinjali v ugotovitvi, da je sicer prav, da izvažamo, ker nam je izvoz potreben, da pa ne bi smeli izvažati za vsako ceno, predvsem pa bi morali gledati na to, da bi bil izvoz tak, ki bi tovarni koristil.

Po obravnavi periodičnega obračuna je poslovni odbor sklenil, da je s poročilom v predlagani obliki treba seznaniti delavski svet tovarne, da pa mora uprava tovarne istočasno s poročilom predložiti delavskemu svetu tudi predlog ukrepov v smeri boljšega poslovanja, predvsem pa o odpravi ugotovljenih pomanjkljivosti.

V zvezi s poročilom o izidu izredne inventure in v razpravi načetih vprašanj in problemov pa je poslovni odbor odločil:

— S poročilom, ugotovitvami in predlogi centralne komisije za izvedbo izredne inventure materiala razreda 5 in 6 je na naslednjem zasedanju treba seznaniti DST.

— Do naslednje seje poslovnega odbora je treba pripraviti točen pregled in pojasnilo, zakaj so oziroma zakaj v skladišču gotovega materiala nastopajo razlike med dejanskim in knjižnim stanjem.

— Prek za to odgovornih služb je treba ponovno izdati nalog, da skladišča gotovega materiala ne smejo prevzemati izdelkov brez dobavnic in odpremic.

— Za poslovni odbor je treba pripraviti razen analize doseganja proizvodnje in realizacije tudi analizo izvrševanja kvalitetnega asortimenta in predlagati ukrepe, ki bodo omogočili ponovni premik v smeri izboljšanja kvalitetnega asortimenta proizvodnje.

— Sklicati je treba sestanek z organizatorji proizvodnje in jih seznaniti z dosedanjimi rezultati poslovanja in ukrepi za izboljšanje dela, prek samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij pa je potrebno o tem seznaniti tudi delovno skupnost.

— Pričeti je treba resneje usmerjati politiko izvoza predvsem finalnih izdelkov, tako da bomo več izvažali s področja 117. in manj 114. veje. Vzporedno s tem je treba pričeti voditi selekcijo domačih kupcev in skrbeti za to, da bomo vse, kar prodamo, dobili čimprej plačano.

— V zvezi z nakazano problematiko o prezasedenosti kapacitet, kasnitvi dobav-

nih rokov in doslednejšim izpolnjevanjem pogodbenih obveznosti je v bodoče treba več sodelovanja med komercialnim sektorjem, pripravami dela in proizvodnimi obrati.

Razen obravnave poslovne problematike je poslovni odbor, ker odobritev službenih potovanj v inozemstvo spada v njegovo pristojnost, moral razpravljati in odločati tudi o teh. Na predlog uprave podjetja in posameznih sektorjev so bila v tem obdobju odobrena naslednja službena potovanja v inozemstvo, in sicer:

— inž. Janezu Bratini in Hermanu Lesjaku 7-dnevno potovanje v ČSSR, kjer sta v okviru dogovora o tehničnem sodelovanju bila na strokovni praksi;

— inž. Vladu Racu in Stanku Bahunu 12-dnevno potovanje v ČSSR, kjer sta v okviru tehničnega sodelovanja med našo državo in ČSSR v železarni Witkovice bila na strokovni praksi na temo »vakuumiranje tekočega jekla«;

— inž. Jožetu Borštnerju 4-dnevno potovanje v Italijo, kjer je v poslovno tehničnih zadevah obiskal tvrdko Redaelli,

— Petru Orožnu 13-dnevno potovanje v Francijo, kjer je v okviru jugoslovanske delegacije opravil strokovno prakso na temo »tehnika francoske zunanje trgovine«;

— inž. Jožetu Geršaku 5-dnevno potovanje v Zah. Nemčijo, kjer je v poslovno tehničnih zadevah obiskal tvrdki Achenbach in Weingarten;

— inž. Janezu Bratini 4-dnevno potovanje v Zah. Nemčijo, kjer je v zvezi z ureditvijo električnih naprav v valjarni obiskal tvrdko Siemens;

— inž. Jožetu Geršaku 7-dnevno potovanje v Sovjetsko zvezo, kjer se bo v zvezi z ugotovitvijo možnosti plasmaja naših mehanskih stiskalnic udeležil industrijske razstave v Moskvi. Stroški njegovega potovanja gredo v breme podjetja Feroelektr v Sarajevu;

— Elizabeti Pandev in Stanku Vrhovniku 6-dnevno potovanje v Romunijo, kjer bosta sodelovala pri razgovorih in sklepanju pogodb za izvoz naših industrijskih nožev v to državo;

— inž. Alojzu Prešernu 15-dnevno potovanje v Sovjetsko zvezo, kjer bo po programu o tehničnem sodelovanju med našo državo in SZ opravil 15-dnevno strokovno prakso in izdelal naloge za potrebe slovenskih železarn;

— inž. Mateju Smrtniku, inž. Antonu Pratkanarju, Alojzu Hrastniku, Jožetu Potočniku, Francu Hrastniku in Janezu Znidarju 4-dnevno potovanje v Zah. Nemčijo, kjer so v zvezi s prevzemom novih naročil za mehanske stiskalnice obiskali tvrdko Weingarten

— inž. Mateju Smrtniku in Alojzu Hrastniku 4-dnevno potovanje v Zah. Nemčijo, kjer sta zaradi prevzema ustrezne dokumentacije za mehanske stiskalnice obiskala tvrdko Weingarten;

— Enodnevno službeno potovanje v Avstrijo v zvezi z ureditvijo določenih zadev in prevzemom materiala pri nekaterih podjetjih je bilo odobreno inž. Antonu Letonji, Jožetu Maticu, Alojzu Kobarbarju in Pavlu Cesarju;

— za občasna nujna službena potovanja v Avstrijo je bilo za naslednje obdob-

Kaj skriva morje?

je odobreno po 5 avstrijskih dnevnic inž. Franju Mahorčiču in Maksu Viterniku.

Potrjen je bil predlog oddelka za organizacijo in študij dela in odobreno, da se na stroške naše tovarne v Zah. Nemčiji, ČSSR in Italiji zaščiti patent »elektropnevmatska zaščita pri mehanskih stiskalnicah«, ki sta jo v naši tovarni izdelala inž. Jože Geršak in inž. Srečko Slemenik.

Potrjen je bil predlog oddelka za OD za delno korekturo izračuna odstotka za obračun posrednih norm.

Poslovni odbor je potrdil tudi rezultat kontinuiranega popisa materiala razreda 3 v prvem in drugem turnusu letošnjega leta ter dovolil knjiženje ugotovljenih viškov v dobro izrednim dohodkom in manjkov v breme izrednih stroškov.

Poslovni odbor je bil seznanjen tudi s sklepom in vsebino naših dosedanjih razgovorov s podjetjema Fecro v Slovenjem Gradcu in Monterjem v Dravogradu o potrebi po našem nadaljnjem tesnejšem sodelovanju z obema podjetjema. V Sloveniji je že dalj časa prisotna želja in potreba po tesnejšem sodelovanju med slovenskimi železarnami in podjetji kovinsko predelovalne industrije. Naša tovarna mora biti za sodelovanje predvsem z našimi bližnjimi podjetji vsekakor zainteresirana, zainteresirana pa tudi za njihov večji obseg proizvodnje in s tem tudi porabe naših izdelkov. V naši tovarni sta bili že imenovani dve delovni skupini, katerih naloga je, da tudi z imenovanimi podjetjema ugotovita dejansko stanje in pripravita predlog ter predvidita možnost, kako bi naša tovarna tako s Fecrom kakor tudi z Monterjem v bodoče na tehničnem področju in pri proizvodnem programu lahko tesneje sodelovala. Pri teh razgovorih verjetno tudi ne bo izključena možnost oblikovanja predloga, da bi se obe podjetji pripojili naši tovarni. Če bo tak predlog oblikovan in ugotovljen kot realen, bo

Sklepi odbora za splošne zadeve

Z izvolitvijo organov upravljanja v letošnjem letu je bila nekoliko spremenjena njihova organizacijska struktura. Kakor je bilo dogovorjeno in potrjeno s statutom, smo v naši tovarni ukinili upravni odbor, namesto njega pa izvolili dva kolektivna izvršilna organa, in sicer odbor za splošne zadeve in poslovni odbor.

Ker imamo zdaj dva izvršilna organa, je bilo potrebno med njima opraviti tudi razdelitev pristojnosti in pravic odločanja. Določeno je, da se bo poslovni odbor bavil izključno s poslovno problematiko tovarne, odbor za splošne zadeve pa bo razpravljal in odločal o zadevah s področja delovnih razmerij, štipendiranja, varstva pri delu, družbenega standarda in podobno. Zaradi tega bomo v našem Informativnem fužinarju o dejavnosti in sprejetih odločitvah teh dveh organov zaposlene seznanjali ločeno.

Seje odbora za splošne zadeve v mesecu juniju in juliju so bile namenjene največ obravnavi kadrovske problematike, gradnji objektov družbenega standarda in delitvi sredstev, namenjenih za dolgoročno kreditiranje individualne gradnje stanovanj zaposlenih v tovarni.

Pri predlogu razdelitve sredstev, namenjenih za dolgoročno kreditiranje individualne gradnje stanovanj, je odbor ugotovil, da je delavski svet za te namene letos v skladu skupne porabe namenil določena sredstva. Za pripravo predloga, komu in v kateri višini naj se sredstva iz tega naslova dodelijo, je bila imenovana posebna komisija. Za kredit je zaprosilo 126 članov delovne skupnosti, sredstva pa so bila razdeljena med 108 prosilcev. Po dogovoru z banko nam bo banka na naš znesek izdvojenih sredstev z določenimi pogoji dodala 75 odst. svojih sredstev. Čeprav se bo znesek tako povečal, pa so sredstva po oceni odbora v smislu predloga komisije preveč razdrobljena. S takim sistemom kreditiranja graditeljem dosti ne moremo pomagati. Odbor je bil mnenja, da bi bilo treba v naši tovarni tudi na tem področju v bodoče voditi ustrezno politiko kreditiranja, zato je prevladalo mnenje, da bi kazalo spremeniti naše sedanje pogoje kreditiranja in kredit dodeliti predvsem tistim, ki imajo svoje stanovanjske hiše že zgrajene tako daleč, da bi v bližnji prihodnosti stanovanja, ki jih zdaj zasedajo, izpraznili za potrebe tovarne. Po razpravi mnenj in stališč je bilo sklenjeno:

o tem seveda še govor, končno pa bodo o tem z referendumom odločile vse tri delovne skupnosti. Zaenkrat o pripojitvi še ni govora, ampak prvotni predlogi in zasnove gredo samo v smeri tesnejšega tehničnega sodelovanja. Če se pri Fecru na to resno pripravljajo in kažejo polno razumevanje, pa tega prizadevanja pri Monterju zaradi raznih vzrokov zaenkrat še ni opaziti. O vseh razgovorih in oblikovanih predlogih pa bo naša delovna skupnost kot vedno pravočasno in objektivno seznanjena.

—et

— Potrdi se predlog komisije za razdelitev sredstev, namenjenih za kreditiranje individualne gradnje stanovanj, in kredit dodeli prosilcem v višini, navedeni v predlogu.

— Celotni znesek, namenjen za kreditiranje individualne gradnje stanovanj, se vroči pri KB Celje, podružnici Slovenj Gradec, ki bo na naš znesek vročenih sredstev dodala svoja sredstva v višini 75 odst. Dodatna sredstva, ki jih bomo pridobili, naj se v obliki dolgoročnega kredita dodelijo tistim prosilcem, ki že imajo zgrajeno stanovanjsko hišo od končane tretje faze dalje.

— Komisija, ki je bila določena za pripravo predloga razdelitve sredstev, mora s stanovanjsko komisijo izdelati nov predlog kriterijev, po katerih naj bi se kredit za gradnjo v naslednjih letih dodeljeval. Pri kriterijih je treba upoštevati čas zaposlitve prosilcev v tovarni, fazo, do katere mora imeti prosilec pred odobritvijo kredita zgrajeno stanovanjsko hišo, in znesek kredita, do katerega naj bi bili prosilci upravičeni. V predlogu bi bilo treba upoštevati tudi določbo, da bi se tistim zaposlenim, ki jim je bil dolgoročni kredit za gradnjo stanovanjske hiše dodeljen, v primeru, če zapustijo delo v naši tovarni, ta spremenil v kratkoročni kredit.

Iz obravnav s področja kadrovskega zdej je bilo odločeno:

— Upoštevajoč potrebe tovarne se na predlog kadrovskega oddelka v šolskem letu 1970/71 odobri povečanje števila učnih mest za obratne elektrifikarje od sedaj razpisanih 6 na 15 učnih mest.

— Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja se odobri, da naša tovarna za inž. Radivoja Radovića v celoti prevzame obveznosti, ki jih ima iz naslova štipendiranja do železarne Zenica, s pogojem da podpiše pogodbo, da se obveznosti, ki izhajajo iz tega naslova, od železarne Zenica prenesejo na našo tovarno.

— Dijakom 3. razreda gimnazije, ki so letos v okviru učnega programa bili na 5-dnevnem proizvodnem delu v naši tovarni, se za opravljeno delo izplača denarna nagrada vsakemu po 150 din.

— Dijakom ekonomske srednje šole v Slovenjem Gradcu, ki so v okviru učnega programa meseca junija bili na obvezni šolski praksi v naši tovarni, se ob upoštevanju, da so v tem času opravljali določeno delo, odobri denarna nagrada vsakemu po 200 din.

— Ugodi se ugovoru, ki sta ga zoper odločitev komisije za kadre in delovna razmerja o razporeditvi delavca na delovno mesto delovodja lesenih modelov vložila v tovarni zaposlena Tomislav Škegro in Rudolf Krajnc. Ugotovljeno je bilo, da so bile v danem primeru kršene določbe člena 12 pravilnika o delov. razmerjih naše tovarne. Odloči se zato, da se sklep komisije za kadre in delovna razmerja o izbiri kandidata razveljavi in zadeva vrne komisiji v ponovni postopek, ki mora, kot to določa 3. odst. člena 12 pravilnika o delovnih razmerjih, pri ponovni izbiri kandidata izbirati samo med tistimi prijavljenimi kandidati, ki izpolnjujejo z razpisom določene pogoje.

Jezero delajo

— Odobri se, da se letos v naši tovarni razpiše interna štipendija za študij na višji šoli za varnostne tehnike v Ljubljani. Kandidat, ki bo na podlagi razpisa izbran, bo moral prevzeti obveznost, da bo šolo končal in da se bo že v času šolanja kot tudi kasneje posvetil problematiki varstva pri delu v naših metalurških obratih.

— Na predlog komisije za kadre in delovna razmerja se odobri, da se s šolskim letom 1970/71 izvrši ponovni razpis v tehniško srednjo šolo oddelek za odrasle — strojni oddelek na Ravnah. Vpis se bo opravil s pogoji, ki so veljali za dosedanje slušatelje TSS oddelka za odrasle na Ravnah.

— Odbor za splošne zadeve je bil seznanjen s problematiko zaposlovanja štipendistov v naši tovarni. Ugotovil je, da je v obdobju zadnjih let na raznih fakultetah diplomiralo 7 naših štipendistov, ki se po končani šoli in diplomu niso zaposlili v naši železarni ali pa so delo zapustili še pred izpolnitvijo štipendijskih obveznosti. Sklenjeno je bilo, da mora kadrovski oddelek v vseh primerih zahtevati in urediti izpolnitev njihovih pogodbenih obveznosti do naše tovarne.

— Na ponovno vlogo šolskega centra na Ravnah v zvezi z uvedbo 5-dnevnega delovnega tedna je bilo v smislu člena 226 statuta naše tovarne odločeno, da tovarna kot soustanovitelj šolskega centra soglaša, da lahko šolski center z novim šolskim letom 1970/71 uvede 5-dnevni delovni teden s pogojem, da si za to preskrbi še soglasje staršev in skupščine občine Ravne na Koroškem. Kljub soglasju o uvedbi 5-dnevnega delovnega tedna pa je šolski center dolžen praktični del pouka učencev uskladiti z delovnim časom in razporedom delovnih dni v naših obratih, kjer učenci opravljajo praktični del pouka.

Z drugih področij dela in pristojnosti je odbor odločil:

— Delavcem, ki so bili v času od 1. oktobra 1969 do 31. maja 1970 stalno za-

Gneča

posleni v našem počitniškem domu v Portorožu, se za njihovo prizadevnost pri delu v smislu določb člena 53 pravilnika o delitvi OD naše tovarne odobri izplačilo denarne nagrade vsakemu v višini 50 odst. njihovih dejanskih 1-mesečnih osebnih dohodkov. Nagrade bremenijo stroške poslovanja počitniškega doma.

— Za potrebe počitniškega doma v Portorožu se odobri nabava novega televizijskega sprejemnika in hladilnika z večjo kapaciteto. Nabava dodatnih osnovnih sredstev bremenijo stroške poslovanja doma. Predlog o morebitnem odpisu ali prodaji sedanjega TV sprejemnika in predlog, kaj storiti z dosedanjim hladilnikom, pripravi in za to ustreznim organom posreduje vodstvo kadrovske socialne službe tovarne.

— Z namenom, da bi se ohranila sedanja kakovost Koroškega fužinarja, je odbor na predlog uredniškega odbora odločil:

— na stroške tovarne se razpiše natečaj za znanstvene razprave, ki bodo priobčene v glasilu, z naslednjih področij:

a) zgodovina delavskega gibanja in NOB na Koroškem

b) koroška literarna tvornost

c) etnološke posebnosti Mežiške doline.

Za vsako od razpisanih znanstvenih razprav se določi nagrada v višini 1.000,00 din.

Čeprav je kvaliteta Koroškega fužinarja priznana, pa je njegova naklada kljub temu neprimerno nizka. Z namenom, da bi se povišala višina naklade, je odbor potrdil predlog uredniškega odbora, da je k razpečevanju lista povabiti osnovne šole na območju naše občine. Šoli ali razredu, ki bi prodal največ izvodov Koroškega fužinarja, se bo odobrila denarna nagrada v višini med 200 in 500 din. Višino nagrade v okviru določenega zneska bo glede na rezultate določil uredniški odbor. Nagrada pa naj bi služila kot naš prispevek za zaključni izlet šole ali razreda.

— Odbor je potrdil tudi predlog uredniškega odbora o delnem povišanju honorarja za prispevke, ki se bodo v bodoče klasificirali glede na zvrst in njihovo kvaliteto.

Odbor je na sejah razpravljal in odločal o raznih prošnjah za podpore in dotacije,

prošnjah za posredovanje v stanovanjskih zadevah, prošnjah za izredno plačane dopuste, o odškodninskih zahtevkih in podobno. Z odločitvami, ki so bile sprejete, so bili prosilci ali organizacije osebno pismeno obveščeni.

-et

Konstituiranje naših organov upravljanja

Potem ko se je meseca maja sestal delavski svet tovarne in izvolil člane poslovnega odbora in odbora za splošne zadeve ter imenoval člane svojih stalnih komisij, sta se v mesecu juniju sestala oba odbora, sestali pa tudi delavski sveti sklopov obratov in sveti obratov. Njihove prve seje so bile razen razprav o njihovem delu v naslednji mandatni dobi namenjene še obravnavi tekoče problematike ter izvolitvi predsednikov in njihovih namestnikov.

Poslovni odbor je za svojega predsednika soglasno izvolil Hermana Lesjaka, zaposlenega v strojnem remontu, za njegovega namestnika pa inž. Alojza Hrastnika, zaposlenega v mehanskih obratih.

Komisije, ki delujejo pri poslovnem odboru, pa je odbor imenoval v naslednjem sestavu:

— komisija za osnovna sredstva: inž. Franjo Mahorčič, inž. Milan Dobovišek, inž. Jože Geršak, inž. Franjo Geč, Janez Strah;

— komisija za racionalizacije: Janez Žnidar, Jože Osenjak, Adolf Žnidarič, inž. Milan Dobovišek, Anton Godec;

— komisija za proizvodnjo: inž. Ivan Ažnoh, inž. Anton Pratkanar, inž. Ferdo Medl, Marjan Blažič, Jakob Konič;

— komisija za komercialne zadeve: Jože Potočnik, Dušan Miler, inž. Anton Letonja, Đuro Haramija, Betka Krauberger.

Za predsednika odbora za splošne zadeve so člani iz svoje sredine izvolili Alojza Breznikarja, zaposlenega v prodaji, za njegovega namestnika pa Konrada Bezjaka, zaposlenega v livarni.

Komisije, ki delujejo pri tem odboru, pa je odbor imenoval v naslednjem sestavu:

— komisija za kadre in delovna razmerja: Milan Pavič, Stanko Kovačič, Franc Lončar, Justin Medved, Franc Marolt, Rozka Žagar, Milan Tušek;

— stanovanjska komisija: Franc Košak, Pavel Stropnik, Rajko Paradiž, inž. Eva Perman, Martin Pšeničnik;

— komisija za varstvo pri delu: Alojz Janežič, Silvo Turk, Franc Kavčič, Jože Horjak, Albert Potočnik;

— komisija za zadeve invalidov in borcev NOB: Ivan Močnik, Tomislav Škegro, Anton Krajnc, Blaž Mak, Jože Volf;

— komisija za informacije in tovarniški tisk: Jože Šater, Ivan Mlakar, Stefan Filipančič, Blaž Kajzer, Marjan Kolar.

Za predsednika DS sklopa obratov jeklarne je bil izvoljen Jože Kotnik, za predsednika sveta obrata topilnice II Oto Hafner, za predsednika sveta obrata livarne Rudolf Krajnc, medtem ko podatki, kdo je bil izvoljen za predsednika SO topilnice I, do časa, ko to poročamo, še niso bili na razpolago.

V sklopu metalurško predelovalnih obratov so za predsednika delavskega sveta izvolili Franca Vauha. Za predsednike svetov obratov pa so bili izvoljeni: v kovačnici Alojz Klančnik, v valjarni Jakob Logar, v termični obdelovalnici Milan Enci in v jeklovleku Franc Mikl.

Podatkov o konstituiranju delavskega sveta sklopa mehanskih obratov in izvolitvi predsednika še ni na razpolago. Za predsednike svetov obratov pa so v mehanski obdelovalnici izvolili Justina Medveda, v vzmerni pa Petra Čebulja.

V sklopu vzdrževalno energetskih obratov je bil za predsednika delavskega sveta izvoljen Jože Kert, za predsednike svetov obratov pa: v strojnem remontu Stanko Rihtar, v elektro remontu jaki

Složno na sprehod

Novo v zdravstvenem zavarovanju

Republiški zakon o zdravstvenem zavarovanju in obveznem obsegu zdravstvenega varstva je bil sprejet v skupščini SRS v prvi polovici meseca julija. Z uveljavitvijo zakona bodo sedanje komunalne skupnosti socialnega zavarovanja začasno prevzele pristojnosti in naloge skupnosti zdravstvenega zavarovanja. S tem bo zagotovljena kontinuiteta med sedanjimi komunalnimi in novimi skupnostmi zdravstvenega zavarovanja, zlasti pa bo olajšano pripravljeno delo, ki bo potrebno za izpeljavo novega sistema zdravstvenega zavarovanja.

Komunalne skupnosti, ki bodo začasno prevzele funkcijo novih skupnosti zdravstvenega zavarovanja, bodo imele razmerno malo časa, v katerem bodo morale pripraviti obsežna in zahtevna dela. Tako bodo morale do 30. septembra ustanoviti nove skupnosti zdravstvenega zavarovanja, do 30. novembra sprejeti statut in druge splošne akte (pravilnike) in do 30. junija 1971 izpeljati volitve v organe nove skupnosti zdravstvenega zavarovanja. To so sicer samo poglavitne naloge in roki, ki jih bo določil republiški zakon, poleg tega pa bo še vrsta organizacijskih in finančno-analitičnih nalog, ki bodo morale biti opravljene do konca letošnjega leta.

Med najboljše in najbolj zahtevne naloge spadata priprava in sprejem statuta. Zato je izvršilni odbor imenoval posebno delovno komisijo, ki bo pripravila osnutek statuta in osnutke drugih pravilnikov. Kot podlaga za sestavo osnutka statuta bo lahko do neke mere služil delovni osnutek vzorčnega statuta, ki je že bil pripravljen v začetku leta. Seveda ta delovni osnutek ne ustreza v celoti, ker se je tudi osnutek oziroma predlog zakona medtem menjal ali pa določena vprašanja še niso bila dovolj jasna. Komisija naj bi pripravila osnutek statuta, po možnosti pa tudi osnutke pravilnikov do konca avgusta. V septembru naj bi o osnutku razpravljali organi skupnosti in jih dali v javno razpravo najpozneje s 1. oktobrom. Javna razprava bi lahko trajala najdlje do 5. novembra, potem pa bi na podlagi razprave pripravili dokončni predlog statuta, ki bi ga skupščina sprejela konec novembra. Istočasno ali vsaj v začetku decembra bi morali biti sprejeti tudi tisti pravilniki, ki bodo določali nekatere pravice iz zdravstvenega zavarovanja (pravilnik o zobno protetični pomoči in zobnih protetičnih sredstvih, pravilnik o slušnih pripomočkih, pravilnik o očesnih pripomočkih, pravilnik o protetičnih in ortotičnih pripomočkih in sanitarnih pripravah ter morebitni drugi pravilniki).

tok Franc Strgar, v elektro remontu šibki tok inž. Franc Rus, v energetskih obratih Alojz Janežič, v gradbenem remontu Alojz Slatinšek in v prometnem oddelku Drago Kralj.

Za predsednika delavskega sveta TKR in uprave je bil izvoljen Štefan Vevar. V TKR in upravi člani svetov obratov niso bili voljeni.

—et

V decembru bi moralo biti čimveč storjeno, da bi bili zavarovanci seznanjeni z novo ureditvijo in pravicami iz zdravstvenega zavarovanja.

Da bi delovna komisija za sestavo osnutka statuta lahko začela z delom, bi morali samoupravni organi skupnosti predhodno sprejeti odločitve o vprašanjih, ki jih mora urediti statut.

Prvo vprašanje so oblike in obseg zdravstvenega varstva, ki naj bo zagotovljeno zavarovanim osebam v novem sistemu zdravstvenega zavarovanja.

Skupnosti bodo morale zajeti v statut obseg in oblike zdravstvenega varstva, ki jih bo določil zakon kot obvezno, in zdravstveno varstvo, ki je kot minimalno določeno v mednarodnih pogodbah, ki jih je ratificirala SFRJ. Gre pa še za druge oblike zdravstvenega varstva, ki jih bodo skupnosti določale po lastni odločitvi. Pri tem bo potrebno odločiti o naslednji orientaciji:

a) ali naj novo zdravstveno zavarovanje zagotavlja približno enake pravice in v približno enakem obsegu, kot so zagotovljene zavarovalnim osebam zdaj;

b) ali naj se obseg pravic — v celoti vzeto — zmanjšuje, kar pa ne pomeni, da bi posamezne pravice ne mogle ostati nespremenjene ali se celo povečati;

c) ali naj se obseg pravic — vzeto le v celoti — povečuje, kar ne pomeni, da bi posamezne pravice ne mogle ostati nespremenjene ali se celo zmanjšati.

Pri tem je treba poudariti, da je bilo v vseh dosedanjih razpravah izraženo mnenje, da v novem sistemu ne smemo manjšati pravic oziroma zdravstvenega varstva od dosedanjega. Kar pa seveda ne pomeni, da bi se nekatere posamezne pravice ne smele zmanjšati ali celo popolnoma ukiniti, na drugi strani pa nekatere povečati ali celo uvajati nove. Med temi je bilo v razpravi zaželeno razširiti zdravstveno varstvo tudi na zdravljenje v zdraviliščih. Če se bo skupnost odločila za to obliko zdravstvenega varstva, bo morala določiti tudi pogoje.

Drugo vprašanje je, pri katerih oblikah zdravstvenega varstva in v kakšni višini se naj določi prispevek — participacija — zavarovanih oseb. Pri tem je treba poudariti, da splošni zakon in predlogi republiškega zakona ne dovoljujejo participacije za obvezne oblike zdravstvenega varstva in za zdravstveno varstvo ob nesrečah pri delu in obolenju od poklicne bolezni. Poleg tega pa je v zakonu poudarjeno, da mora biti uvedba participacije strokovno utemeljena in družbeno upravičena, prispevek pa tudi ne sme odvracati zavarovanih oseb od uveljavljanja zdravstvenega varstva.

Po takšnih načelnih glediščih zakona participacija ne bo mogla imeti enakega pomena, kot ga ima v sedanjem sistemu. Morda bi kazalo vnesti v statut le nekatere načelne določbe o uveljavljanju participacije in določanju njene višine, s statutom pa pooblastiti skupščino skupnosti, da o tem konkretno odloča s sklepom.

Tretje vprašanje je nadomestilo osebnega dohodka v primerih, ko se nadome-

stilo zagotavlja, in odstotek višine nadomestila.

Večino primerov, ko je treba zagotoviti nadomestilo osebnega dohodka, bo določil republiški zakon. Vsekakor pa bo potrebno posebej odločiti o odstotku nadomestila in v višini nadomestila v času zdravljenja v stacionarnem zdravstvenem zavodu — ali bo višina ta čas nespremenjena ali manjša, ali za vse primere ali samo ob daljših zdravljenjih v stacionarnih zdravstvenih zavodih.

Četrto vprašanje so povračila in denarne dajatve ob smrti in pomoč ob rojstvu otroka. Te dajatve samostojno določa skupnost (razen potnih stroškov, za nesreče pri delu in poklicne bolezni).

V dosedanjih razpravah so nekateri menili, da pomoč za opremo novorojenega otroka ne bi bila več pravica iz zdravstvenega zavarovanja, ampak naj bi se zagotavljala v sistemu otroškega varstva, kjer se je pred leti že obravnavala. Če bi se skupnost odločila, da te dajatve ne prevzame v zdravstveno zavarovanje, bi bilo potrebno pravočasno sprožiti razpravo v okviru otroškega varstva.

Peto vprašanje je krog zavarovančevih družinskih članov. Ta je že določen v splošnem zakonu, enako pa tudi po predlogu republiškega zakona. Skupnost pa bi morala določiti predvsem dvoje:

1. do katere starosti imajo otroci zdravstveno zavarovanje in

2. o katerih pogojih se šteje, da zavarovanec preživlja (vzdržuje) svoje starše. Zakon ne določa za otroke starosti, do katere imajo pravico do zdravstvenega varstva. Verjetno pa bi kazalo obdržati sedanjo starost, tj. do 15 leta oz. če se šolajo do 26 leta starosti. V razpravi pa so bili podani tudi predlogi, naj bi se zagotovilo zdravstveno varstvo otrokom, ki se po končanem osnovnem šolanju ne morejo zaposliti. Morda bi bila umestna določba, da bi se takim otrokom zagotovilo zdravstveno varstvo po starših še do dopolnjenega 18 leta starosti.

Glede vzdrževanja staršev bi skupnost morda lahko prevzela dosednji predpis, po katerem imajo starši pravico do zdravstvenega varstva, če jih otroci vzdržujejo, sami pa nimajo dohodka iz kmetijstva in so stari, oče nad 65 let in mati nad 55 let, če sta pa mlajša, morata biti invalida I. kategorije.

Šesto vprašanje je način uveljavljanja zdravstvenega varstva na račun skupnosti. Komunalna skupnost ima že sedaj pravilnik o uveljavljanju zdravstvenega varstva, posamezne določbe tega pravilnika bodo lahko koristno uporabljene. Vendar se bo morala skupnost odločiti, katere določbe bo zajela v statutu in katere bo morda uredila s posebnim pravilnikom. Kar zadeva neposredno samo pravice ali izgube pravic, je lahko urejeno le s statutom, pravilnik pa lahko vsebuje postopek.

Po predlogu republiškega zakona o zdravstvenem zavarovanju bodo v skupnosti zdravstvenega zavarovanja delavcev vključene tudi osebe, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost. Zato bo morala skupnost določiti pogoje, ob katerih bodo osebe, ki opravljajo samostojno poklicno dejavnost, zdravstveno zavarovane. Najbolj enostavno bi bilo, da bi imeli

enake pravice in enake pogoje kot zavarovanci delavci.

Organizacija skupnosti je pomembno vprašanje, ki mora biti rešeno s statutom. Pod organizacijo skupnosti moramo razumeti: organe skupnosti (skupščino, izvršilni odbor, drugi odbori), svete in odbore zavarovancev v delovnih organizacijah ali v občinah, neposredno sodelovanje zavarovancev v skupnosti, obveznost referenduma in kako se zahteva mnenje zavarovanca.

V okvir organizacije skupnosti spada tudi določitev organov, ki bodo na prvi oz. drugi stopnji reševali pravice zavarovanih oseb. V organizacijo spada tudi način volitev skupščine skupnosti in drugih organov. Morda bi kazalo v statutu določiti samo osnovna načela za volitve, ostalo pa urediti s posebnim pravilnikom (osnovna načela — neposredne ali posredne volitve ali delegiranje — v celoti ali delno).

Posebno vprašanje je postopek, ki ga bo skupnost uporabljala za reševanje pravic zavarovanih oseb. Postopek določa skupnost sama, ker ne bo določen v zakonu. Morda bi bilo najbolj primerno uporabiti določbe zakona o splošnem upravnem postopku. Proučiti pa bi bilo potrebno primer in pogoje za obnovo postopka.

Po splošnem zakonu odloča skupnost zdravstvenega zavarovanja tudi o službi za opravljanje strokovnih, finančnih in administrativnih zadev v zvezi z izvajanjem zdravstvenega zavarovanja. Tudi položaj te službe in odnos do skupnosti morata biti določena v statutu skupnosti. Seveda je treba delavcem te službe zagotoviti samoupravne pravice, zlasti pravice do lastnega dohodka pri delu in delovnih uspehih ter o delitvi osebnega dohodka po istih načelih. Vsekakor pa mora imeti skupnost primeren vpliv pri imenovanju vodilnih delavcev, pri sistematizaciji in kadrovski politiki, pri organizaciji službe in dela, pri sprejemanju delovnega načrta in ugotavljanju, kako se izpolnjuje.

Težave pa nastanejo zaradi tega, ker je po zakonu omogočena takšna služba samo na področju zdravstvenega zavarovanja, ne pa tudi na področju invalidsko pokojninskega zavarovanja in otroškega dodatka. Dokler ne bo taka ureditev službe omogočena tudi za ti dve službi, se v okviru republike predlaga, da bi tudi skupnosti zdravstvenega zavarovanja začasno pooblastile sedanje zavode za socialno zavarovanje za opravljanje finančnih in administrativnih zadev. Takšna začasna rešitev naj bi trajala do sprememb v pokojninsko-invalidskem zavarovanju.

V tem sestavku so navedena le nekatera temeljna in najpomembnejša vprašanja, o katerih je morala skupnost sprejeti načelna stališča, preden se bo pristopilo k sestavi osnutka statuta.

Dne 15. julija 1970 je skupščina komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Ravne na Koroškem v razpravi potrdila vsa spredaj navedena stališča z naslednjimi dopolnitvami:

1. Zdravstveno varstvo naj bi se zagotovilo v sedanjem obsegu z delno vključitvijo kopalniško-klimatskega zdravljenja in zagotovitvijo zdravstvenega varstva otrokom do 8 let starosti, če se po končanem osnovnem šolanju ne morejo zaposliti in

se prijavijo pri zavodu za zaposlovanje delavcev. Razširjeni obseg zdravstvenega varstva je potrebno finančno ovrednotiti.

2. Participacija naj ne bi bila ekonomski element, ampak vzgojni ukrep. Po možnosti naj bi bila diferencirana glede na socialni položaj posameznih zavarovancev oziroma zavarovanih oseb. V okviru participacije naj bi se določil tudi prispevek k stroškom zdravljenja kot posledice alkohola.

3. Nadomestila in povračila naj bi se zagotovila v sedanjem obsegu. Nadomestilo naj bi tudi vzgojno vplivalo na usmerjanje staleža začasno nezmožnih za delo, posebno še nezgod izven dela kot posledice osebnih faktorjev.

4. Za uveljavljanje zdravstvenega varstva se naj primerno prilagodi že obstoječi pravilnik o uveljavljanju zdravstvenega varstva.

5. Pri drugem se je izvršilni odbor načelno strinjal z ugotovitvami v priloženem gradivu. Pooblastil je obe delovni komisiji, da pri sestavi osnutkov statuta in splošnih aktov upoštevata ta načelna izhodišča ter jih naj v posameznih primerih prikažeta tudi v alternativni. Pri sestavi osnutkov je treba upoštevati tudi perspektivne potrebe in razvojne možnosti tega območja.

6. Statut mora temeljiti na ekonomsko opravičljivih odnosih.

Izvršilni odbor skupščine tukajšnje komunalne skupnosti za socialno zavarovanje je na seji dne 17. junija 1970 imenoval tudi člane komisije za sestavo osnutka statuta skupnosti zdravstvenega zavarovanja in pravilnikov ter finančno-ekonomsko komisijo v naslednjem sestavu:

1. komisija za sestavo osnutka statuta skupnosti zdravstvenega zavarovanja in pravilnikov:

BLEKAČ Ivo, upravnik podružnice Velenje, primarij dr. FIJAVŽ Alojz, direktor savinjsko-šaleškega zdravstvenega doma Velenje, GRADIŠNIK Milan, namestnik direktorja komunalnega zavoda, JELEN Teodor, diplomirani pravnik, šef kadrovsko-socialne službe Rudnika lignita Velenje (član izvršilnega odbora), KOROŠEC Fanika, vodja socialnega oddelka Železarne Ravne, SENIČAR dr. Hinko, direktor Koroškega zdravstvenega doma Ravne, ŠUMEČNIK Jurij, socialni delavec pri Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec (član izvršilnega odbora);

2. finančna komisija:

DELOPST Rudi, direktor podjetja Polypex Šoštanj (predsednik skupščine), HOMAN Jože, sekretar Železarne Ravne (predsednik izvršilnega odbora), ODERLAP Meta, diplomirana ekonomistka, pomočnica direktorja Koroškega zdravstvenega doma Ravne, OZMEC Peter, šef oddelka za finančne zadeve komunalnega zavoda, ŠULER Tone, direktor komunalnega zavoda, VAUPOT Zdenko, načelnik oddelka za gospodarstvo skupščine občine Dra-vograd (član izvršilnega odbora).

No, no

Starejše dekline policaju: »Tako primite tega moškega! Hotel me je poljubiti!«
Policaj: »No, no! Bo že še prišel kateri!«

Časopis in transistor

KAKŠNO BO NOVO IME ZDRUŽENEGA PODJETJA

Z utemeljitvijo, da je ime Združeno podjetje slovenske železarne predolgo in za tujce težko izgovorljivo, je direkcija razpisala natečaj za novo ime. Ker poteče rok natečaja prav na dan izida našega lista, razpisnih pogojev nismo ponatisnili.

Škoda (v dinarjih) je le, da se na direkciji tega niso domislili malo prej, saj smo medtem dali izdelati nove žige, firmski papir in kuverte — vse s težko izgovorljivim imenom v glavi firme.

OBVESTILO

Vse, ki se ukvarjajo z izboljšanjem, izpopolnjevanjem tehniških naprav, instrumentov ali pripomočkov raznih vrst, vabi društvo izumiteljev, da se pri njem oglasijo, če potrebujejo strokovnih nasvetov ali tehnične pomoči ali pa tudi samo zato, da bi lahko učinkovali kot napredna družbena sila. Javijo se lahko tudi tisti, ki imajo idejo, pa je ne morejo uresničiti. Društvo jim zagotavlja, da bo njihova ideja ostala njihova in poveže jih s patentnimi pisarnami.

Stike lahko osebno navežete s katerim od sedanjih članov društva izumiteljev ali pa enostavno pišete, da bi se želeli spoznati z delom društva, da bi se radi pridružili ali da želite kakšno pomoč, ki jo društvo lahko daje. Pisma naslovite na društvo izumiteljev in avtorjev tehniških izboljšav, Ravne na Koroškem, Železarna Ravne.

Franc Uranc, dipl. inž.

Grožljivo

Lepa deklica je pogledala velikega, surovega, s krvjo pomazanega moškega, ki je držal v roki kot britev oster nož in zrl nanjo brez usmiljenja.

— Ali res nimate srca? je zašepetala.

— Ne! je odvrnil trdo.

Vzdihnila je: — Potem pa mi dajte pol kile telečjih jetrec!

USKLADITEV ŠTIPENDIJ

Z ustanovitvijo združenega podjetja slovenske železarne se je pokazala potreba, da razen uskladitev na področju proizvodnje in delitve proizvodnega programa pričnemo tudi z usklajevanjem normativnih aktov med posameznimi železarnami. To je potrebno predvsem zato, ker ne bi bilo prav, da bi posamezne pravice in dolžnosti, ki izhajajo iz delovnega razmerja, imeli po tovarnah različno urejene. Z delom pri uskladitvi normativnih aktov se je že pričelo. Najprej se uskladitev vrši tam, kjer smo si med seboj najbližji in najlažje dosežemo soglasje. Nekoliko težji bodo problemi pri uskladitvi tistih določil, ki se nanašajo na razne ugodnosti iz delovnega razmerja ali dodatek za letni dopust in podobno.

Tako kot na tem področju je bilo treba uskladiti tudi višino štipendij, ki je bila zdaj za razne vrste šol in fakultet različna v vsaki železarni. Primerjava je pokazala, da je višina štipendij v vseh treh železarnah za srednje šole enaka, da pa pri višjih šolah in fakultetah nekoliko odstopajo na Jesenicah, da so naši štipendisti upravičeni razen na štipendije še na nekatere druge ugodnosti, ki pa jih v drugih dveh železarnah nimajo. Izoblikovan je bil enoten predlog višine štipendij za višje in visoke šole za vse tri železarne, dogovorjeni pa so bili tudi drugi kriteriji in ugodnosti, do katerih naj bi bili štipendisti upravičeni. O predlogu uskladitve štipendij na višjih in visokih šolah in ugodnostih, do katerih naj bi bili v bodoče naši štipendisti upravičeni, je razpravljajal na seji meseca julija odbor za splošne zadeve. Odbor je menil, da je uskladitev potrebna, zato je predlog potrdil. Z novim šolskim letom 1970/71 so naši štipendisti na višjih in visokih šolah upravičeni do štipendij v naslednji višini:

1. letnik 350 din
2. letnik 400 din
3. letnik 450 din
4. letnik 500 din.

Razen štipendije so štipendisti za vse opravljene izpite iz posameznega letnika, če dosežejo poprečno oceno 3, upravičeni še do denarne nagrade v višini 1-mesečne štipendije, tisti štipendisti, ki bodo dosegli poprečno višjo oceno od 3, pa so upravičeni do denarne nagrade v višini ene in pol mesečne štipendije.

Zaradi pomanjkanja visoko strokovnih delavcev nekaterih strok v naši tovarni bodo naši štipendisti na metalurški fakulteti, fakulteti za strojništvo, ekonomski fakulteti in fakulteti za tehnično matematiko upravičeni še na 20-odst. dodatek na osnovno štipendijo. Tega dodatka v drugih dveh železarnah nimajo, so se pa glede na naše specifične razmere z njegovo uvedbo strinjali.

Z uskladitvijo štipendij pa v naši tovarni s šolskim letom 1970/71 ukinjamo dosedanji cenzus v višini 5 odst., ki je vplival na višino štipendije, če je skupni dohodek na družinskega člana presegal 500 din mesečno. Z novim šolskim letom ukinjamo tudi brezobrestno posojilo, ki so ga lahko dobili štipendisti višjih in visokih

šol v znesku 500 din in na srednjih šolah v znesku 300 din, če so izpolnili študijske pogoje za prehod v naslednji višji letnik.

Vse našete spremembe veljajo za naše štipendiste, ki jim bo dodeljena štipendija s šolskim letom 1970/71, medtem ko so naši dosedanji štipendisti, ker imamo z

njimi že podpisane pogodbe, razen nove višine štipendije upravičeni še tudi na druge ugodnosti, ki izvirajo iz pogodbe o štipendiranju.

V tovarni smo tako opravili delno povišanje štipendij samo za višje in visoke šole, medtem ko ostanejo štipendije za srednje šole, ker so že zdaj med železarnami usklajene, nespremenjene.

—et

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

TRETJE STROKOVNO POSVETOVANJE O TEHNOLOŠKI IN KVALITETNI PROBLEMATIKI

Tretje redno posvetovanje je bilo 8. junija 1970 s precej obširnim dnevnim redom. Najprej smo pregledali sklepe 2. posvetovanja, nato pa so bili v naslednjih točkah podani:

— rezultati statistične analize vsebnosti oligoelementov,

— informacije o problematiki in perspektivi interne standardizacije v železarni Ravne,

— program dela na področju standardizacije proizvodnega programa glede na lastnosti jekel,

— problematika izmečka in izplena, vezana na težko progno,

— problematika kovanja ojnica in izplena od ingota do gotove ojnice,

— razno in predlogi za naslednje posvetovanje.

Pri dosedanjih treh posvetovanjih se je izkazalo, da so posvetovanja s takim načinom obravnave aktualne problematike zelo koristna in potrebna. Dnevni red je vnaprej določen, zato vsi zainteresirani lahko pripravijo dokumentacijo, da se posamezni problemi lahko res dobro obravnavajo.

Tako smo na primer s statistično analizo vsebnosti oligoelementov (škodljivih, nezaželenih primesi) ugotovili za pet različnih skupin naših jekel, nelegiranih z nizkim in srednjim ogljikom ter legiranih za cementacijo, v kakšnih mejah se gibljejo vsebnosti teh škodljivcev. Tako smo dobili kriterije za izbiro šarž z normalno nizko vsebnostjo oligoelementov in nenormalno visoko vsebnostjo oligoelementov, ki naj bi jih nato preizkušali za ugotavljanje sposobnosti preoblikovanja. S tem bomo postopoma z zbiranjem in analizo dokumentacije prišli do ugotovitev, katere vsebnosti škodljivo vplivajo na obnašanje jekla pri valjanju in kovanju.

O standardizaciji v železarni Ravne je podal kratko informacijo vodja oddelka za organizacijo in študij dela tov. Žnidar. Zaradi obširnega programa posvetovanja pa se o tem problemu ni razvila posebna diskusija in bomo morali to področje obravnavati enkrat na posebnem posvetovanju.

Pri obravnavi problematike izmečka in izplena na težki progi je bil podan podoben pregled tega izmečka, ki se je pojavil predvsem pri valjanju vzmetnih in nekaterih drugih silicijevih jekel za poboljša-

nje. Danes lahko že ugotavljamo, da je problem zaenkrat zadovoljivo rešen.

Osvojen je bil predlog, da za naslednje posvetovanje tov. Žnidar pripravi informacijo o izkušnjah, uspehih in težavah pri uvajanju sistema georga in sistema šifriranja za mehanografsko obdelavo podatkov v železarni Ravne. Do tega posvetovanja naj bi vsi, ki imajo stike s temi problemi, pripravili svoje prispevke za diskusijo, tako da bi učinkovito lahko izmenjali izkušnje.

Zaradi letnih dopustov je bilo sklenjeno, da v juliju in avgustu redna strokovna posvetovanja odpadejo.

Jože Rodič, dipl. inž.

KOORDINACIJA RAZVOJNEGA DELA SLOVENSkih ŽELEZARN IN METALURŠKEGA INŠTITUTA

Dne 2. julija 1970 je bil v Ljubljani sestanek, ki so se ga udeležili direktor za razvoj in proizvodnjo v direkciji Združenega podjetja slovenske železarne inž. Marolt, direktor Metalurškega inštituta in vodje razvojnih oddelkov slovenskih železarn. Sestanek je bil namenjen koordinaciji raziskovalno razvojnega dela slovenskih železarn z Metalurškim inštitutom v Ljubljani. Že v zadnjih letih smo ugotavljali, da se je dejavnost Metalurškega inštituta in povezava z razvojnimi oddelki železarn pri reševanju tehnološke in kvalitetne problematike močno izboljšala. Na omenjenem sestanku je bil izdelan program nadaljnjega razvoja s posebnim poudarkom na smiselni in učinkoviti koordinaciji dela ter izmenjavi izkušenj. Ena najbolj zanimivih novosti pri tem delu je osnovevanje strokovnih teamov — skupin strokovnjakov specialistov za posamezna področja, ki naj bi se redno sestajali in izmenjavali izkušnje, poleg rednih sestankov pa naj bi se sestajali tudi po potrebi v primeru posebnih problemov. Ker je tak način povezave izredno koristen in učinkovit, so se na ta način že sestali valjarji in jeklarji ter začrtali svoj program nadaljnjega sodelovanja. V teh skupinah so vedno zastopani strokovnjaki iz obrata, raziskovalci in pa predstavnik inštituta za določeno področje. Tak način sodelovanja zagotavlja uspehe.

Jože Rodič, dipl. ing.

— Kako imenujemo društvo, katerega edini namen je podiranje?

— Kegljaški klub.

**ELABORATI SLUŠATELJEV
DELOVODSKE ŠOLE**

- 5000/31 Štefan Zorman, Škripec
- 5000/32 Vočko Anton, Standardizirati utorne kamne za vse frezalne stroje in vpenjalne naprave, ki se vpenjajo na mize frezalnih strojev
- 5000/33 Štrekelj Anton, Planska popravila obdelovalnih strojev in evidenca popravil
- 5000/34 Verčko Albin, Risano tehnološki postopek za elastično sklopko
- 5000/35 Škegro Zvonimir, Določiti obdelovalne pogoje za zunanje okroglo brušenje
- 5000/36 Iyan Rezar, Za lite dele po priloženih načrtih izdelati kontrolne liste
- 5000/37 Ivan Pungartnik, Določiti obdelovalne pogoje za notranje okroglo brušenje cilindrov za vsak priloženi načrt . . .
- 5000/38 Pudgar Franc, Izdelati risane tehnološke postopke za revolversko stružnico po metodi »pirex«
- 5000/39 Plestenjak Rafael, Narisati razvite oblike plaščev za nekaj prodorov geometrijskih teles z drugimi telesi
- 5000/40 Pečovnik Herman, Za orodja in naprave ter drugi potrošni material urediti evidentiranje in kartotečno vodenje porabe
- 5000/41 Paradiž Jakob, Določiti obliko profilnega frezala za frezanje račke za kladivo RK-21
- 5000/42 Pavlin Matjaž, Izdelava polževega gonila s polžem spodaj
- 5000/43 Mesner Franc, Izdelati formular za izdelavo tehnološkega postopka (programski list) za avtomatsko stružnico spl 32
- 5000/44 Merkač Danilo, Izdelati vrtljivo glavo za stružnico škoda L = 10 000 mm
- 5000/45 Matija Aleš, Izdelati tehnološki postopek za brušenje zobnikov
- 5000/46 Komerički Ivan, Konstruirati primež za frezanje vijakov za vzmetarno
- 5000/47 Ladinek Rajko, Iz tehnologije materiala
- 5000/48 Lončar Stanko, Določitev trdote
- 5000/49 Krauzer Franc, Enostopenjski reduktor
- 5000/50 Hudopisk Dominik, Konstruirati stožčasto torno sklopko za Mt = 1500 kpcm z vklopnim mehaznimom
- 5000/51 Maks Haber, Izdelati tehnološko dokumentacijo za montažo zračnega motorja za pomik in rotacijo
- 5000/52 Grubelnik Ivan, Izdelati tehnologijo za varjenje ohišja ekscentrične stiskalnice 300 t
- 5000/53 Grubelnik Franc, Konstruiraj jarem 15 t ponovce
- 5000/54 Gostenčnik Ivan, Konstrukcija univerzalnega snemalca jermenic
- 5000/55 Cigale Alojz, Izdelava dokumentacije za zasledovanje rokov pri nabavi materiala in delov v oddelku mat. službe v PD SMO
- 5000/56 Daroslavac Rado, Konstrukcija enostopenjskega reduktorja
- 5000/57 Gaberšek Vinko, Postavljanje novih strojev, remontne delavnice in oprema
- 5000/58 Kobolt Franc, Izdelati prizmo z vgrajenimi valjčki za lahko sukanje kolenčastih gredi
- 5000/59 Kolmančič Anton, Konstrukcija polževega gonila
- 5000/60 Zorman Ivan, Določiti parametre stroja za frezanje paličastih frezal
- 5000/61 Žerdoner Franc, Delovni pogoji v sodobnih delavnicah ter vzdrževanje instalacij
- 5000/62 Vučko Jože, Izdelava enostopenjskega reduktorja
- 5000/63 Šuler Ivan, Plansko popravilo strojev in naprav
- 5000/64 Šart Valentin, Mazanje in vzdrževanje strojev ter maziva
- 5000/65 Šturm Ljubo, Izdelati risane tehnološke postopke za motorno zavoro za TAM 4500
- 5000/66 Stanko Šafarič, Konstruiraj parne ventile
- 5000/67 Svetec Ivan, Povrtavanje vzmetnih očes
- 5000/68 Cerar Alojz, Izdelati tehnološki postopek za varjenje mize stiskalnice tipa DQ 500-27
- 5000/69 Cehner Franc, Sistemi in organizacija mazanja ter vzdrževanje strojev in naprav
- 5000/70 Bališ Jože, Konstrukcija brusilne kože
- 5000/71 Ažnik Anton, Življenjska doba obdelovalnih strojev, norme in predpisi — kontrola
- 5000/72 Strmčnik Alojz, Risani tehnološki postopki za izdelavo osi za prikolico T 8
- 5000/73 Srečko Smolar, Izdelati montažno dokumentacijo za kladivo RK-21 s posebnim ozirom na šifracijo pri označevanju posameznih sestavnih delov
- 5000/74 Planinc Leopold, Jeklarske napake
- 5000/75 Pepevnik Jože, Posneti geometrijske veličine na vzorčnik vzmeteh
- 5000/76 Pavlič Ivan, Razvijanje plaščev prehodnih vložkov
- 5000/77 Novak Andrej, Konstruirati ročno vijačno dvigalko za 500 kp višina dviga 100 mm
- 5000/78 Naglič Vinko, Organizacija službe vzdrževanja v podjetju, nabava in nameščanje novih strojev
- 5000/79 Mihin Vlado, Kontrola vzmeti tipa MAN
- 5000/80 Kvasnik Štefan, Konstruirati brusilno kožo
- 5000/81 Kobolt Leopold, Globoko vrtanje
- 5000/82 Kobolt Jože, Konstruiraj vijačne steze
- 5000/83 Kamnik Štefan, Določiti obliko pehalnega noža za pehanje puše po N. št. 10-07-48 za pnevmatsko kladivo RK-28
- 5000/84 Ivančič Josip, Konstruirati zračno dvigalo
- 5000/85 Golob Anton, Montažni plan za stiskalnico DQ 500-27

**NOVE KNJIGE
V STROKOVNI KNJIŽNICI**

- 4796 Jovanović D., Z. Popović, Peči u metalurgiji gvožđa i čelika 1970.
- 4797 Priročnik za poslovanje specialnih knjižnic 1969.
- 4798 V. Račkovski, Prematanje asinhronih motorja 1970.
- 4799 D. Finner, R. Jöhnson, Wärmebehandlung von Werkzeugen und Bauteilen 1969.
- 4800 Hans Bertele, Industrielle Elektronik und Automation 1965.

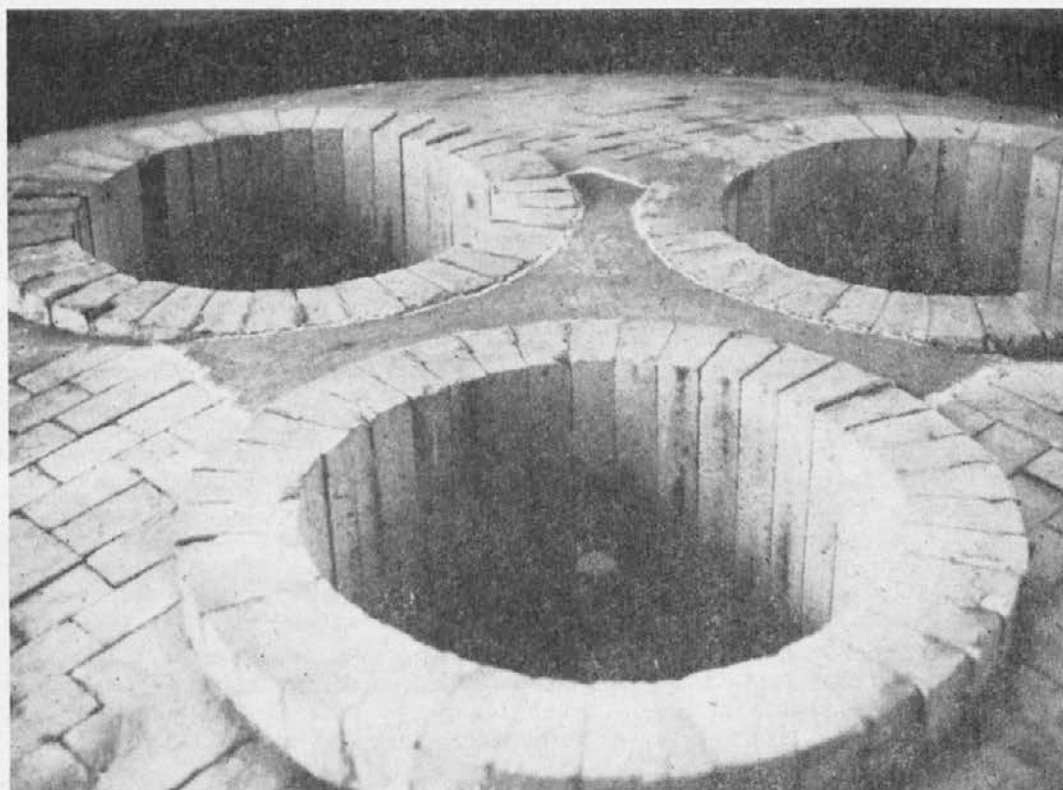

Portret Marsoveca

Foto: M. Ugovšek

FORMA VIVA 1970

ŽIVO IN SODOBNO

Forme vive si nismo izmislili na Ravnah, temveč smo idejo, da bi priznani sodobni kiparji iz vsega sveta oblikovali v Sloveniji iz lesa in kamna moderne skulpture, prinesli iz Kostanjevice in Portoroža, s tem da smo mi ponudili v obdelavo jeklo. To zamisel je odbor Forme vive v Ljubljani pozdravil in letos imamo na Ravnah že tretji mednarodni kiparski simpozij.

Forma viva pomeni »živa oblika«. Skulpture, kakršne po vseh Ravnah gledamo in obnavljamo zdaj že vrsto let, so po vsem svetu žive, priznane, tako kiparji oblikujejo po vseh državah že precej dolgo.

Nekateri od letošnjih kiparjev so videli že precej sveta, zato tudi precej skulptur, pa vendar je gospod Eisenmayer kratko in brez namena, da bi lažno hvalil, dejal: »Toliko in tako kvalitetnih modernih skulptur London nima javno razstavljenih.« Prav tako je bil prijetno presenečen nad tem, kako so skulpture ohranjene. Medtem ko na Zahodu po njih packajo in jih podirajo huligani, so naše (če odštejemo posledice otroških iger) čiste, okolica pa urejena.

Seveda je iz tega sklepal, kako veliki ljubitelji moderne umetnosti smo Ravenčani, sogovorniki pa mu nismo hoteli pokvariti veselja in mu torej resnice nismo povedali.

Čeravno ne zna slovensko, jo je pozneje v obratu ugotovil sam in — prizadela ga je.

GOSTOLJUBNOST SAMOUPRAVLJAVCEV

Sklep naših samoupravnih organov je bil, da bo letošnja ravenska Forma viva ena od prireditev na čast 350-letnice železarstva na našem koncu. Ko bo ta številka izšla, bodo sredi največjega dela tudi udeleženci ravenske slikarske kolonije, ki bo druga taka prireditev. Sredi septembra bo izšel almanah Ravensko jeklo 1620—1970, tako da bo sredi oktobra, v času osrednje proslave, vse pripravljeno. Vse to so naši samoupravni organi — torej od vseh nas izvoljeni predstavniki — odobrili.

Menda je jasno, da je treba te sklepe izvršiti. Lahko se kdo od nas z njimi ne strinja. Lahko komu moderna umetnost ni všeč, lahko se drugemu zdi škoda denarja — za razpravo o vsem tem pa je bilo časa dovolj pred sklepi. Toda od takrat naprej, ko so kiparji prišli, ker smo jih sami povabili — so naši gostje, ki jim je treba omogočiti normalne delovne pogoje: material, prostor in pomočnike. Tako je bilo zmeraj doslej. Tako je tudi zdaj.

Toda šele po neskončnih kvazi samoupravljaljskih debatah, po nagajanju posameznikov, po izgovorih in prepirih, ki so jim kdaj hočeš nočeš morali prisostvovati tudi naši gostje.

Jasno, da jim niso nagajali vsi naši sodelavci, s katerimi so imeli stike. Jasno, da se je naposled vse uglasilo. Toda, ali

je bilo tega treba? Ali moremo komu od njih zameriti, če bo doma poleg lepih vtisov povedal tudi kaj pikrega na račun Jugoslovancev? Kajti zanje mi nismo Franci, Jožeti in Marjani, ampak — Jugoslovani. Ali je na to kdo od kritikov pomislil?

Ernst Eisenmayer

In naposled: ko kiparji odidejo, skulpture pa ostanejo, nikoli ne pozabimo pokazati nanje ter se pohvaliti z njimi.

KIPARJI IN NJIHOVA DELA

Zal smo šele zdaj prišli do pravega namena tega članka — do predstavitev umetnikov, ki so vsak v svoji državi priznani in cenjeni.

Ernesta Eisenmayerja so Nemci po priključitvi Avstrije kot 19-letnega maturanta poslali v Dachau. Z veliko sreče je tik pred izbruhom 2. svetovne vojne uspelo nekemu angleškemu profesorju, članu mednarodne komisije, da je mladega Avstrijca rešil iz taborišča smrti in ga spravil v Anglijo, kjer je ostal do danes.

Strahote bombardiranega Londona in delo v tovarni so predstavljale nadaljnjo postajo v njegovem zorenju. Kot slikar samouk je nastopil pot umetnika, srečanje s staro umetnostjo Aztekov in Majev na razstavi v Londonu pred več ko 10 leti pa je pomenilo premik v kiparstvo, v svet skulptur.

Kljub vsem težavam, na katere je kot tujec in samouk naletel v Angliji, je uspel. Že vrsto let ima po eno do dve razstavi letno v Londonu, ZDA in Avstriji.

Njegov umetniški moto je kvaliteta. Vse, kar se naredi, naj bo dobro. Odločno nasprotuje temu, da bi bilo v neki dobi nekaj samo dobro in drugo samo slabo. Čeprav ustvarja v modernih oblikah, meni, da abstraktno ni dobro zaradi abstraktnega. V vsakem stilu je mnogo do-

brega in mnogo slabega. Pri vsakem načinu oblikovanja je treba iskati najboljše. V umetnosti so mu prav tako kot v religiji in politiki precej sumljivi tisti, ki se hvalijo, da so našli edino zveličavno obliko. Umetnost spada k življenju, črno in belo pa ne tu ne tam ni tako preprosto.

Prehodov med abstraktno in realistično umetnostjo ni. Vsaka umetnost je abstraktna. Umetnost je umetnost takrat, kadar je interpretacija, ne opis. Kakor hitro pa je to, je že abstrakcija. Magnetofonski trak lahko zvesto snema, kar hoče, pa iz tega nikoli ne bo nastala 6. simfonija.

Pa vendar, pravi Eisenmayer, abstrakcija do skrajne forme spet ne more biti umetnost. Figura, abstrahirana do kocke, ni več umetnina, ker je kocka samostojna naravna oblika, ki se pojavlja v kristalih.

O sebi in svojem delu pravi, da išče nove harmonije. K oblikovanju ga žene notranja nuja, sla po ustvarjanju, po tem, da bi novim idejam ustvaril nove oblike.

V svojih delih želi izraziti svoj čas. Ali mu to uspeva ali ne, ne ve oziroma ne more soditi.

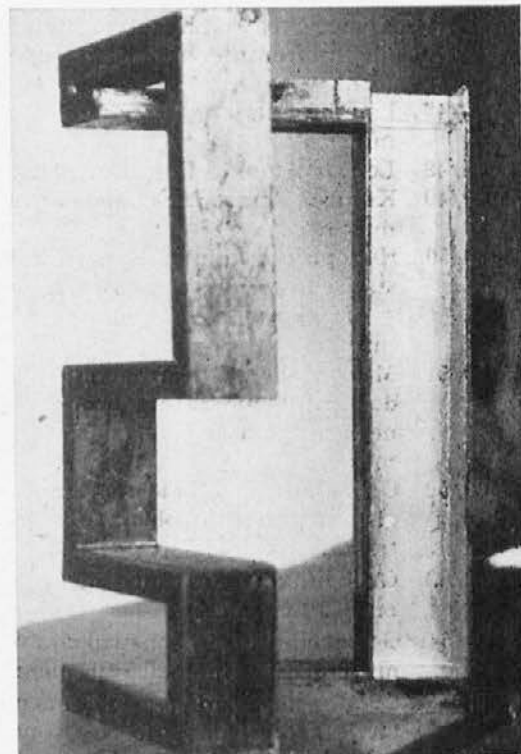
Med umetnostnimi kritiki ima prijatelje in nasprotnike. Tole je izjavil o njih:

»Mnogi kritiki pogosto nimajo dosti povedati, vendar to povedo čudovito in — popolnoma nerazumljivo.«

O svoji skulpturi, ki jo ustvarja na Ravnah ter jo imenuje »napol odprta vrata«, je povedal naslednje:

»Tu stojim, razširim roke in te pozdravljam. To se da izraziti s trdimi jeklenimi ploščami. Razmerje med oblikami je zadovoljujoče in vznemirljivo. Pomen je alegorija. Vsakemu je prepuščeno, da si skulpturo razlaga po svoje.«

Barna von Sartory se je rodil l. 1927, l. 1950 je diplomiral na arhitekturi, l. 1961 pa na akademiji za kiparstvo. Zdaj živi v Zahodnem Berlinu, kjer je docent za oblikovanje velesejemskih razstav, tam ustvarja eksperimentalne oblike. Samostojno je razstavljal v Avstriji, Zahodni Nemčiji in ČSSR.

Napol odprta vrata Ernsta Eisenmayerja

Barna von Sartory

Po Sartoryjevemu mnenju sta arhitektura in kiparstvo mejni panogi umetnosti, skupno pa naj prispevata k bolj humane-mu oblikovanju sveta. On to v svojih delih tudi poskuša doseči. Zato ne dopušča, da bi njegove plastike bile v zasebnih zbirkah in muzejih, ne pusti se niti zastopati od galerij. Tudi ne dela plastik, le modele, plastike pa v primeru, če so razstavljene v javnosti.

Iz tega njegovega vidika nastaja zveza med arhitekturo in likovno umetnostjo, ki je le integralni del arhitekture. Njegova dela nastajajo večinoma tako, da sodeluje z arhitekti. To mu je tem lažje, ker je sam arhitekt ter hitreje doseže sporazum med kiparjem in arhitektom.

Sartory ne verjame, da lahko danes kdo dela umetnost samo v ateljeju. Ve, kakšne so danes zmožnosti tovarn, zato ne more s tem védenjem ostati v ateljeju, ne da bi to stanje izkoristil. Zato zavestno išče sodelovanje z industrijo. Verjame, da bi v našem času industrija morala prevzeti vlogo, ki so jo nekdanj opravljal zasebni meceni. Zato tudi s tega vidika ocenjuje vrednost ravenske Forme vive in optimistično vidi v takih simpozijih obliko umetnosti v prihodnje.

Sicer pa je to že šesti simpozij, ki se ga udeležuje. Doslej je bil na podobnih prireditvah v ZRN, ZDA, v Avstriji in dvakrat v ČSSR.

Pri delu umetnika v tovarni vidi še pedagoški element, ki se kaže, ko skupaj z delavci oblikuje skulpture. To pa, da se stvaritve postavijo blizu tovarn in delavskih domov in da se vzbudi ponos, da so nastale iz materiala, s katerim vsak dan delajo, je dodatna vrednost in najlepša možnost za razumevanje umetnosti.

Modernih skulptur večinoma ni mogoče dojeti z razumom in je treba iskati druge poti za zblížanje. V Zahodni Evropi so taki simpoziji plod navdušenja posameznika ali posameznih organizacij, na vzhodu, npr. v ČSSR, kjer jih prireja država ali kolektiv, je potek boljši, z manj trenji.

Katsuti Kishida se je rodil l. 1937 v Tokiu, kjer tudi živi in dela. Študiral je na umetnostni akademiji, oddelku za kiparstvo. Od začetka je oblikoval vse materiale, v zadnjih sedmih letih pa le kovine, predvsem jeklo in aluminij. Doslej je razstavljal štirikrat samostojno in dvakrat na velikih skupinskih razstavah — vse na Japonskem. Ravne mu pomenijo prvo pot v inozemstvo.

Kishida je povedal, da se je kiparstvo na Japonskem posebno razživelo v zadnjih desetih letih, ko se je pojavilo z različnimi stili.

V pogovoru o ravenski Formi vivi je povedal, da predstavljajo npr. skulpture Jo Ode in Hoskina določeno fazo v razvoju modernega kiparstva, ki se od današnjega že precej razlikuje, ker razvoj teži k čimbolj preprostemu oblikovanju.

O svojih plastikah sodi, da je zanje bistveno, da trdota materiala, težave dela in moč oblike tvorijo enoto, ki ni le statična, temveč v preprostem gibanju trdno stoji na zemlji. Njegova običajna delovna metoda je, da zasnuje model in izdelava skice, nato pa skulpturo izdelajo v tovarni.

Sodi, da ni pod vplivom tradicij japonske likovne umetnosti, saj prevladujejo danes v svetu mednarodni, ne nacionalni problemi. Prišteva se k mladi japonski generaciji, ki demonstrira proti uradni politiki ter to v svojih skulpturah tudi izpoveduje. V prvi vrsti se ima za kiparja in človeka, nato šele za Japonca. Želi, da se v svetu odstranijo nasprotja, ohrani pa različnost nacionalnih variacij v umetnosti. Sodobnost se mu kaže kot množična industrijska produkcija na eni strani ter narava na drugi. Umetnik naj bi stal na sredi med obema in ju spajal.

Meni, da sta železo in jeklo tipična materiala naše dobe, Forma viva pa odlična priložnost za mednarodni stik med kiparji, ki s kompozicijami v jeklu izražajo svoj odnos do tovarne ter človeka — delavca našega časa, ki s tem materialom vsak dan dela.

France Rotar, akad. kipar iz Ljubljane, je v Sloveniji razmeroma bolj poznan, zato ga niti ni treba podrobno predstav-

Katsuti Kishida

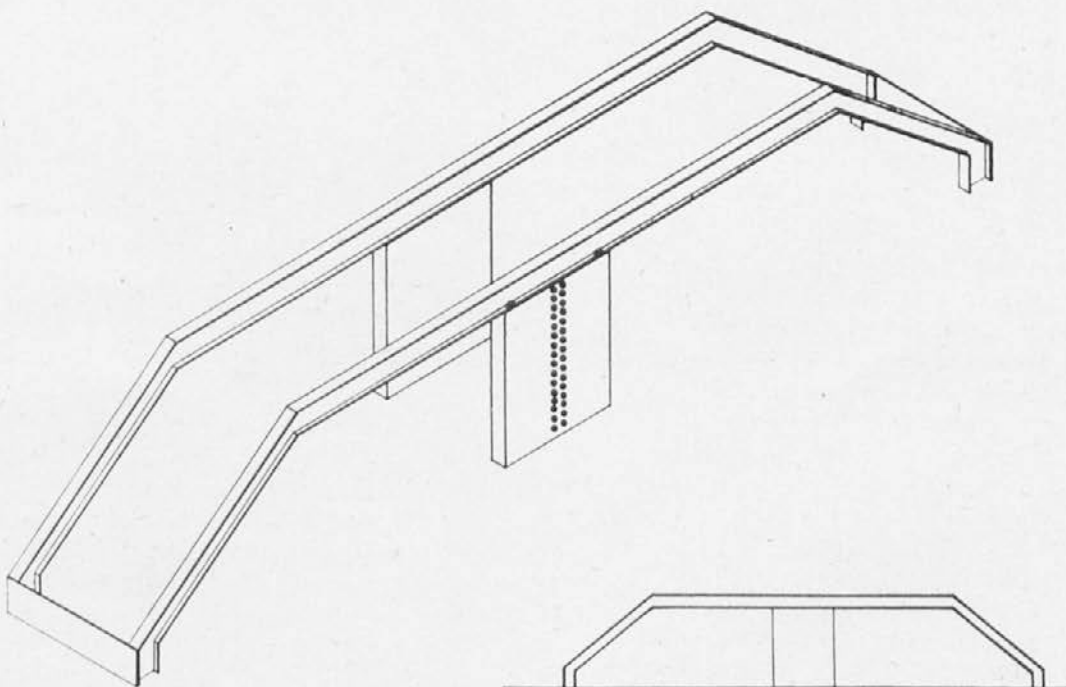
ljati. Svoje plastike uliva v lastni majhni livarni. Varjenje smatra za konstruiranje in mu je zato tuje, medtem ko vidi v ulivanju celovitost umetnine.

Katastrofična in obenem biološko prvinska je njegova kompozicija dveh krogel, ki jih oblikuje zadnji čas v vedno novih variantah.

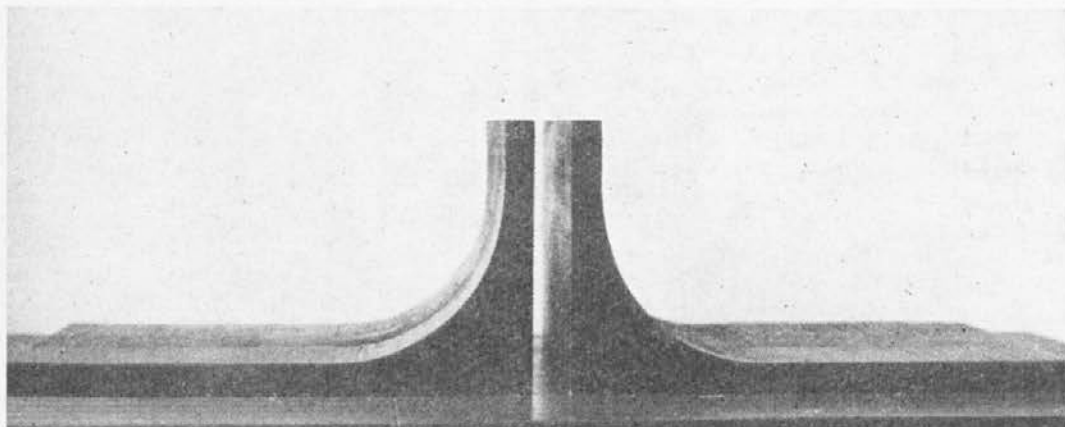
V pogovoru je Rotar neposreden in iskren. Filozofijo prepušča filozofom, kritiko pa kritikom. Zato in ker v manjših dimenzijah doma precej uliva ter se na to delo spozna, je hitro dobil stik z delavci v livarni in je z njimi v tovariških odnosih.

ALI RAZUMEMO MODERNO UMETNOST

Od prve Forme vive do danes se pri nas ponavljajo vprašanja preprostih in izobraženih ljudi:

Sartoryjev most

Takšna bo Japončeva skulptura

»Kaj pa ta skulptura pomeni?« in ugotovitve: »Tega pa ne razumem.«

France Rotar

So danes mnoge človeške dejavnosti, ki sodijo na področje razuma in pameti, pa bi kljub temu lagali, če bi rekli, da jih razumemo.

Ali npr. razumemo oboroževalno dirko? Strahote imperialističnih vojn? Ali npr. razumemo prepad med leporečjem o našem gospodarstvu in dejanskim stanjem? Ali razumemo — res razumemo, še vrsto stvari okoli nas? — Pa vse to spada na področje razuma, medtem ko še nisem naletel na likovnega umetnika, ki ne bi dejal:

»Glej oblike, poskusi čutiti, samo nikdar ne začni z razumom, razumevanjem ali nerazumevanjem brkljati po tem, kar z razumom noče imeti zveze.«

Eisenmayer in Kishida sta rekla, da je kiparju otročje lahko izdelati kipec otroka, ženske, moža, portret ali katerokoli pozo. Toda rekla sta tudi, da je to nezanimivo po toliko stoletjih samih kipov, ki jih ni več mogoče obrtniško bolje izdelati.

Kaže, da nam za razčiščenje odnosov z moderno umetnostjo ostane dvojje:

— stopimo v študijsko knjižnico in se poglobimo v zgodovino likovne umetnosti,

ki je kar obširna panoga s fakultetami na vseh univerzah sveta,

— pogledimo modo mladih, prislunimo popevkam in se vprašajmo, ali ob vsem novem, kar dan za dnem nezadržno nastaja po svetu in pljuska tudi k nam, smemo pričakovati samo od sodobnih kiparjev realistične, vsem razumljive kipece ljudi in živali?

Najbrž ne.

Marjan Kolar

KULTURNA KRONIKA

Ob veliki mednarodni prireditvi — Formi vivi — ne smemo prezreti domačih kulturnikov, ki kot čebele marljivo in tiho opravljajo svoje vsakdanje kulturno poslanstvo. V juniju in juliju so bili v glavnem delavni glasbeniki. Ker so strokovnjaki za glasbo vsi na dopustih, pogledimo kar kronološko vse dogodke.

5. junija je bil promenadni koncert godbe na pihala na Ravnah.

7. in 8. junija je naš pihalni orkester sodeloval na reviji zmagovalcev II. tekmovalja pihalnih orkestrrov Slovenije v Koprju in Portorožu.

13. in 14. junija je bila revija pevskih zborov otroških vrtcev cele koroške regije v vseh centrih naše doline, spremljal

pa jih je instrumentalni ansambel glasbene šole Ravne.

3. julija je bil pred domom železarjev koncert koračnic, 21. julija pa promenadni koncert. — Torej za naše godbenike skoraj ni bilo počitka.

n. r.

ZA DOBRO VOLJO

Točno

Neka dama je na tržnici kritično ogledovala jabolka.

— Povejte, je vprašala branjevko, so jabolka domača ali inozemska?

— Zakaj? je odvrnila branjevka. — Se boste z njimi pogovarjali?

Kazen

Profesor: »Povejte mi, gospod kandidat, kakšna je kazen za bigamijo?«

Kandidat: »Dve tašči.«

Abstinentka

Dva abstinenta sta prišla v bife in naročila dva kozarca mleka.

»Mleka nimamo« je rekel natak, »ampak morda bi lahko gospodoma prinesel slikanico?«

Samec

— Samec nima nikogar, s katerim bi delil svoje skrbi.

— Od kod pa naj bi samec imel skrbi? je vprašal star zakonski mož.

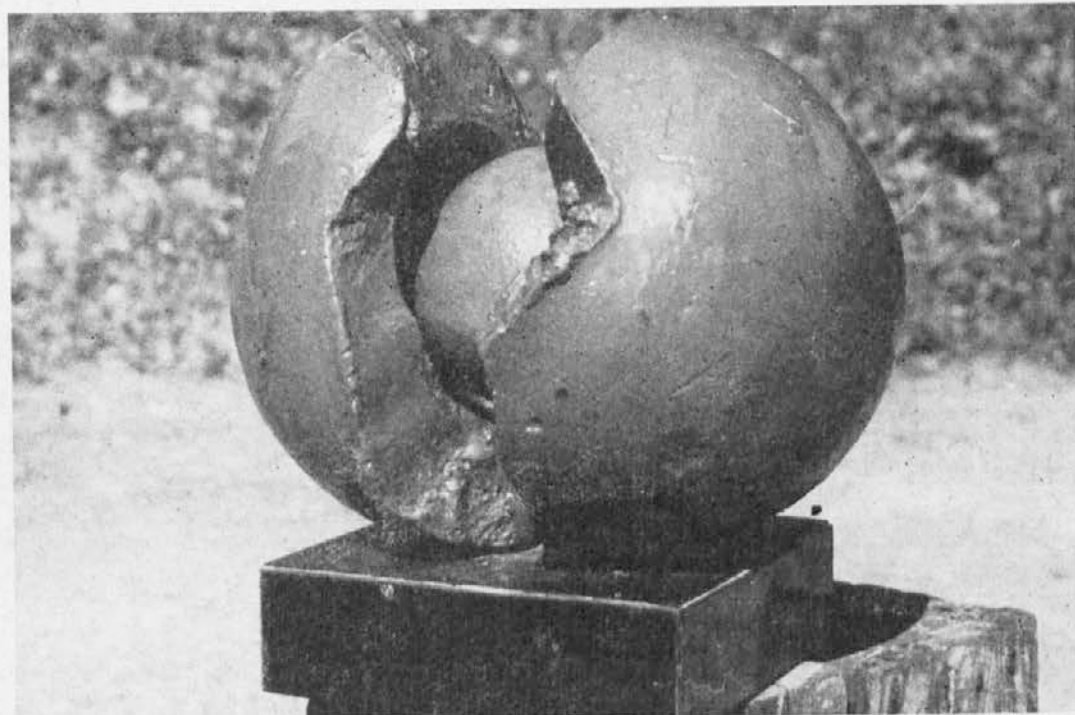
Matematika

— Kako očarljiva ženska, ta gospa Monika?

— Ja, ampak videti bi jo bili morali pred petimi leti, ko je bila deset let mlajša!«

Promet

»Besedni zaklad poprečnih žensk baje obsega le okoli 500 besed.« »Kako skromna zaloga in vendar — kakšen promet!«

Rotarjev model

Za vroče in deževne dni

Jo Hanns Rösler

SENZACIJA V VELEBLAGOVNICI

»Presenetljivo!«

»Neverjetno!«

»Nemogoče!«

»V enem mesecu se je prodaja potrojila!«

»Fant od vraga!«

»Trgovec in pol!«

»Tega človeka si je treba ogledati!«

»Pa si ga oglejva!«

In tako sta se odpeljala oba generalna direktorja mamutske veleblagovnice iz Chicaga v Kennedy, da bi si ogledala no-

celo deset palic naenkrat v vodi — kakšno veselje za pravega ribiča, da ulovi na mah deset težkih postrvi!«

»Vi mi torej svetujete. . .«

Poslovodja je bil čista dobrotar.

»Vaš sovražnik bi bil, če vam ne bi. Vzemite deset palic in vse šanse so vaše.«

Kupec je to uvidel. »Dobro,« je dejal, »torej vzamem deset ribiških palic.«

»Znese 300 dolarjev,« je pokimal vneti poslovodja in se zaupljivo nagnil naprej. »Kje pa boste lovili, gospod, če smem vprašati?«

Kupec je okleval. »Na Yellowstonsko jezero sem mislil,« je dejal počasi.

Poslovodja je obžalujoče zmajal z glavo:

»Ta prazna voda, kjer deset ribičev lovi eno ribico. Jaz pa vem za vodo — nobena postrv v njej nima manj ko 10 funtov — malo gorsko jezero, čisto skrito v Skalnem gorovju, čudovita, enkratna voda, gospod. Samo . . .«

»Samo?«

»Jezero je zelo na samem, nobene železnice v bližini, nobene avtobusne postaje — gospod gotovo ima lasten avto?«

»Žal ne,« je priznal kupec.

»Nič ne de,« je hitro vzkliknil prodajalec. »Čudovite male avtomobile imamo na zalogi, majhna poraba, velika zmogljivost — če bi se gospod potrudil v naš avtomobilski oddelek?«

Gospod se je potrudil.

Uro pozneje kupec poleg desetih ribiških palic ni kupil samo novega avtomobila, ampak se je potrudil tudi v turistični oddelek v osmem nadstropju, kjer si je izbral udoben šotor, transistor, zložljivo posteljo, plinsko pečico in kar pač sicer še spada k taborjenju, kajti ob hvaljenem jezeru ni bilo hotelov, kar so mu polagoma in prizanesljivo povedali. Toda kupca je prodajalčeva zgovornost že tako ogrela za robato taborniško življenje, da je mirno podpisal ček za 5.000 dolarjev in ob odhodu iz trgovine celo prijateljsko pomahal.

Oba generalna direktorja sta bila pretresena. Komaj so se zaprla vrata za kupcem, sta planila k poslovodji, mu stresla roko, se predstavila in ga navdušeno trepljala po ramenih.

»Veličastno, kako ste to naredili!«

»Genialna prodaja!«

»Človeku, ki želi kupiti ribiško palico za tri dolarje, obesiti robe za 5.000 dolarjev!«

V pristanu

vega poslovodjo tamkajšnje podružnice, ki je iz meseca v mesec bajno dvigala promet. Našla sta ga v pogovoru s stranko, ki je prav takrat, ko sta direktorja vstopila, hotela kupiti ribiško palico.

»To palico, gospod?« je vprašal poslovodja prijazno.

»Nesramno draga je.«

»Ampak imenitna, gospod. Najboljša od najboljšega. Najbolj izbrana roba. Zanj 30 dolarjev ni preveč.«

»Toda saj so tudi palice po tri dolarje.«

»So, gospod, toda tistih ne boste jemali! To je prava palica za vas.«

»No, v redu, torej jo vzamem.«

»Eno?« je vprašal poslovodja svetohlinsko.

»Seveda eno, saj z njo ne bom trgoval, ampak lovil.«

»Z eno palico, gospod?«

»Lovi se vendar vedno le z eno, ne?«

»Vi se šalite. Koliko ščuk, klenov in postrvi pa lahko zgrabi na eni palici? Zmeraj le po ena. Če pa imate šest, osem ali

Na soncu

Poslovodja je vprašal:

»Ki je hotel kupiti kaj?«

»Ribiško palico za tri dolarje.«

Poslovodja je skromno dejal:

»Kdo pa je kaj rekel o ribiški palici? Mož je prišel v trgovino in zahteval zavitek papirnatih robčkov po 10 centov za svojo ženo.« Rekel sem mu:

»Vaša spoštovana soproga ima nahod? Pet dni boste imeli doma samo sitnosti in slabo voljo — pojdite ta čas raje ribe lovit!«

Prev.: MK

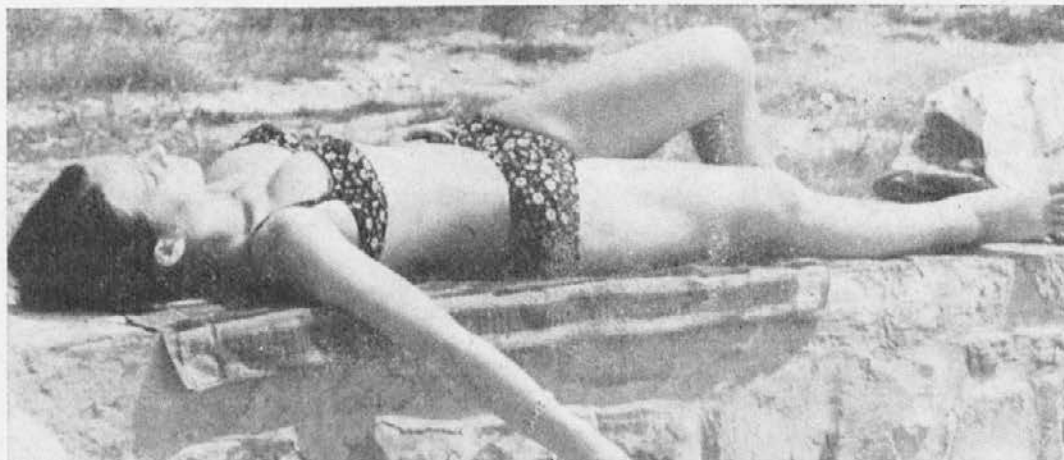
Napaka

— Kaj, Evelina, odpustili so te iz baleta? Zakaj pa?

— Oh, nič posebnega, samo svoj kostim sem napačno nosila.

— Takšna malenkost! Kako pa si ga nosila?

— V roki.

Pripeka

ŠPORTNE VESTI

Start

Ne samo svetovno prvenstvo v košarki, ki je bilo v Ljubljani in ki je navdušilo tudi koroško mladino za ta šport, ampak tudi prva šolska tekmovanja v košarki na Ravnah, o katerih smo že pisali v prejšnji številki, so bila povod, da se je pri občinski zvezi za telesno kulturo na Ravnah ustanovil tudi strokovni odbor za košarko. Naloga tega odbora, ki ga vodi Jožica Filipančičeva, bo v prvi vrsti organiziranje čimvečjega števila osnovnošolskih in tudi srednješolskih tekmovanj v naši dolini v obliki turnirjev, kasneje pa tudi po ligaškem sistemu. Seveda bo treba najti tudi primerne funkcionarje v posameznih krajih, ki bodo šolskim športnim društvom na šolah pomagali pri afirmaciji tega športa. Želimo, da bi se ta lepa športna panoga razvila tudi v naši občini in postala domena in stalno delo šolskih športnih društev, ki so bila tudi pobudnik za ustanovitev strokovnega odbora.

Pri občinski zvezi je bil pred kratkim ustanovljen še en strokovni odbor. To je odbor za šolska športna društva in šolska športna tekmovanja. Delo šolskih športnih društev je prineslo v našo športno dolino pravo množično telesnovzgojno vzdušje in tekmovanja v vseh mogočih športnih panogah so postala tako številna in množična, da brez prave koordinacije enostavno ne gre več. Strokovni odbor, ki ga vodi prof. Janko Kotnik, bo moral veliko delati prav pri usklajevanju različnih tekmovanj med šolami, šolskimi športnimi društvi in drugimi strokovnimi odbori. Pri tem bo moral začeti koordinirati in pomagati pri organizaciji športnih dnevo in večjih skupnih akcij vseh šol v naši dolini.

Ko smo že pri šolskih športnih društvih, moramo iskreno čestitati ŠSD gimnazije na Ravnah za osvojen 4. mesto med vsemi šolskimi športnimi društvi šol II. stopnje v Sloveniji. Šolsko športno društvo na gimnaziji dela šele drugo leto in kakor je iz rezultata razvidno, dela nadvse uspešno. Želimo in pričakujemo, da bo delovni elan odbora ŠSD in mentorja prof. Kotnika ostal še naprej na taki višini, saj lahko potem pričakujemo, da bo ob tretji obletnici obstoja tega marljivega društva uspeh v republiškem merilu še večji. Še enkrat naše iskrene čestitke.

Jeseni bo tudi na osnovni šoli v Črni ustanovljeno šolsko športno društvo. Prepričani smo, da bo imelo v ravnateljstvu tov. Germu in telesnovzgojnemu učitelju tov. Zmagaju vso podporo in da bo z dobrim delom opravičilo obstoj ter se uspešno vključilo v krog šolskih športnih društev naše občine.

O tem smo že pisali, da se je v naši dolini ustanovil Koroški atletski klub. To ne gre ponavljati, napisati pa je potrebno, in vsi naj to vedo, da je to prvi športni klub na Koroškem, ki bo in ki mora združevati vse koroške atlete od Črne do Raven. To je prvo in sveto poslanstvo novega kluba. Ker atletika nikjer na Koroškem ni razvita, torej tudi ni nobenih lokalističnih elementov, ki bi tako delo zavirali, bo lažje začeti in utrjevati na tem področju, kot bi to bilo recimo pri odbojki, kjer so se včasih že krepko lomila kopja s končnim rezultatom: porazno za Koroško in njen šport.

Osnovne celice Koroškega atletskega kluba so in bodo ostale na šolah in šolskih športnih društvih v Črni, Mežici, na Prevaljah in Ravnah. Odbori šolskih športnih društev, zlasti pa njihovi mentorji, bodo seveda še v bodoče nosili glavno breme osnovnega, to je strokovnega dela, saj imamo poleg njih le redke posameznike, ki pri atletiki lahko strokovno delajo, in ti so že izrazili pripravljenost sodelovati. Naloga Koroškega atletskega kluba bo najprej pripraviti program vadbe, ki bo moral biti enoten za vso dolino. To bo skrb tehničnega vodstva, ki ga bo vodil profesor Kotnik. Izvajanje tega programa bo potem treba seveda kontrolirati na več tekmovanjih in na podlagi rezultatov takih internih preglednih tekmovanj bo prišlo do izbire najboljših. Torej v vsakem kraju ali bolje rečeno na vsaki šoli bo delala sekcija atletskega kluba, ki bo v občinskem merilu nastopala pod svojim imenom in tako predstavljala svojo šolo, svoje šolsko športno društvo in svoj kraj. Le na večjih tekmovanjih in na tekmovanjih zunaj naše občine pa bodo najboljši (pa če bodo vsi iz Črne — pač bodo) nastopili za barve Koroškega atletskega kluba.

Občinska zveza za telesno kulturo in strokovni odbor za atletiko sta trdno prepričana, da lahko tak klub vodijo le ugledne osebnosti iz vse doline, zato je s konceptom in nalogami kluba že seznanila vrsto ljudi, ki so izrazili pripravljenost sodelovati. To so poleg telesno vzgojnih delavcev na šolah, ki bodo tvorili jedro tehničnega odbora, še tov. Germ iz Črne, tov. Vida Potočnikova iz Mežice, tov. Pristovnik, Čuk in Kotnik s Prevalj ter tov. Peter Orožen z Raven, ki je že sprejel predsedniško mesto tega kluba. Prepričani smo, da bo odbor ob pomoči dosedanjega strokovnega odbora za atletiko (ki bo svoje funkcije in delo predal Koroškemu atletskemu klubu) — delovni predsednik bo dipl. inž. Strahovnik, sodniški zbor pa bo vodil tov. Urnaut — zmogel odgovorno in pionirsko delo pri razvoju atletike na Koroškem. Seveda pa bodo morale tudi krajevne skupnosti pomagati pri izgradnji objektov (Črna, Mežica), njihovi skladi pa upoštevati družbeni dogovor in Koroškemu atletskemu klubu tudi finančno pomagati. To je dolžnost vseh krajevnih skupnosti do svojih najmlajših krajanov, dokler bo v veljavi dosedanji sistem financiranja telesnovzgojnih dejavnosti in športa.

Ravne so znane po dobrih športnikih in dobrih organizatorjih. Slednjim se je sedaj pridružila še posebna osnovna šola. Prevzeti organizacijo republiškega prvenstva posebnih osnovnih šol v metanju žogice, igri med dvema ognjema, malem nogometu in dveh atletskih disciplinah ni lahka stvar in marsikatero društvo bi tako organizacijo odklonilo. Na naši posebni osnovni šoli so organizacijo sprejeli, se lotili dela, prireditve vzorno organizirali ter odlično izvedli. Na vse so mislili, kar sodi zraven, še več, v marsikaterih malenkostih, ki pa nadvse prijetno presenetijo, so prekosili dosedanje organizatorje podobnih prireditev na Ravnah. Ne moremo si kaj, da se ne bi pridružili besedam številnih pedagogov iz vseh krajev Slovenije, ki so prvenstvo samo hvalili: „Vi tam na posebni osnovni šoli na čelu z vašo ravnateljico Meznerjevo in neumornim telesnovzgojnim delavcem Pandelom! Vse priznanje! Ravne so po vaši zaslugi bogatejše za eno dobro izvedeno republiško prireditev. Res je, da so pomagali tudi drugi strokovni odbori za atletiko in občinska zveza, ki je rada prevzela pokroviteljstvo nad tem tekmovanjem, ampak glavno breme ste nosili sami, zato čestitke predvsem vam!“

Ne vem, če posebna osnovna šola vsem bravcem pove bistvo tistega »posebna«? Na tem tekmovanju, kjer rezultati niso osnovni namen prireditve, smo lahko opazili marsikaj, kar bode v oči in kar ima veliko skupnega s tistim »posebna«. Fantje in dekleta iz cele Slovenije, iz teh posebnih šol so bili izredno čustveni. Vsaka najmanjša malenkost jih je močno vznemirila, globlje so občutili vse, kar se je okrog njih dogajalo, a bili so izredno disciplinirani, tihi, vase zaprti. Ali ne bi kazalo to zaprtost odpreti v medsebojnih srečanjih z njihovimi vrstniki iz rednih osnovnih šol? Ali ni prav šport tisti, ki bi lahko tu veliko pomagal? O tem bi kazalo razmisliti!

In še ena ugotovitev, ki je marsikateriga močno prizadela. Tokrat ne toliko zaradi samih Raven na Koroškem in izredno marljivih in domiselnih organizatorjev II. republiških športnih iger posebnih osnovnih šol Slovenije — Miroslav Cerar je podeljeval priznanja — ampak predvsem zaradi nastopajočih. Čeprav je bilo domenjeno in obljubljen, da bo RTV Ljubljana prireditve posnela in čeprav je tokrat snemalec čakal na novinarja iz Ljubljane, je tik pred začetkom prišlo kratko telefonsko sporočilo: »ne snemati, nimamo prostora.« Ali ti fantje in dekleta, ki itak občutijo vsak dan, da so drugačni od svojih vrstnikov, niso vredni, da bi bili vsi skupaj enkrat posneti? Ni prostora! Smešno, če se pa za marsikaj najde dovolj prostora, kar se ne more primerjati s tako prireditvijo, gledamo predvsem s humane strani. Ne, tovariši od RTV, tokrat niste storili prav!

USPEHI, KI ZASLUŽIJO VEČ POZORNOSTI

Na zadnji seji IO občinske zveze za telesno kulturo je bil sprejet sklep, da je tudi kegljanje šport, ki sodi v najvišjo skupino, kar pomeni, da smo vsaj na papirju kegljanju dali prostor med vrhunskimi športi v naši dolini. Ta odločitev seveda ne sme ostati samo na papirju, zato se mora osnovno športno društvo Fužinar in TVD Partizan Mežica prav tako kakor ObZTK truditi, da se kegljavcem omogoči solidna osnova za nadaljnje boljše in uspešnejše delo.

Brez dvoma je največja ovira za še večje uspehe, za solidno vadbo in tekmovalne dosežke obstoječe kegljišče. Tudi v športu se vedno uvajajo novosti, pri kegljanju pa je že davno spregovorila tudi avtomatika. Avtomatično kegljišče v sedanjem času ni več luksuz, ampak osnova, pomeni samo prvi pogoj za delo dobrih kegljavcev. In če smo našim povedali, da sodijo med dobre in celo najboljše športnike v naši dolini, potem jim moramo preskrbeti tudi enake pogoje, kot jih imajo drugi. To našim kegljavkam in kegljavcem brez dvoma dolgujemo.

V naši neposredni bližini so bolj napredni. Mi zadnje čase nekako capljamo za drugimi. V Slovenj Gradcu gradijo avtomatično štiristezno kegljišče, v Velenju so ga že izročili namenu, v Dravogradu pa že pridno podirajo keglje na dvosteznem avtomatičnem kegljišču. Kaj pa na Ravnah in v Mežici? Postavljanje je ročno, počasno in tudi veliko stane. Kegljanje pa je šport starejših ljudi in pri nas jih veliko keglja. Ni in nikoli ne bo namenjeno samo tekmovalcem, ampak tudi rekreaciji. Torej tudi to je potrebno upoštevati, vzeti v račun, saj tako kegljišče lahko postane tudi dober vir dohodka. O tem že razmišljamo na Ravnah in v Mežici. Želeli bi, da bi čimprej prišli do končne odločitve in začeli z delom. Čas hiti.

Pa da ne bomo samo na splošno govorili o uspehih koroških kegljavcev, naštejmo jih. Videli boste, da so to res uspehi, ki niso vredni samo čestitk in pohval, ampak tudi vse podpore, najprej pa sodobnega kegljišča.

Jezerškova Mara je državna prvakinja. Fricka Mačičeva je kegljavka z državnim grbom na prsih na svetovnem prvenstvu, Hafnerjeva je še vedno med najboljšimi jugoslovanskimi kegljavkami. Članice so tretje v republiki in šeste v državi, člani so deseti v Sloveniji, Trstenjak pa ima z 856 podrtimi keglji najboljši popreček. Mladinci v postavi Jože in Janko Havle, Zagernik in Podojstršek pa so okrajni in republiški prvaki, in kot bomba je odjeknila vest, da so junija letos v Zagrebu osvojili tudi državno prvenstvo. Če napišemo še, da je Podojstršek republiški prvak pri mladincih, potem moramo zapisati tudi to, da so kegljavke in kegljavci ravskega Fužinarja res elitna družina, da smo ponosni, da živijo v naši sredini in tudi obljubiti jim moramo, da jim bomo pomagali — pa obljubo držati. To si res zaslužijo.

Z DRŽAVNIM GRBOM NA PRSIH NA SVETOVNEM PRVENSTVU

Naša Koroška je majhna in velika. Majhna, če jo gledamo geografsko (zame je Koroška Mežiška dolina), velika po svojih rezultatih, po jeklu, svincu, lesu, po Vorancu, po gimnaziji, študijski knjižnici, muzeju, pa tudi po športnih prireditvah in športnikih. Sedaj ko razpravljamo o telesni kulturi na Koroškem, smo ugotovili, da je kar 9 športnikov in športnic iz naše Koroške nosilo slavo naše zemlje na najvišjih tekmovanjih po svetu, na svetovnih prvenstvih in olimpiadah. Robaču, Bavčetu, Fanedlovi, Urnautu, Pustoslemšku, Hafnerjevi so se letos pridružili kar trije: Pudgar, Dretnik in Mačičeva.

Tokrat se bomo ustavili pri Fricki Mačičevi na Ravnah, zlasti v železarniškem upravnem poslopu jo vsi dobro poznajo, to črnolaso vitko ženo in mater, z očmi, ki govorijo, uslužbenko gospodarsko računskega sektorja. Pa vendar, Fricko uslužbenko in prijateljico morda dovolj dobro, manj dobro pa Fricko kegljavko.

Pogovarjala sva se o vsem, kar je v zvezi s stezami in keglji, družbo pa nama je delala njena klubska tovarišica, ena najboljših jugoslovanskih kegljavk, ki ji je letos za las ušel potni list za Bolzano, Francka Hafnerjeva.

Fricka se je rodila 19. novembra leta 1936, s kegljanjem pa je začela bolj »za hec« kot za resnico, kakor je dejala, pri Brančurniku tam nekje leta 1959, 1960. No, iz heca je postala resnica in Fricko so vedno bolj privlačevali keglji, vedno bolj je čutila tekmovalno vnemo, zlasti kadar so keglji dobro padali in kegljaški klub Fužinar je imel tekmovalko več. Vendar v življenju nikoli ne gre tako, kakor bi človek pričakoval in Fricka je morala zaradi boleznj kar za tri leta prekiniti s kegljanjem.

»Mislila sem, da nikoli več ne bom kegljala!« a obrnilo se je na boljše in Fricka je pridno podirala keglje za žensko vrsto Fužinarja. Rezultati so bili vedno boljši in leta 1968 so postali pozorni na kegljavko z Raven tudi zvezni selektorji. Dali so ji priložnost in Fricka jo je izkoristila. Prišlo je leto 1969, leto vzpona v sam vrh jugoslovanskega kegljanja, leto, ko se je na prsih kegljavke z Raven zablestel držav-

Fricka Mačič

ni grb, to najvišje priznanje za vsakega športnika, priznanje, ki ga gre spoštovati, ob katerem človek nehoti pozabi na ves vložen trud, na potoke prelitega znoja, na nešteto treningov, na tisoče in tisoče lučaje, na drobne prepirčke, na omahovanja, malodušje, oklevanja... Priznanje, a tudi odgovornost. Peterokraka zvezda na prsih pomeni tudi odgovornost. Veliko odgovornost in ponos!

A pojdimo po vrsti.

»Lansko leto sva z Jezerškovo na državnem prvenstvu v Zagrebu osvojili v parih tretje mesto. 16. maja 1969 sem prvič nastopila za državno reprezentanco v dvoboju z Vzhodnimi Nemkami v Leuti (VN). Bila sem druga najboljša Jugoslovanka s 424 podrtimi keglji. Septembra sem bila najboljša Jugoslovanka s 408 podrtimi keglji v dvoboju z Zahodnimi Nemkami v Poreču. Oktobra smo kegljale proti Madžarkam v Budimpešti. Bila sem druga najboljša Jugoslovanka s 392 podrtimi keglji.«

Te besede ji niso šle gladko iz ust. Bolj vleči sem moral iz nje. Skromna je kot vsi dobri športniki, skopa pri besedah, bogata pri podiranju kegljev. Preskočila sva leto, že sva v letošnjem.

»V Crikvenici sem na ekipnem državnem prvenstvu podrla 476 kegljev ter s tem rezultatom na tamkajšnjem 6-steznem kegljišču dosegla rekord kegljišča in obenem tudi svoj osebni rekord. Maja sem dvakrat nastopila v državni reprezentanci, proti Vzhodnim Nemkam in proti Romunkam. Obakrat sem bila četrta Jugoslovanka. Oba dvoboja sta bila v Crikvenici.«

Vse te tekme so veljale kot izbirna tekmovalna za svetovno prvenstvo. Fricka je odlično opravila izpit in Bolzano, prizorišče letošnjega svetovnega prvenstva v kegljanju, je bil pred vrati.

»Vesela sem bila in strah me je bilo,« je dejala. Jugoslovanke so bile zadnje, a Fricka je kljub temu dobro kegljala. Bila je

Met žogice

tretja najboljša Jugoslovanka. Seveda sem jo vprašal za vzroke neuspeha naše vrste. »Glavni vzrok so bile gladke kroglice iz plastične mase, ki jih sploh nismo bile vajene. Seveda pa so na naš neuspeh verjetno vplivale tudi slabše priprave od drugih reprezentanc. Kegljišče v Crikvenici je sorazmerno lahko in tam smo se največ pripravljale. Našega trenerja Rapnika sploh niso klicali na skupne priprave (druge so), vendar plastične gladke kroglice so le glavni vzrok.«

Povedala mi je še o pripravah drugih kegljavk, zlasti tistih iz vzhodnih držav, vendar to itak že vsi vemo, da pri nas še vedno mislimo samo na žetev in veliko manj na setev.

Šest nastopov za državno reprezentanco, od tega eden na svetovnem prvenstvu je veliko. Še več, če vemo, da je Fricka v službi, da doma gospodinji, da je žena, da je mati mlademu smučarju Janezu in da so tu še treningi. Služba, dom, kegljišče. Začaran krog, povsod je treba dati vse od sebe. Koliko nas je, ki to zmoremo? Ali se zavedamo, koliko čemu se je treba odreči, kaj vse odkloniti in kako dolgo lahko to zdržimo? Kako dolgo lahko to zdrži uslužbenka, žena, mati, športnica? Malo premislimo. Poizkusimo se vživeti v to vlogo. Bolj bomo spoštovali te ljudi. Saj so naši predstavniki, naši svetli predstavniki.

Veliko razumevanja je potrebno doma, povsod, drugače ne gre in še tako je težko. Kdaj je bila najbolj srečna, sem hotel še vedeti.

»Ko sem prvič nastopila za državno reprezentanco.« In kdaj najbolj nesrečna? »Kadar kegljam za klub in mi ne gre!«

Kako bo v bodoče?

»Nekateri še vedno mislijo, da je kegljanje hazard kot igranje kart, pa kegljišče, novo avtomatično nujno potrebujemo, če hočemo še napredovati, in da ne pozabim: hvaležna sem vsem v klubu s tre-

nerjem Rapnikom in neumornim predsednikom Hafnerjem na čelu.«

Tekmovalno kegljanje — hazard — kako primitivni so še nekateri ljudje!

Fricka, hvala za vse in da bi še dolgo padali keglji!

-ate-

TABORNIKI SO BILI ZELO AKTIVNI

Vsa Mežiška dolina je bila v letošnjem maju prizorišče svečanih proslav in prireditev, ki so potekale v okviru ravskega občinskega praznika in počastitve 25. obletnice osvoboditve naše domovine izpod nacističnega jarma. Tudi taborniki odreda »Koroških jeklarjev« Ravne so se aktivno udeležili vseh svečanih prireditev ter s tem dokazali, da je namen obujanja partizanskih tradicij, obiskovanje spomenikov in krajev, ki so znani iz časa naše narodnoosvobodilne borbe, naloga vsakega tabornika. Kot vsako leto so taborniki tudi letos ponesli v štafeti mladosti najprisrčnejše čestitke in tople pozdrave predsedniku republike Titu za njegov 78. rojstni dan.

V okviru ravskega občinskega praznika so ravske taborniki priredili v parku telesne kulture področni mnogoboj za medvedke in čebelice. Tega mnogoboja so se udeležile tekmovalne ekipe MČ iz Slovenj Gradca, Mislinje, Mute ter iz Podvelke. Tekmovanje je bilo v dveh starostnih skupinah.

V prvi starostni skupini (7—9 let) so se medvedki in čebelice pomerili v lovu na lisico, kurjenju ognjev, premagovanju ovir in v šaljivem tekmovalju. Druga skupina MČ v starosti (10—12 let) pa se je medsebojno pomerila v orientacijskem pohodu, kurjenju ognjev, premagovanju ovir, lokostrelstvu, v igri med dvema ognjema in v šaljivem tekmovalju.

Mnogoboj je potekal v pravem borbenem vzdušju, saj so vse ekipe v raznih panogah dosegale dobre rezultate. Zmagovalna ekipa pa si je s tem priborila udeležbo na republiškem mnogoboju, ki ga bodo priredili na taborniškem zletu v Lescah pri Bledu. Ta področni mnogoboj so si ogledali tudi nekateri predstavniki družbenopolitičnih organizacij in s svojo udeležbo prikazali zanimanje za taborniško organizacijo. Obljubili so tudi, da bodo po svojih močeh pomagali, da bo taborniško življenje na Ravnah zaživel z večjim in močnejšim elanom.

Dan po področnem mnogoboju pa je taborniški odred »Koroških jeklarjev« priredil v sejni sobi SZDL svečano sejo v počastitev 10. obletnice obstoja odreda. Nanjo so povabili vse starešine in člane, ki so delovali v tem odredu od ustanovitve do letošnjega jubilejnega leta. Na tej svečanosti so jim najmlajši člani podelili izkaznice z značko Zveze tabornikov Slovenije ter jih imenovali za častne člane odreda. Vsi častni člani so bili zelo prijetno presenečeni, saj so ob tej priložnosti spoznali, da se zelo radi spomnimo njihovega truda, ki so ga vložili, da je tudi na Ravnah zaživel taborništvo. Ob zahvali za časten sprejem so obljubili tudi svojo pomoč, da bo odred živel in delal še naprej. Na tej svečanosti so podelili tudi jubilejne značke vsem tistim članom, ki delujejo v odredu že pet ali deset let. Na tej svečanosti so taborniki izrazili željo, da bi v letošnjem jubilejnem letu radi razvili svoj prapor, kar je seveda dolgoletna želja ravskega tabornikov in bi jim bil prapor tudi lepo darilo za trud, ki so ga skupno vložili, da je tudi na Ravnah vzcvetelo taborniško življenje.

Predstavniki raznih organizacij, ki so bili prisotni na tej svečanosti, so to željo sprejeli z zadovoljstvom ter tabornikom obljubili svojo pomoč. V ta namen so taborniki na naslednji seji izvolili poseben odbor, ki bo z informacijami in nabiralnimi akcijami podprl to njihovo željo.

V naslednjih dneh so se taborniki udeležili tudi srečanja pionirjev in tabornikov na partizanski javki pri kmetu Rašešniku na Strojni, kjer sta jim koroška bora tov. Razgoršek Martin in tov. Mravljak Ivan-Mali obudila spomine iz NOB. Na osrednji proslavi na Poljani so ravske taborniki sodelovali v paradi in s tem dokazali svojo prisotnost med

raznimi društvi in organizacijami, ki delujejo v Mežiški dolini. Udeležili so se tudi mladinskega tabora v Topli.

30. in 31. maja pa so se ravske taborniki udeležili akcije »svobodno Pohorje«, ki je bila prirejena na Lovrencu na Pohorju. Na to akcijo so odšli skupno s taborniki iz Slovenj Gradca. Pot jih je vodila mimo Smartna proti koči na Pungartu in Ribniški koči na Pohorju. Med potjo so obiskali tudi partizanske spomenike ter z molkom počastili borce, ki so padli za svobodo. Kljub temu da je bilo deževno vreme in slaba pot, saj so na poti naleteli na ostanke snežnih zametov, jim ni zmanjkalo dobre volje, saj so taborniki že navajeni na takšne vremenske dogodke in se jih zato ne ustrašijo. Noč so prespali kar na seniku pri nekem kmetu v bližini Lovrenca. V jutranjih urah so prispeli v Lovrenc, kjer so se udeležili svečanih nagovorov ter si ogledali improvizirani partizanski napad na Lovrenc, ki so ga izvedle enote JLA. Po svečani proslavi so si ravske taborniki ogledali okolico Lovrenca in naposled polni lepih spominov in doživetij odšli proti domu.

K. K.

OBRATNE NEZGODE V JUNIJU IN JULIJU 1970

Klemenc Drago, mehanska obdelovalnica — pri merjenju osi s pasometrom je vrteča brusilna plošča zagrabila pasometer in mu poškodovala dlan desne roke.

Slemenik Maksimiljan II., kovačnica — ko je mislil z električnim mostnim žerjavom prenesti kovanec, mu je skobec klešč padel na sredinec desne roke.

Žaže Alojz, čistilnica — pri mehanski obdelavi jeklenega ulitka se mu je ta skotalil na desno roko.

Knez Ivan, kovačnica — pri brušenju kovanca na brusilnem stroju mu je kovanec zdrsnil in si je pri tem obrusil mezinca na levi roki.

Skrlonik Alojz, topilnica I. — pri izlivanju šarže iz peči v ponovcu mu je delček tekočega jekla brizgnil v oko.

Orešnik Franc, termična obdelovalnica — pri odlaganju obdelanca s pomočjo žerjava DEMAG je obdelanec zdrsnil iz klešč in mu padel na nart leve noge.

Travar Pavel, termična obdelovalnica — ko je spenjal valjanec z žerjavnimi kleščami, je dobil palec leve roke med krak klešč in si ga močno poškodoval.

Mešnjak Franc, valjarna — pri adjustiranju valjanih palic se mu je ena palica skotalila na sredinec desne roke in ga močno stisnila.

Knez Anton, elektro remont — jaki tok — ko je privijal varovalke, je prišlo do kratkega stika, pri tem pa ga je obločni plamen oplazil po obeh rokah.

Goličnik Vinko, topilnica I. — ko je izpraznjeval žilindrino korito, mu je padel kos žlindre na nart desne noge.

Grile Franc, valjarna — pri adjustiranju so se valjane palice posule in mu poškodovala sredinec desne roke.

Karničnik Ivan, valjarna — ko je ravnal valjanec na ravnalnem stroju, mu je valjanec stisnil sredinec desne roke.

Veronik Avgust, topilnica I. — ko je zapenjal avtomatične klešče na žerjavno verigo, mu je stisnilo mezinca na levi roki.

Krevzelj Filip, valjarna — pri montiranju brusilne plošče na brusilni stroj mu je ta zdrsnila in mu padla na palec leve roke.

Levičar Silva, mehanska obdelovalnica — pri čiščenju delovnega prostora ji je padel tuširni lineal na nart desne noge.

Zancan Alfonz, jeklovlek — pri odvijanju matice na vlečnem stroju mu je zdrsnil matični ključ in si je pri tem poškodoval roko.

Štosir Ivan, valjarna — pri kontroliranju valjanih gredic se mu je ena skotalila na nart desne noge.

Lačen Anton, strojni remont — pri zamenjavi vrat na kovaški peči PK VII se je utrgal člen privezovalne verige, s katero se je dvigala protiutež vrat. Pri tem je nastal sunek, ki je vrgel Lačna, ki je stal na vratih, tako da je padel z višine ca 4,5 metra globoko na betonska tla in si močno poškodoval glavo.

Rak Karel, čistilnica — pri prenašanju 7-tonskega kosa v obliki prizme so popustile klešče in kos je padel na obdelanec ter zdrsel po njem, z enim koncem padel tov. Raku na nogo ter ga vrgel ob peč in mu pri tem poškodoval leva rebra, lopatico in levo nogo.

Zorman Jožef, valjarna — ko je čistil ravnalni stroj, mu je spodrsnilo. Padel je z višine ca 1,5 m in si pri tem poškodoval hrbtenico.

Senica Maks, livarna — ko je ročno prenašal ponovco, je zadel z nogo ob livarski okvir, ki mu je nato padel na nart leve noge.

Prosenc Leon, topilnica II. — pri zapenjanju košare s pomočjo žerjavne verige mu je kavelj verige zmečkal mezinec leve roke.

Adam Ivan, čistilnica — pri rezanju nalitkov na ulitkih mu je prižgani gorilnik zdrsnil iz rok, plamen pa ga je opeknel po prsni in trebuhu.

Polenik Rado, čistilnica — ulitek, ki ga je brusil, se mu je zaradi previsa skotalil na nart leve noge.

Žganec Ivan, promet — ko je pripel za boj z žerjavno verigo, je skočil z avtomobila, pri tem pa je z roko udaril po tleh in si zlomil sredinec leve roke.

Petrič Mirko, livarna — pri zapenjanju livarskih okvirov mu je eden zdrsnil iz silca in mu padel na kazalec leve roke.

CIRIL PODOJSTRŠEK

Dragi Ciril!

Danes, ko stojimo ob tvojem svežem grobu s povešenimi glavami in otožnimi obrazi, danes, ko se vsi zbrani poslavljamo od tebe, našega dobrega tovariša in znanca, našega sodelavca, nas pri srcu tišči in obsojamo kruto usodo, ki te je iztrgala in oddvojila od nas v najlepših letih tvojega življenja. Ko si bil star komaj 15 let, si bil primoran, da si sam zaslužiš kos kruha, ki pa ti ni bil usojen, da bi ga še užival z vsemi nami. Zaposlil si se v težkem obratu valjarne. Delu si bil komaj kos, pa vendar si vse težave premagal in skupaj s svojimi sodelavci z ramo ob rami delil dobro in slabo. Z dobrimi izkušnjami si šel k vojakom, od koder si se zopet vrnil v matični obrat med svoje sodelavce, med svoje prijatelje, ki so te prav radi sprejeli, saj si bil pripravljen prijeti

za vsako, tudi najtežje delo. In takšen si tudi ostal do poslednjega dne, ko si odšel in se nisi več vrnil živ med nas.

Svoj dom in svojo družino, za katero si sam skrbel, si si ustvaril kar v bližini

podjetja, kjer si delal, da bi vedno mogel priskočiti na pomoč, če bi te kdaj potrebovali in da bi bil v neposredni bližini tistih, s katerimi si delal. Vsi ljudje in otroci iz okolice tvojega doma so te prav dobro poznali in so te imeli radi, saj si bil ob vsakem času pripravljen vsakomur pomagati.

Zdaj, ko te spremljamo k večnemu počitku, se ti za vse, kar si storil za svojo družino in za skupnost, od srca zahvaljujemo!

V imenu vodstva obrata in sindikalne podružnice valjarne izrekam tvoji ženi in otrokom kakor vsemu ožjemu sorodstvu globoko sožalje, tebi Ciril pa, naj ti bo lahka ta zemlja, kjer v gozdovih odmevajo zvoki valjarske sirene. Valjarsko ogrodje in orodje naj s svojim ropotom označja večni spomin nate.

Hvala ti!

J. G.

ANTON STRAH

Dragi Tone!

V ponedeljek zjutraj, ko smo šli v službo, sem zvedel za žalostno novico. Nisem mogel verjeti, da je to resnica, saj črna zastava ob vhodu še ni oznanjala najhujšega. Malo pozneje, ko smo se v obratu začeli spraševati, ali je to sploh mogoče, je prišla novica, ki je zagotovo potrdila, da tebe, Tone, ni več med nami. Težko je z besedami povedati, kako nas je vse skupaj to prizadelo, saj nam vsak član, vsak sodelavec veliko pomeni.

Trinajst let skupnega dela nas je povezovalo s skupnimi močmi za skupne cilje, da bi nam vsem skupaj bilo boljše, da bi lažje in lepše živeli. Skupaj smo delili dobro in slabo. Trudili smo se, da bi slabo odpravljali, da bi ga za vselej premagali. Zato si ti, Tone, prišel od tako daleč, da bi nam pomagal, da bi naredil boljše življenje sebi in nam. Tukaj si se že udomačil, poznalo te je staro in mlado. Pa ne samo tukaj, kjer si delal, temveč tudi po bližnji in daljni okolici. V prostem času si rad odhajal v naravo, čim dlje od nečistega zraka in ropota. Posebej si rad zahajal v hotuljsko kotlino, od koder se nisi vrnil več živ.

Kaj te je premagalo in kaj ti je vzelo življenje, tega nihče ne ve. Vemo le, da si

veliko premišljeval, se jezil sam nad seboj, nekaj te je pri srcu mučilo, a tega nisi nikomur povedal. Vse tvoje želje in načrti so ostali skrivnost, za katero ne bomo nikoli zvedeli. Tvoje besede, tvoje šale, ki si jih rad pripovedoval v službi, med odmorom in v prostem času, bodo slehernemu ostale v spominu, kajti če smo bili slabe volje, pa ti je kdo kaj zbadljivega povedal, nisi niti za trenutek odlašal, da mu v istem tonu ne bi odgovoril. Slabe volje je bilo konec, ker smo se morali smejati. Tako smo se mnogokrat nasmejali tvojim šalam. Nekaj smo si jih zapomnili in v spomin na tebe jih bodo radi ponavljali.

V imenu obrata in sindikalne podružnice valjarne se, dragi Tone, zdaj poslavljam od tebe. Tvojim sorodnikom in svojcem izrekam globoko sožalje, tebi Tone pa, počivaj v miru tu v koroški deželi med zelenimi gozdovi, ob večni spremljavi zvenketa materiala, ki si ga na tone očistil iz obrata.

Hvala ti!

J. G.

JUNIJA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Mlačnik Antonija — NK, Zaberčnik Maks — NK, Filač Ivan — NK, Pavšer Hubert — NK, Vauh Danilo — NK, Repas Štefan — PK, Kojc Helmut — KV, Fele Jože — KV, Kropivnik Roman — KV.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Stanič Jože — PK, Dobrovnik Franc — NK, Pernat Jakob — KV, Andonov Bojan — NK, Kašnik Cecilija — NK, Hajzer Pavla — PK, Skitek Hubert — KV, Hober Jožef — NK, Potočnik Avgust — PK, Pšeničnik Rudolf — KV, Penec Jože — PK, Levar Silvo — KV, Beliš Boris — KV, Perše Luka — PK, Kričej Marija — NK, Slavič Anton — PK, Epšek Jože — KV, Goličnik Milan — NK, Osojnik Luka — NK, Vocovnik Ivan — NK, Savič Milorad — KV, Šuler Franc — KV, Strmčnik Jožef — PK, Marošek Franc — VK, Lakovšek Ludvik — NK, Strah Anton — NK, Mori Otmar — KV, Hovnik Ivan — SS, Primic Jože — VK, Dretnik Danila — NS.

JULIJA SO NASTOPILI DELOVNO RAZMERJE

Jurčič Leopold — NK, Božič Vincencija — NK, Fortin Karel — NK, Franc Sonja

— NK, Štefič Rajko — NK, Pokeržnik Ivan — NK, Svetina Alojz — NK, Pšeničnik Gabrijela — NK, Kojzek Rudolf — NK, Ramšak Terezija — NK, Klemenc Ludvik — NK, Šegovec Janko — PK, Šumnik Ivan — PK, Golob Stanko — PK, Repanšek Marjan — PK, Gračnar Silvester — PK, Hrovat Danilo — PK, Vertačnik Avgust — PK, Berložnik Miroslav — PK, Marošek Franjo — PK, Kališnik Branko — PK, Javornik Justin — PK, Valente Danijel — PK, Rožej Franc — PK, Fašun Branko — PK, Prošt Ivan — PK, Gmajnar Marjan — PK, Vališer Vladimir — PK, Konečnik Janez — PK, Grabner Silvester — PK, Pečnik Štefan — PK, Rataj Dušan — PK, Ferik Milan — PK, Plemen Alojz — PK, Planšak Franc — PK, Lužnik Vladimir — PK, Špiler Anton — PK, Slapnik Alojz — NK, Ferarič Andrej — NK, Uranc Milan — NK, Lužnik Milan — NK, Blatnik Ernest — KV, Žibret Stanko — PK, Vaukan Stanislav — KV, Polenik Albert — KV, Čebulc Milan — PK, Klemenc Zofija — NK, Grobelnik Franc — KV, Pepovnik Martin — KV, Gorenšek Marjan — KV, Štrekelj Avgust — KV, Valtl Pavel — KV, Matjašec Ivan — KV, Negovec Vlado — KV, Javornik Anton — KV, Svetina Anica — NK, Pisar Jakob — NK, Sušek Jože — KV, Kotnik Stanko — KV, Detečnik Anton — KV, Rožen Karel — PK, Slatinšek Milan — KV, Gaber Alojz — KV, Meh Ivan — KV, Volšak Branko — PK, Kladnik Slavko — KV, Poberžnik Janez — KV, Dretnik Vido — PK, Kern Tomaž — PK, Vrabič Milan — KV, Cokan Slavko — PK, Ošlovnik Marjan — PK, Brajnik Marija — NK, Natlačen Milan — KV, Valente Franc — KV, Marzel Ivan — PK, Kep Miran — PK, Krajger Marjan — NK, Skrivalnik Alojz — PK, Zakeržnik Bernard — PK, Obretan Vera — NSS, Rodič Vera — NS, Gorenšek Marija — SS, Volmajer Margareta — NSS, Paradiž Kristina — SS, Kralj Otilija — SS, Sekavčnik Ivan — KV, Štefič Venčeslav — NK, Mlačnik Ivan — NK, Lozinšek Štefan — NK, Kolečnik Vladimir — PK, Pongrac Jože — KV, Lampret Slavko — PK, Hižak Ivo — NK, Rotar Franc — NK, Slivnik Danilo — KV, Fink Ivan — NK.

ODŠLI SO IZ PODJETJA

Kobove Pavel — KV, Retko Franc II. — KV, Kamnik Leopold — NK, Franc Andrej — NK, Pačnik Filip — PK, Mravljak Jože — KV, Retko Franc I. — KV, Pajenk Jakob — NK, Plešej Avgust — NK, Nabernik Anton — PK, Fužir Ivan — KV, Grabner Drago — KV, Janežič Silvester — PK, Podojsteršek Ciril — PK, Štrigl Helena — PK, Stropnik Majda — NSS, Černač Albin, dipl. ekonomist — VS, Jamšek Maks — KV, Mavc Angela — NS, Tajzel Marija — NSS, Plešej Ladislav — PK, Pongrac Ivan — KV.

V šoli

Učiteljica: »Te ni sram, Tonček? Tako velik si že, pa znaš šteti samo do deset!«
Tonček: »Zame je dovolj, ker bom sodnik pri boksu.«

NAŠI UPOKOJENCI

Jožef Hober, rojen 26. februarja 1916, v železarni od 1. aprila 1963 v livarni kot ponovčar. Inval. upok. 1. junija 1970

Ivan Fužir, rojen 5. januarja 1930, v železarni od 1. avgusta 1949 s presledki, nazadnje v kladivarni kot kovač. Inval. upok. 15. julija 1970

Jože Stanič, rojen 1. marca 1916, v železarni od 4. oktobra 1948 dalje v gradb. rem. kot tesar. Inval. upok. 1. junija 1970

Franc Marošek, rojen 24. novembra 1925, v železarni od 11. aprila 1968 v vzmetarni kot VK kovač. Inval. upok. 26. junija 1970

ZA DOBRO VOLJO

Štorklja

Prijazen star gospod se je sklonil k majhni deklici:

— Kajne, punčka, da še verjameš v štorklje?

— Jaz ne, je odvrnila mala, ampak moja starejša sestra je verjela, zdaj pa ima!

Zakaj pa

— Pridi, Bojan, in daj teti poljubček!
— Zakaj pa? Saj sem bil priden.

Svetilka

Statistika je za politiko to, kar za pijanca obcestna svetilka: služi mu za oporo, ne za razsvetljavo.

Franc Dobrovnik, rojen 27. julija 1922, v železarni od 5. oktobra 1951 v valjarni kot predelavec. Inval. upok. 1. junija 1970

Jakob Pajenk, rojen 7. julija 1920, v železarni od 10. januarja 1952 v varstveno nadzorni službi kot vratar. Inval. upok. 10. julija 1970

Avgust Plešej, rojen 4. avgusta 1914, v železarni od 3. junija 1948, nazadnje v valjarni kot čistilec obrata. Inval. upok. 12. julija 1970

Franc Retko, rojen 24. novembra 1913, v železarni od 30. oktobra 1945 v valjarni kot ogrejevalec. Star. upok. 10. julija 1970

Ivan Pongrac, rojen 5. marca 1914, v železarni od 6. aprila 1929 s presledki, nazadnje v špediciji kot izmenski delovodja razkladačev in dopreme. Inval. upok. 30. julija 1970

Dve stvari me presenečata: inteligenca živali in zverinstva ljudi.